

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ο ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ**

Γιαλελή Αναστασία

Επιβλέποντες Καθηγητές:

Οικονόμου Δημήτριος

Γιαννακούρι Γεωργία

Σεπτέμβριος, 2006

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 4948/1
Ημερ. Εισ.: 28-09-2006
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2006
ΓΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ο ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ**

Γιαλελή Αναστασία

Επιβλέποντες Καθηγητές:

Οικονόμου Δημήτριος

Γιαννακούρου Γεωργία

Σεπτέμβριος, 2006

Στους γονείς μου...

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής είναι η εξέταση του τρόπου χωροθέτησης αιολικών πάρκων στην Ελλάδα με μελέτη περίπτωσης το νομό Λακωνίας. Μέχρι σήμερα ο βασικός τρόπος χωροθέτησης αιολικών μονάδων δεν αποτέλεσε προϊόν ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού αλλά αντιμετωπίστηκε μέσω της σημειακής χωροθέτησης στο πλαίσιο της γενικότερης διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Στην κατεύθυνση αυτή παρουσιάζεται το σύστημα χωροθέτησης και εξετάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο το συγκεκριμένο ζήτημα αντιμετωπίζεται και αναλύεται από τον στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό, μέσω μιας συγκριτικής ανάλυσης μεταξύ των 12 ΠΠΧΣΑΑ. Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού έργων ΑΠΕ αναδύθηκε με ιδιαίτερη ένταση στο νομό Λακωνίας, ο οποίος διαθέτει υψηλό αιολικό δυναμικό και μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον. Τα συμπεράσματα είναι ότι ο τρόπος χωροθέτησης χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα ανεπαρκής και η αναγκαιότητα εκπόνησης του Ειδικού Πλαισίου των ΑΠΕ κρίνεται άμεση. Ωστόσο, το αν θα αποτελέσει αποτελεσματικό μηχανισμό χωροθέτησης αιολικών πάρκων θα εξαρτηθεί από το περιεχόμενό του και το συνολικό σύστημα σχεδιασμού στη χώρα.

Λέξεις κλειδιά: χωροθέτηση, αιολικό πάρκο, στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός.

ABSTRACT

The object of this dissertation shall be the examination of how the Aeolian parks (wind farms) are sited in Greece by studying the prefecture of Laconia as a specific case. Until today, the principal method for the location of wind energy units has not been the product of a greater spatial planning, but it has been addressed through the one-off location in the context of the greater procedure of environmental licencing. In this direction, we shall present the location system and we shall examine to what extent this specific issue is addressed and analyzed by the strategic spatial planning, through the strategic analysis of the 12 Regional Plans. This lack of spatial planning of the RES projects has arisen with particular intense in the prefecture of Laconia, which presents a high wind potential and a great interest for the investors. We shall conclude that the method of location is deemed to be extremely insufficient and that there is an urgent need for the elaboration of the Spatial Framework of the RES. However, whether this is going to be an effective mechanism for the location of Aeolian parks or not, that is something that will depend on its content and on the total planning system in the country.

Key words: location, spatial planning, Aeolian parks

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΜΕΡΟΣ Α΄	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΕ	
1.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ.....	6
1.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ.....	11
1.3 ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΔΙΑΔΕΔΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	32
2.1 ΓΑΛΛΙΑ.....	35
2.2 ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	37
2.3 ΔΑΝΙΑ.....	39
2.4 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ.....	43
3.1 Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	45
3.1.1 ΣΗΜΕΙΑΚΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ.....	45
3.1.1.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ.....	46
3.1.1.2 ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ.....	48
3.1.1.3 ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	51
3.1.2 Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΪΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	53

3.2 ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΣΤΟΝ ΕΞΩΑΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ.....	58
3.2.1 ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	60
3.2.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	62
3.2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΓΗ ΥΨΗΛΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	62
3.2.4 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	63
3.3 Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΑΠΕ.....	65
3.3.1 Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ...66	
3.3.2 ΑΠΟΦΑΣΗ ΟΡΟΣΗΜΟ 2569/2004.....	67
3.3.3 ΑΛΛΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.....	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ.....	76
4.1 ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Η ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	78
4.2 ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΠΧΣΑΑ) ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΕ: ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	79
4.2.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ 12 ΠΠΧΣΑΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ.....	80
4.2.1.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ.....	80
4.2.1.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	83

4.2.1.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	86
4.2.1.4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	87
4.2.1.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ.....	88
4.2.1.6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	89
4.2.1.7 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.....	90
4.2.1.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	91
4.2.1.9 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	92
4.2.1.10 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	93
4.2.1.11 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....	96
4.2.1.12 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	97
4.2.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΠΠΧΣΑΑ.....	99
4.3 Η ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ.....	103

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ Α/Π ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....109

**5.1 ΦΥΣΙΚΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΤΟΥ Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ: ΥΨΗΛΟ ΑΙΟΛΙΚΟ
ΔΥΝΑΜΙΚΟ.....110**

5.2 ΕΝΤΟΝΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ.....114

5.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ.....118

5.4 ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.....122

5.4.1 ΑΠΟΦΑΣΗ 2569/2004 ΣΤΕ: Η ΠΟΡΕΙΑ.....122

5.4.2 ΆΛΛΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.....125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ.....131

**6.1 Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....132**

**6.2 ΕΙΔΙΚΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ
ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ.....136**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....143

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....150

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Πλεονεκτήματα ΑΠΕ.....	10
Πίνακας 1.2: Αριθμός και ισχύς Αιτήσεων αιολικών έργων ανά Περιφέρεια.....	16
Πίνακας1.3: Αριθμός και ισχύς αιολικών έργων με Άδεια Λειτουργίας ανά Περιφέρεια	17
Πίνακας 1.4: Αριθμός και ισχύς αιολικών έργων με Άδεια Παραγωγής ανά Περιφέρεια.....	18
Πίνακας 2.1 : Η αιολική ενέργεια στην Ευρώπη.....	33
Πίνακας 2.2: Τα στρατηγικά χωροταξικά σχέδια εθνικού και περιφερειακού επιπέδου στο διεθνή χώρο.....	35
Πίνακας 3.1: Στοιχεία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης το έτος 2000.....	51
Πίνακας 3.2: Σύγκριση Προέγκρισης Χωροθέτησης – ΠΠΕΑ.....	53
Πίνακας 3.3: Σχετικές Αποφάσεις ΣτΕ	72
Πίνακας 4.1: Συγκριτική Θεώρηση των 12 ΠΠΧΣΑΑ σχετικά με τις ΑΠΕ.....	100
Πίνακας 5.1: Αιτήσεις για τη δημιουργία αιολικών σταθμών στο Ν. Λακωνίας....	114
Πίνακας 5.2: Αιτήσεις με άδεια παραγωγής για δημιουργία αιολικών σταθμών στο νομό Λακωνίας.....	116
Πίνακας 5.3: Αμφισβητούμενες αποφάσεις ΓΤ Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	125
Πίνακας 6.1: Επιπτώσεις της ΖΑΧΑΣ στα διάφορα γεωγραφικά επίπεδα.....	141

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1.1: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	19
Χάρτης 1.2: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Αττική.....	20
Χάρτης 1.3: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.....	21
Χάρτης 1.4: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	22
Χάρτης 1.5: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας...	23
Χάρτης 1.6: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.....	24
Χάρτης 1.7: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ηπείρου.....	25
Χάρτης 1.8: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.....	26
Χάρτης 1.9: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας.....	27
Χάρτης 1.10: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κρήτης.....	28
Χάρτης 1.11: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.....	29
Χάρτης 1.12: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	30
Χάρτης 1.13: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	31
Χάρτης 5.1: Αιολικό Δυναμικό του Ν. Λακωνίας.....	111
Χάρτης 5.2: Τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αιολικού δυναμικού στο Ν. Λακωνίας.....	112
Χάρτης 5.3: Αιτήσεις για τη δημιουργία αιολικών σταθμών στο Ν. Λακωνίας.....	115
Χάρτης 5.4: Επενδυτικό Ενδιαφέρον στο Ν. Λακωνίας.....	117
Χάρτης 6.1: Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	135
Χάρτης 6.2: Χωρική Ενότητα ΒΑ Λακωνίας.....	138
Χάρτης 6.3: Ζώνη Αναζήτησης για τη Χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών (ΖΑΧΑΣ) στη ΒΑ Λακωνία.....	140

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ& ΕΙΚΟΝΩΝ

Διαγράμματα

Διάγραμμα 3.1: Αδειοδοτική διαδικασία αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας..	47
Διάγραμμα 3.2: Νομικό καθεστώς δόμησης στον εξωαστικό χώρο.....	58
Διάγραμμα 4.1: Οι αλληλοτροφοδοτούμενες σχέσεις μεταξύ των στρατηγικών σχεδίων.....	107

Εικόνες

Εικόνα 2.1: Αιολικό πάρκο στη Γερμανία.....	38
Εικόνα 2.2 : Το 1 ^ο αιολικό πάρκο στο Vindeby της Δανίας.....	39

ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΓΥΠ	Αγροτική Γη Υψηλής Παραγωγικότητας
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α/Π	Αιολικό Πάρκο
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΕΠΕ	Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΔΙΠΕΧΩ.	Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΕΠΟ	Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων
ΕΠΠΕΡ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον»
ΕΠΧΣΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΣΧΠ	Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος
ΕΥΠΕ	Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος
ΕΧΜ/ΖΟΕ	Ειδική Χωροταξική Μελέτη/ Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
Ε&Τ	Έρευνα και Τεχνολογία
ΖΑΧΑΣ	Ζώνη Αναζήτησης Χωροθέτησης Αιολικών Σταθμών.
ΚΑΠΕ	Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΥΗΕ	Μικρά Υδροηλεκτρικά Έργα Ηλεκτρικής Ενέργειας
ΝΑ	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΡΣΑ	Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΘΕ	Αυτοκινητόδρομος Πάτρας-Αθήνας-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΠΕΡΠΟ	Περιοχή Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης
ΠΕΧΠ	Περιοχή Ειδικής Χωρικής Ρύθμισης
ΠΟΑΠΔ	Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
ΠΠΕΑ	Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΠΟΤΑ	Περιοχή Οργανωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
ΣΑΚΧ	Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου
ΣΠΑ	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
SWOT	Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats
ΤΕΔΚ	Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων
ΥΠΑΝ	Υπουργείο Ανάπτυξης
ΥΠΕΘΟ	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΠΟ	Υπουργείο Πολιτισμού
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής δε θα ήταν δυνατή χωρίς τη βοήθεια και συμπαράσταση συγκεκριμένων ανθρώπων. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές μου, κα Γιαννακούρου Γεωργία και κ. Οικονόμου Δημήτρη για την άψογη συνεργασία μας, την εμπιστοσύνη τους, τις πολύτιμες συμβουλές τους, την παροχή στοιχείων και την καθοδήγησή τους κατά τη συγγραφή του παρόντος.

Ευχαριστίες οφείλονται στον κ. Ζουμπουλάκη Κώστα για τη συμβολή του στη συλλογή στοιχείων σχετικά με τη μελέτη περίπτωσης και στη κα Γληνού, υπάλληλο της ΡΑΕ, για τη χορήγηση στοιχείων.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τις φίλες μου Σοφία (Κεσσοπούλου), Αναστασία (Τουφεγγοπούλου), Θέη (Κανδήλα), για τις χρήσιμες παρατηρήσεις τους κατά τη διάρκεια της διπλωματικής αλλά, κυρίως, για την παρουσία τους σε όλες τις στιγμές μου και τη φιλία τους όλα αυτά τα χρόνια. Επίσης, τους φίλους μου Γιάννη (Σπυρόπουλο), Βασίλη (Γαλιφιανάκη) και Έλενα (Μέσσιου) για την υποστήριξή τους και τη συμπαράσταση τους. Θερμές ευχαριστίες, επίσης, στη φίλη μου Καλογερίνη Παναγιώτα για τη βοήθεια που μου παρείχε σε σχέση με τη γαλλική βιβλιογραφία.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στους γονείς μου, Νίκο και Καλλιόπη, για τη συνεχή ενθάρρυνση, κατανόηση, παρουσία και υποστήριξή τους σε όλες τις επιλογές μου, αποδεικνύοντας συνεχώς την αγάπη τους. Επίσης, στην αδερφή μου, Ελένη, για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και τη γενικότερη συμβολή της στη ζωή μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την επάρκεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Με βάση την οδηγία 2001/77/ΕΚ, έχει τεθεί ως στόχος μέχρι το 2010, το 22,1% της ηλεκτροπαραγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προέρχεται από ΑΠΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της οδηγίας, ως «ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» ορίζονται οι μη ορυκτές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δηλαδή η αιολική, ηλιακή και γεωθερμική ενέργεια, η ενέργεια των κυμάτων, η παλιρροϊκή ενέργεια, η υδραυλική ενέργεια, η βιομάζα, τα αέρια που εκλύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού καθώς και τα βιοαέρια.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, όπως η αιολική, αποτελεί καινοτόμο παραγωγική δραστηριότητα εθνικής σημασίας, που μπορεί να συμβάλλει στην εξασφάλιση ενεργειακής αυτάρκειας και στην εκπλήρωση διεθνών συμβατικών υποχρεώσεων της χώρας. Ο ενδεικτικός εθνικός στόχος για τη συμμετοχή της ηλεκτρικής ενέργειας η οποία παράγεται από ανανεώσιμες μορφές ενέργειας μέχρι το 2010 ανέρχεται στο 20,1% της συνολικής ηλεκτροπαραγωγής. Ωστόσο, η ανάπτυξη των μορφών αυτών παραμένει πολύ μικρότερη της επιθυμητής με βάση το σχετικό ποσοτικό στόχο και των δυνατοτήτων της χώρας από άποψη ενεργειακών πόρων.

Η τεχνολογία ΑΠΕ, που ήδη υπερτερεί σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής της στην ηλεκτροπαραγωγή, είναι τα αιολικά πάρκα. Το ενδιαφέρον των επενδυτών για εγκατάσταση αιολικών συστημάτων είναι πολύ μεγάλο, εντούτοις, η υλοποίηση των εν λόγω επενδύσεων παρουσιάζει καθυστερήσεις, κυρίως, λόγω χωροθετικών προβλημάτων και διασποράς των χρήσεων γης.

Στην κατεύθυνση αυτή επιλέχθηκε το ζήτημα του χωροταξικού σχεδιασμού των αιολικών πάρκων στην Ελλάδα, με μελέτη περίπτωσης το νομό Λακωνίας, ως αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής. Η περίπτωση των αιολικών σταθμών αποτελεί ένα σύνθετο θέμα το οποίο παρουσιάζει γενικότερο επιστημονικό ενδιαφέρον. Συμπυκνώνει πολλαπλά ζητήματα χωρικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα

τα οποία συνδέονται με τις διαδικασίες χωροθέτησης και αποτελεί ένα θέμα το οποίο βρίσκεται στο προσκήνιο της εφαρμογής του χωροταξικού σχεδιασμού στη χώρα. Με αυτή την έννοια, η διερεύνηση του ζητήματος εντάσσεται στο πλαίσιο των ερευνητικών ενδιαφερόντων του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Ο νομός Λακωνίας δεν επιλέχθηκε τυχαία ως μελέτη περίπτωσης. Διαθέτει το υψηλότερο αιολικό δυναμικό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και από τα μεγαλύτερα στο σύνολο της χώρας. Αν και μέχρι σήμερα δεν έχουν ακόμη εγκατασταθεί αιολικοί σταθμοί στο συγκεκριμένο νομό, εν τούτοις έχει εκδηλωθεί πολύ υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντικός αριθμός αδειών που έχουν εκδοθεί ή εκκρεμούν. Το αυξανόμενο αυτό επενδυτικό ενδιαφέρον συνάντησε την έντονη αντίδραση των τοπικών κοινωνιών, οι οποίες, μέσω προσφυγών τους στη διοίκηση και στα δικαστήρια, επιχείρησαν την ακύρωση της εγκατάστασης αιολικών σταθμών. Μάλιστα, η αποδοχή συγκεκριμένης αίτησης ακυρώσεως κατά της εγκατάστασης αιολικού σταθμού στη Λακωνία είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση της ακυρωτικής απόφασης αρ. 2569/2004 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την αρχή του προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού και στο πεδίο της χωροθέτησης αιολικών σταθμών και κατέστησε προφανή την ανάγκη για τη σύνταξη ειδικού χωροταξικού σχεδίου για τις ΑΠΕ.

Η εργασία διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια, τα τέσσερα εκ των οποίων εντάσσονται στο πρώτο μέρος και τα υπόλοιπα δύο στο δεύτερο, όπου παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης του Ν. Λακωνίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζονται γενικά ζητήματα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ειδικότερα παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση των έργων ΑΠΕ, η αναγκαιότητα της χρήσης των και οι κοινοτικές δεσμεύσεις, οι οποίες αποδεικνύουν ότι η ανάπτυξη των ΑΠΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με την παρουσίαση, μέσω χαρτογραφικής απεικόνισης, της γεωγραφικής κατανομής των αιολικών σταθμών στην Ελλάδα. Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται η παρουσίαση στοιχείων από την

ευρωπαϊκή εμπειρία χωροθέτησης αιολικών πάρκων, με ειδικότερη αναφορά σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Δανία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο) με διαδεδομένη χρήση αιολικής ενέργειας.

Εν συνεχεία, στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το σύστημα χωροθέτησης αιολικών πάρκων στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επιπλέον, εξετάζεται η χωροθέτηση αιολικών μονάδων σε περιοχές που διέπονται από ειδικά νομικά καθεστώτα, όπως είναι οι δασικές εκτάσεις, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι αγροτικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας και οι περιοχές προστασίας της φύσης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο το ζήτημα της χωροθέτησης των αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας αντιμετωπίζεται και αναλύεται από τον στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό. Ο σχεδιασμός αυτός, που ρυθμίζεται από το ν. 2742/1999, πραγματοποιείται είτε σε επίπεδο περιφέρειας είτε στο σύνολο της επικράτειας. Ενόψει του γεγονότος ότι τα μόνα θεσμοθετημένα χωροταξικά σχέδια σήμερα είναι τα 12 Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (όλων των περιφερειών πλην της Αττικής όπου υπάρχει το Ρυθμιστικό Σχέδιο), το «κεντρικό βάρος» του κεφαλαίου μετατίθεται σε αυτά, όπου πραγματοποιείται μια συγκριτική θεώρηση. Μέσω της θεώρησης αυτής, διερευνάται ο τρόπος αντιμετώπισης της χωροθέτησης των αιολικών πάρκων από τον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό, ενώ παραλλήλως εξάγονται ορισμένα μεθοδολογικά συμπεράσματα ως προς τα αναγκαία χαρακτηριστικά του νυν εκπονούμενου Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ.

Στο πέμπτο κεφάλαιο προσεγγίζεται το θέμα της χωροθέτησης αιολικών μονάδων στο νομό Λακωνίας σε σχέση με τις προοπτικές και τους περιορισμούς που τίθενται από τα γεωγραφικά και κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περιοχής, με ιδιαίτερη έμφαση στο φυσικό διαθέσιμο, το επενδυτικό ενδιαφέρον και το ρόλο που διαδραματίζει η τοπική κοινωνία στο ζήτημα της εγκατάστασης των αιολικών πάρκων στην περιοχή. Ακολούθως, στο έκτο κεφάλαιο αναλύονται τα χωροταξικά σχέδια τα οποία υπάρχουν στο Ν. Λακωνίας και αντιμετωπίζουν το ζήτημα της χωροθέτησης αιολικών πάρκων μέχρι την ολοκλήρωση και τη

θεσμοθέτηση ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου υπό τη μορφή Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ.

Το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερα επίκαιρο και πρωτότυπο. Η επικαιρότητα του θέματος καθίσταται προφανής ενόψει ιδίως της κατάρτισης του πρώτου Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ στην Ελλάδα. Αλλά και η δημοσιότητα που συχνά προσλαμβάνει το θέμα στον γραπτό και ηλεκτρονικό τύπο, υποδηλώνει ότι το ζήτημα της ασφαλούς χωροθέτησης των αιολικών σταθμών θα αποτελέσει τα επόμενα χρόνια το βασικό στοίχημα για την επίτευξη των εθνικών στόχων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Αντίστοιχη προς την επικαιρότητα είναι και η πρωτοτυπία του θέματος. Η ελληνική βιβλιογραφία, που παρατίθεται στο τέλος της εργασίας, αποδεικνύει ότι, αν και επιμέρους πτυχές του θέματος έχουν αρχίσει να μελετώνται από διάφορους επιστήμονες, ιδίως με αφορμή την πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, εν τούτοις απουσιάζει προς το παρόν μια συνολική θεώρηση του ζητήματος της χωροθέτησης των αιολικών μονάδων μέσω του χωροταξικού σχεδιασμού. Η βιβλιογραφία αυτή –παρά το περιορισμένο εύρος της– αποτέλεσε τη βάση για την εκπόνηση της εργασίας αυτής. Πέραν αυτής, οι πρωτογενείς πηγές (εκθέσεις και μελέτες δημοσίων οργανισμών, νομοθεσία, νομολογία κ.λπ.), καθώς και τα ίδια τα κείμενα των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) αποτέλεσαν το βασικό υλικό για τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΕ

Η εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα για την αποφυγή της ενεργειακής εξάρτησης και την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Παράλληλα, αποτελούν ένα προνομιακό πεδίο για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης ως αρχής της ευρωπαϊκής και της εθνικής έννομης τάξης, καθώς συμβάλλουν στην επίτευξη συνεργιών μεταξύ των τριών πυλώνων της ΕΕ (οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής, περιβαλλοντικής προστασίας). (Π. Πατρόνος κα, 2004)

Το μεγάλο πρόβλημα της εξάντλησης των αποθεμάτων των συμβατικών πηγών ενέργειας καθώς και η έντονη περιβαλλοντική υποβάθμιση, επέβαλαν την εντατικοποίηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι ΑΠΕ είναι οι φυσικοί διαθέσιμοι πόροι - πηγές ενέργειας, που υπάρχουν σε αφθονία στο φυσικό μας περιβάλλον. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι δεν εξαντλούνται αλλά διαρκώς ανανεώνονται και δύνανται να μετατρέπονται σε ηλεκτρική ή θερμική ενέργεια. Τέτοιοι πόροι είναι ο ήλιος, ο άνεμος, η βιομάζα, η γεωθερμία, οι υδατοπτώσεις, η θαλάσσια κίνηση. Αντίστοιχα, οι μορφές ενέργειας που μπορούν να εκμεταλλευτούν είναι η θερμική και η φωτοβολταϊκή ηλιακή ενέργεια, η αιολική, η ενέργεια από τη βιομάζα που αφορά στην ενέργεια του ξύλου και του βιοαερίου, η γεωθερμική, η υδροηλεκτρική και η κυματική. Αντικείμενο, λοιπόν, του κεφαλαίου αυτού είναι να παρουσιάσει την κατηγοριοποίηση των έργων ΑΠΕ, την αναγκαιότητα της χρήσης των, η οποία απορρέει και από τις κοινοτικές δεσμεύσεις. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την περίπτωση των αιολικών σταθμών της Ελλάδας, όπου παρουσιάζεται το επενδυτικό ενδιαφέρον και η γεωγραφική κατανομή των σταθμών.

1.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ

Αιολικά πάρκα

Η αιολική ενέργεια είναι μια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας η οποία παρέχει δυναμικό για μεγάλης κλίμακας παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με τη χρήση ανεμογεννητριών, χωρίς σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ένα σύστημα αιολικής ενέργειας μετατρέπει την κινητική ενέργεια του ανέμου σε μηχανική ή ηλεκτρική με χρήσεις σε μια πληθώρα εφαρμογών, όπως φόρτιση μπαταριών,

άντληση νερού σε απομακρυσμένες περιοχές ή ως υβριδικό σύστημα παροχής ηλεκτρισμού σε απομακρυσμένα νησιά ή χωριά χωρίς παροχή ηλεκτρικού ρεύματος. (www.spitia.gr) Την πιο οικονομική εφαρμογή αιολικής ενέργειας αποτελούν τα αιολικά πάρκα.

Τα αιολικά πάρκα αποτελούν συνδυασμό έργων ηλεκτροπαραγωγής και συνοδών έργων οδοποιίας και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ανεμογεννήτριες (οριζόντιου ή κατακόρυφου άξονα) χρησιμοποιούνται τόσο μαζί με μπαταρία σε μικρές εγκαταστάσεις όσο και συμπληρωματικά μαζί με φωτοβολταϊκά στοιχεία, και είναι τις περισσότερες φορές συνδεδεμένες με το δίκτυο. Το σημαντικότερο θετικό στοιχείο είναι η αντικατάσταση καύσης συμβατικών καυσίμων για ηλεκτροπαραγωγή ενώ οι σημαντικότερες επιπτώσεις συνδέονται με περιβαλλοντικές παραμέτρους και την τέτοια προβλήματα αντιμετωπίζονται εύκολα με την κατάλληλη επιλογή της θέσεως εγκατάστασης. Παράγοντες, όπως το μέγεθος του αιολικού πάρκου, ο τύπος και το μέγεθος της Α/Γ, το μέγεθος των έργων οδοποιίας και τα χαρακτηριστικά του τόπου εγκατάστασης παίζουν σημαντικό ρόλο στον βαθμό πίεσης στο περιβάλλον.

Γεωθερμία

Η γεωθερμική ενέργεια προέρχεται από το εσωτερικό της γης, είτε μέσω ηφαιστειακών εκροών, είτε μέσω ρηγμάτων του υπεδάφους, που αναβλύζουν ατμούς και θερμό νερό. Μπορεί να έρθει στην επιφάνεια είτε τυχαία είτε μέσω γεωτρήσεων. Διακρίνεται σε γεωθερμία υψηλής ενθαλπίας (με θερμοκρασία των γεωθερμικών ρευστών άνω των 150 °C), μέσης (με θερμοκρασία μεταξύ 100 και 150 °C) και χαμηλής (με θερμοκρασία 25 με 100 °C). (Βλάχου, 2001) Η γεωθερμική ενέργεια χαμηλής και μέσης ενθαλπίας βρίσκει πολλές εφαρμογές στη γεωργική βιομηχανία και τη θέρμανση χώρων, ενώ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προσφέρεται η υψηλής ενθαλπίας ενέργεια.

Ως γεωθερμικό δυναμικό, σύμφωνα με την ισχύουσα Εθνική νομοθεσία (Ν. 3175/2003), εννοείται το σύνολο των γηγενών φυσικών ατμών, των θερμών νερών, επιφανειακών ή υπογείων, και της θερμότητας των γεωλογικών σχηματισμών, που υπερβαίνουν τους είκοσι πέντε βαθμούς Κελσίου (25°C). Η αξιοποίηση του

γεωθερμικού δυναμικού ως ανανεώσιμη πηγή ενέργειας προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη και το εξυπηρετεί το συμφέρον της περιφέρειας εντός των ορίων της οποίας οριοθετείται το γεωθερμικό πεδίο.

Φωτοβολταϊκά

Διεθνώς διαδεδομένη είναι η χρήση φωτοβολταϊκών συλλεκτών για μετατροπή της ηλιακής ακτινοβολίας σε ηλεκτρική. Ένα τυπικό φωτοβολταϊκό σύστημα (Φ/Β) αποτελείται σε γενικές γραμμές από Φ/Β γεννήτριες, ηλεκτρονικά συστήματα που διαχειρίζονται την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται καθώς και μονάδες αποθήκευσης όταν πρόκειται για αυτόνομα συστήματα. Τα φωτοβολταϊκά συστήματα (Φ/Β) παραγωγής ηλεκτρισμού διακρίνονται σε αυτόνομα και διασυνδεδεμένα. Τα διασυνδεδεμένα αποτελούνται από Φ/Β γεννήτριες, μετατροπείς ισχύος (inverters), ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης, προστασίας και ελέγχου, καλωδιώσεις, στηρίγματα των Φ/Β γεννητριών, ενώ τα αυτόνομα αποτελούνται από Φ/Β γεννήτριες, μετατροπείς ισχύος (inverters), συσσωρευτές, ρυθμιστές φόρτισης, ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης, προστασίας και ελέγχου, καλωδιώσεις, στηρίγματα των Φ/Β γεννητριών.

Η σχετικά μικρή αγορά φωτοβολταϊκών συστημάτων και το υψηλό κόστος κατασκευής τους αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα για την μεγιστοποίηση της χρήσης. Πολλές χώρες έθεσαν σε εφαρμογή ειδικά οικονομικά μέτρα για να δοθούν κίνητρα στους καταναλωτές για τη χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Πέραν του κόστους, η εφαρμογή φωτοβολταϊκών συστημάτων αποτελεί σχετικά εύκολη λύση καθώς η τοποθέτησή τους στις στέγες ή στα δώματα δε δημιουργεί πρόβλημα χώρου. Σε πολλές περιπτώσεις η τοποθέτησή τους σε στέγες κρίνεται αντιαισθητική, κυρίως σε παραδοσιακούς οικισμούς. Ωστόσο τα φωτοβολταϊκά συστήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τέτοιο τρόπο που να υποστηρίζουν τη μορφή του κτιρίου.

Βιομάζα

Ο όρος υποδηλώνει τα πάσης φύσεως υποπροϊόντα και κατάλοιπα της φυσικής, ζωικής, δασικής και αλιευτικής παραγωγής, πριν ή μετά τη βιομηχανική τους επεξεργασία, καθώς και τα αστικά λύματα και τα απορρίμματα. Με βάση τις υπάρχουσες τεχνολογικές δυνατότητες η αξιοποίησή της γίνεται χωρίς κατεργασία (απευθείας καύση) ή με διάφορες θερμοχημικές (πχ πυρόλυση, αεριοποίηση) ή βιοχημικές διεργασίες (με παραγωγή βιοκαυσίμων και βιοαερίου). (ΡΑΕ, 2003)

Σκοπός της ενεργειακής αξιοποίησης της βιομάζας είναι η παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού. Προσφέρεται ιδιαίτερα για την κάλυψη αναγκών θερμότητας σε γεωργικές εφαρμογές, όπου και διατίθεται η πρώτη ύλη ή και την τηλεθέρμανση πόλεων με παράλληλη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων. (Βλάχου, 2001)

Βασικής σημασίας για την αποδοτικότητα των απαιτούμενων σημαντικών συχνά επενδύσεων και για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον της περιοχής, έχουν η εξασφάλιση της πρώτης ύλης (σε ποιότητα και ποσότητα) και η τεχνολογία η οποία θα εφαρμοστεί.

Μικρά υδροηλεκτρικά

Η υδροηλεκτρική ενέργεια αποτελεί μια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, η οποία χρησιμοποιήθηκε από τα πρώτα βήματα ανάπτυξης των ηλεκτρικών εφαρμογών, κυρίως με την κατασκευή φραγμάτων και τη δημιουργία υδάτινων ταμιευτήρων μεγάλων ποταμών. Τα τελευταία όμως χρόνια αναπτύσσεται ραγδαία η τεχνική των «Μικρών Υδροηλεκτρικών», ισχύος 10 MW, τα οποία εγκαθίστανται σε μικρά σχετικά ρέματα και έχουν περιορισμένη επίπτωση στο περιβάλλον, αφού περιλαμβάνουν απλώς μια υδροληψία, έναν αγωγό υπό πίεση και τον υδροστόβιλο. Βασικής σημασίας, τόσο για την αποδοτικότητα της επένδυσης όσο και για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, είναι η κατάλληλη επιλογή της θέσεως και η όλη σχεδίαση του έργου (ΡΑΕ, 2003) Οι περιοχές αξιοποίησης υδάτινου δυναμικού εντοπίζονται κυρίως σε ημιορεινές-ορεινές περιοχές (δασικές ή χέρσες εκτάσεις)

όπου ή ύπαρξη του φυσικού πόρου (νερό) σε συνδυασμό με την υψομετρική διαφορά που επιτυγχάνεται από το σημείο υδροληψίας μέχρι τον σταθμό παραγωγής ενέργειας, εξασφαλίζουν βιωσιμότητα του έργου.

Στα υδροηλεκτρικά έργα η ενέργεια από την πτώση του νερού μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια, με τη βοήθεια μιας τουρμπίνας. Η φιλοσοφία του τρόπου παραγωγής περιγράφεται ως εξής: το ρέον νερό οδηγείται μέσα από κατάλληλες διαδρομές (τούνελ) περιστρέφοντας τουρμπίνες και με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται μηχανική ενέργεια. Μεταβιβάζοντας την παραγόμενη μηχανική ενέργεια σε ηλεκτρογεννήτρια γίνεται η μετατροπή της σε ηλεκτρική.

Συνοψίζοντας, το βασικό πλεονέκτημα των ΑΠΕ έναντι των συμβατικών πηγών είναι το ότι ανανεώνονται από τη φύση και δεν προκαλούν μόλυνση της ατμόσφαιρας. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι μεγαλύτερες πιέσεις στο περιβάλλον, ιδιαίτερα στην ποιότητα της ατμόσφαιρας προέρχονται από την παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, έπεται ότι η σημασία της συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή από την άποψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι αναγκαία.

Πίνακας 1.1: Πλεονεκτήματα ΑΠΕ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΕ	
1	Είναι πρακτικά ανεξάντλητες πηγές ενέργειας.
2	Είναι φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις
3	Συμβάλλουν στη μείωση της εξάρτησης από συμβατικούς ενεργειακούς πόρους.
4	Είναι εγχώριες πηγές ενέργειας και συνεισφέρουν στην ενίσχυση της ενεργειακής ανεξαρτησίας και της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού σε εθνικό επίπεδο
5	Είναι διάσπαρτες γεωγραφικά και οδηγούν στην αποκέντρωση του ενεργειακού συστήματος, δίνοντας τη δυνατότητα κάλυψης των ενεργειακών αναγκών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ανακουφίζοντας έτσι τα συστήματα υποδομής και μειώνοντας τις απώλειες από τη μεταφορά ενέργειας
6	Έχουν συνήθως χαμηλό λειτουργικό κόστος που δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις της διεθνούς οικονομίας και ειδικότερα των τιμών των συμβατικών καυσίμων
7	Οι επενδύσεις των ΑΠΕ δημιουργούν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο.
8	Μπορούν να αποτελέσουν σε πολλές περιπτώσεις πυρήνα για την αναζωογόνηση οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένων περιοχών και πόλο για την τοπική ανάπτυξη, με την προώθηση ανάλογων επενδύσεων (π.χ. καλλιέργειες θερμοκηπίου με τη χρήση γεωθερμικής ενέργειας).
9	Προσφέρουν τη δυνατότητα ορθολογικής αξιοποίησης των ενεργειακών πόρων, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα των ενεργειακών αναγκών των χρηστών (π.χ. ηλιακή ενέργεια για θερμότητα χαμηλών θερμοκρασιών, αιολική ενέργεια για ηλεκτροπαραγωγή).

Πηγή: ΚΑΠΕ

1.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

«Η νομική δέσμευση για προαγωγή της έρευνας και ανάπτυξης των ΑΠΕ βρίσκεται σημαντικό έρεισμα στο πρωτογενές Κοινοτικό Δίκαιο, όπως προκύπτει από τη συστηματική ερμηνεία των κρίσιμων διατάξεων των κειμένων των Καταστατικών Συνθηκών, όπου ορίζεται η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης ως αρχή της κοινοτικής έννομης τάξης. Καθιερώνεται η αρχή της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής πολιτικής στις επιμέρους τομεακές πολιτικές και επιτάσσεται η προστασία του περιβάλλοντος σε υψηλό επίπεδο». (Λυπιδής, 2004)

Η ανάπτυξη των ΑΠΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενισχύει τις ΑΠΕ από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέσω των προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης. Για πρώτη φορά, το 1997, χάραξε μία συγκεκριμένη συνολική πολιτική για τις ΑΠΕ με τη ψήφιση της Λευκή Βίβλου. Με τη Λευκή Βίβλο «Ενέργεια για το μέλλον: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» το 1997 η Ε.Ε. έθεσε ως στόχο, η συμμετοχή των ΑΠΕ στη συνολική παροχή ενέργειας να ανέρχεται στο 12% έως το 2010.

Κεντρικός στόχος της Λευκής Βίβλου είναι ο διπλασιασμός των ΑΠΕ στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) από 6% που ήταν το 1995 σε 12% το 2010. Για την επίτευξη αυτού του στόχου το κείμενο προβλέπει μία σειρά από δράσεις που η Επιτροπή είτε έχει προγραμματίσει είτε ήδη είχε ξεκινήσει. Παίρνοντας υπόψη το βαθμό ανάπτυξης των τεχνολογιών, το δυναμικό των ΑΠΕ στην ΕΕ και τις δυνατότητες εφαρμογών τους από τα κράτη – μέλη, η Λευκή Βίβλος βάζει στόχους ανάπτυξης κατά τεχνολογικό κλάδο για το 2010 στο σύνολο της ΕΕ. Είναι όμως σαφές ότι κάθε κράτος – μέλος θα πρέπει να προσαρμόσει τους δικούς του στόχους ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του και να τους κάνει να συμβαδίζουν με το γενικό Ευρωπαϊκό στόχο. Ως συνέπεια των ενεργειών που προβλέπονται στη Λευκή Βίβλο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε το 1999 την “Εκστρατεία για την Απογείωση των ΑΠΕ” (Campaign for Take-Off) με ορίζοντα το 2003 και πρότεινε μία οδηγία για τον ηλεκτρισμό που παράγεται από ΑΠΕ. Σχεδιάστηκε με στόχο τη δημιουργία πλαισίου δράσης για την προσέλκυση δημόσιων αλλά κυρίως ιδιωτικών επενδύσεων σε μεγάλης κλίμακας έργα ΑΠΕ σε τομείς-κλειδιά.

Ο στόχος αυτός επιβεβαιώθηκε το 2001 με την Πράσινη Βίβλο «Προς μια Ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια των ενεργειακών προμηθειών» COM(2000), σύμφωνα με την οποία οι ΑΠΕ πρέπει να ενταχθούν στην κρίσιμης σημασίας ενεργειακή στρατηγική, ενώ προτείνεται η ενθάρρυνση χρήσης τεχνολογιών ΑΠΕ σε νέα κτίρια, η επιβολή φορολογίας και άλλων δημοσιονομικών μέτρων στις επικερδείς συμβατικές τεχνολογίες ενεργειακής μετατροπής, ώστε να χρηματοδοτηθεί η έρευνα και ανάπτυξη των ΑΠΕ. Αναφέρεται, επίσης, ότι οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές κανονιστικές διατάξεις, θα πρέπει να προσαρμοστούν σε επίπεδο πολεοδομικού σχεδιασμού και χρήσεων γης, προκειμένου να δοθεί σαφής προτεραιότητα στην εγκατάσταση μονάδων ΑΠΕ για ηλεκτροπαραγωγή (Λυπιδής, 2004).

Η βασική, όμως, δέσμευση για προώθηση των ΑΠΕ εμφανίζεται με την Οδηγία 2001/77/ΕΚ *"Για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας"* (ΟJ L283/27.10.2001). Θέτει ως στόχο την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στη συνολική παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε 22,1% έως το 2010. Ειδικότερα, η Οδηγία (Λυπιδής, 2004):

- υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να θέσουν εθνικούς στόχους για τη μελλοντική εγχώρια κατανάλωση ηλεκτρισμού που θα παράγεται από ΑΠΕ,
- απαιτεί από τα κράτη-μέλη να προσδιορίσουν ποσοτικούς στόχους μεγιστοποίησης του ποσοστού της παραγόμενης από ΑΠΕ ηλεκτρικής ενέργειας στην παγκόσμια παραγωγή ενέργειας,
- καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί και να ελέγχει τη συμμόρφωση των εθνικών στόχων προς τις κοινοτικές δεσμεύσεις σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές, καθώς και προς τον στόχο του 12% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης και του 22,1% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ.

Ειδικότερα, προβλέπει στο παράρτημα της για την Ελλάδα ενδεικτικό στόχο κάλυψης από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, περιλαμβανομένων των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων, σε ποσοστό της ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας κατά το έτος 2010 ίσο με 20,1%.(ΡΑΕ, 2003)

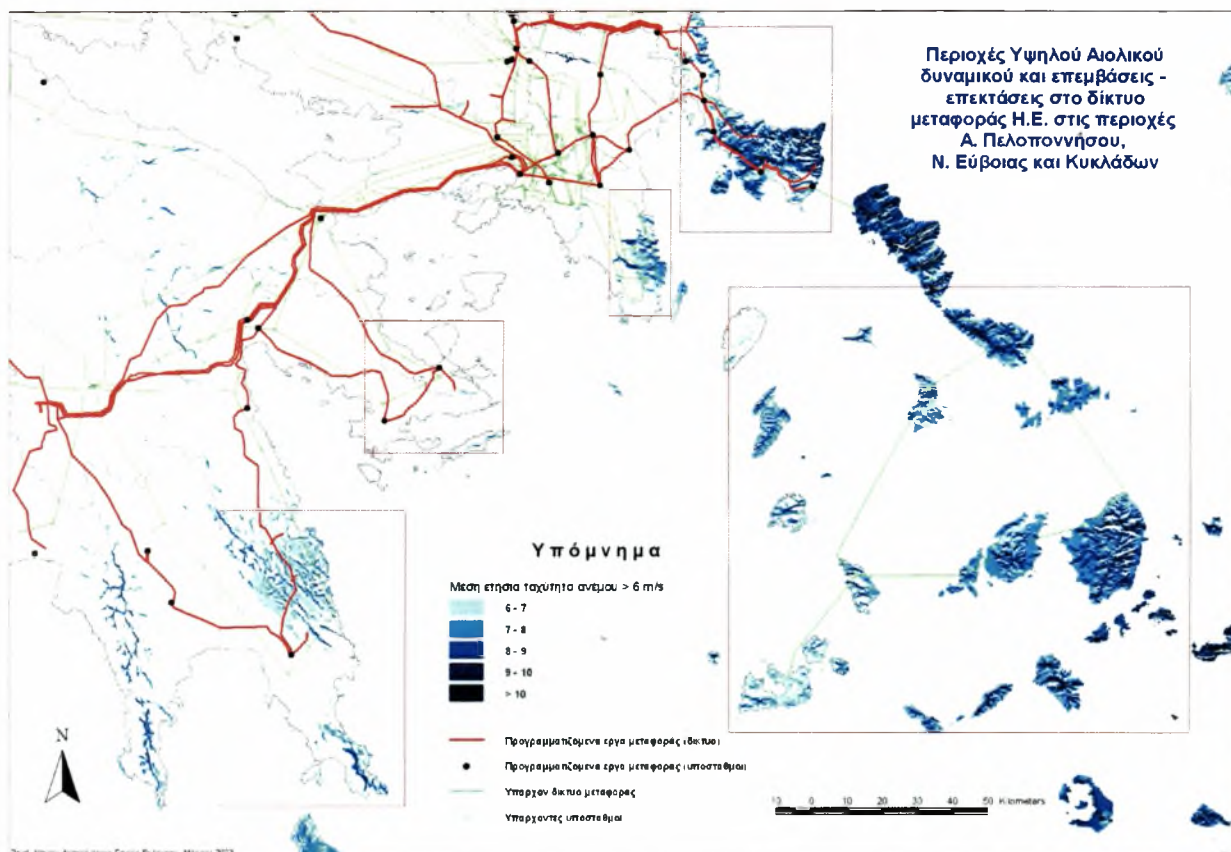
Στο πλαίσιο της ενιαίας πολιτικής της ΕΕ συμφωνήθηκε το Πρωτόκολλο του Κιότο για τις Κλιματικές Αλλαγές (1998), όπου εξειδικεύει το ρυθμιστικό πλαίσιο της Σύμβασης και αποτελεί σημαντικό κανονιστικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, καθώς εμπεριέχει εθνικούς ποσοτικούς στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Προβλέπεται μείωση των εκπομπών των Αερίων του Θερμοκηπίου στην ΕΕ κατά 5% το 2008-12 από τα επίπεδα του 1990. Το Πρωτόκολλο του Κιότο (Πάτρωνος, 2004) Το πρωτόκολλο του Κιότο προβλέπει για την Ελλάδα συγκράτηση του ποσοστού αύξησης κατά το έτος 2010 του CO₂ και άλλων αερίων που επιτείνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου κατά 25% σε σχέση με το έτος βάση 1990.

Ο στόχος, αναμένεται να επιτύχει με την προώθηση των ΑΠΕ και της ενεργειακής αποδοτικότητας σε συνδυασμό με τις κοινοτικές διατάξεις για τις κρατικές ενισχύσεις. Δίχως την αύξηση στη χρήση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας είναι πρακτικά μάλλον αδύνατη η επίτευξη των ποσοτικοποιημένων δεσμεύσεων. Τα κράτη μέλη της ΕΕ καθορίζουν μέτρα υποστήριξης, καθώς και κριτήρια για την εναρμόνιση των πολιτικών ΑΠΕ, όπως απλοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης, εξασφάλιση σύνδεσης στα δίκτυα, πόρους ενίσχυσης επενδύσεων ΑΠΕ, εγγυημένη τιμή πώλησης kWh.

1.3 ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Η αξιοποίηση των ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα της Ελλάδας, αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της ενεργειακής πολιτικής της χώρας. Ωστόσο, εμφανίζει σημαντική υστέρηση σε σχέση με τη δέσμευση που απορρέει από την κοινοτική Οδηγία 77/2000. Η προοπτική της αύξησης της διείσδυσης των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα προϋποθέτει την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας. Μέχρι σήμερα τη μερίδα του λέοντος στην αξιοποίηση μορφών ΑΠΕ καταλάμβαναν οι μεγάλοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί. Τα περιθώρια, όμως, για την περαιτέρω αξιοποίηση της υδροηλεκτρικής ενέργειας έχουν συρρικνωθεί σημαντικά με αποτέλεσμα την στροφή σε νέες πηγές ΑΠΕ. Τέτοιες πηγές στην Ελλάδα είναι διαθέσιμες, κυρίως υπό τη μορφή των «αποθεμάτων» ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Όσον αφορά στην ηλιακή ενέργεια, είναι γεγονός ότι η αξιοποίησή της είναι ήδη σημαντική, δεδομένου ότι στον τομέα των ηλιακών συλλεκτών η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση στην ΕΕ ως προς το βαθμό διείσδυσης (πάνω από 25% των νοικοκυριών διαθέτουν ηλιακό σύστημα θέρμανσης νερού), όμως παραμένει μια μορφή χρήσης κυρίως ατομικού χρήστη, νοικοκυριού. (ΥΠΕΧΩΔΕ 2002). Κατά συνέπεια, η αξιοποίηση αιολικής ενέργειας και η εγκατάσταση μονάδων αιολικής ενέργειας σε περιοχές όπου οι τοπικές συνθήκες επιτάχυνσης της ροής του ανέμου δημιουργούν προϋποθέσεις ενεργειακής αξιοποίησης του, θα βοηθήσει σημαντικά στην αύξηση των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή στην Ελλάδα.

Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς αιολικών συστημάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα ανήλθε το 2003 σε 371 MW (ΡΑΕ, 2003), ενώ το 2006 η εγκατεστημένη ισχύς των λειτουργούντων έργων έφθασε τα 555 MW (στοιχεία μέχρι 4/2006). Το ενδιαφέρον των επενδυτών για εγκατάσταση αιολικών συστημάτων είναι πολύ μεγάλο. Το επενδυτικό ενδιαφέρον, λοιπόν, αιολικών μονάδων επικεντρώθηκε, αρχικά, σε περιοχές υψηλού αιολικού δυναμικού, όπως νησιωτικές περιοχές, Νότια Εύβοια, Ανατολική Πελοπόννησος και Θράκη. Ωστόσο, στις περιοχές αυτές τα μεγέθη παραμένουν χαμηλά, σε σύγκριση με τις εθνικές ανάγκες για την ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Το κύριο χαρακτηριστικό των ιδιαίτερα ανεμωδών περιοχών αυτών, είναι η ανεπάρκεια της υποδομής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία κατασκευάστηκε πολύ πριν αναδυθεί η ανανεώσιμη ενέργεια ως βιώσιμη εναλλακτική λύση. Έτσι στις ηπειρωτικές περιοχές υψηλού αιολικού δυναμικού, οι δυνατότητες επενδύσεων αιολικής ενέργειας περιορίστηκαν από τις δυνατότητες διείσδυσης στο ηλεκτρικό δίκτυο. Παρόμοιοι περιορισμοί και προβλήματα απορρόφησης του δικτύου υφίστανται και στα νησιά εμποδίζοντας περαιτέρω διείσδυση ανανεώσιμης ενέργειας. (ΡΑΕ, 2003). Εξαιτίας της κατάστασης αυτής το ενδιαφέρον μετατοπίστηκε στα ορεινά της ηπειρωτικής χώρας (Αργολίδα, Βοιωτία, Φωκίδα, Φθιώτιδα, Ευρυτανία, Αρκαδία, Αχαΐα, , Κιλκίς, Σέρρες κ.α). Αξιοπίστη εικόνα του εν λόγω επενδυτικού ενδιαφέροντος δίνει ο πίνακας 1.2 στον οποίο καταγράφεται ο αριθμός και η ισχύς αιτήσεων αιολικών μονάδων ανά περιφέρεια σύμφωνα με τα αρχεία που διατηρεί η ΡΑΕ (4/2006).

Πίνακας 1.2 : Αριθμός και ισχύς Αιτήσεων αιολικών έργων ανά Περιφέρεια

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΙΣΧΥΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Πλήθος αιτήσεων	184
	Συνολική Ισχύς (MW)	3555,3
Αττική	Πλήθος αιτήσεων	76
	Συνολική Ισχύς (MW)	1117,6
Βόρειο Αιγαίο	Πλήθος αιτήσεων	95
	Συνολική Ισχύς (MW)	1972,3
Δυτική Ελλάδα	Πλήθος αιτήσεων	77
	Συνολική Ισχύς (MW)	1843,7
Δυτική Μακεδονία	Πλήθος αιτήσεων	32
	Συνολική Ισχύς (MW)	955,9
Ήπειρος	Πλήθος αιτήσεων	39
	Συνολική Ισχύς (MW)	757,6
Θεσσαλία	Πλήθος αιτήσεων	21
	Συνολική Ισχύς (MW)	352,8
Κεντρική Μακεδονία	Πλήθος αιτήσεων	75
	Συνολική Ισχύς (MW)	1698,9
Κρήτη	Πλήθος αιτήσεων	94
	Συνολική Ισχύς (MW)	693,8
Νησιά Ιονίου	Πλήθος αιτήσεων	49
	Συνολική Ισχύς (MW)	803,3
Νότιο Αιγαίο	Πλήθος αιτήσεων	150
	Συνολική Ισχύς (MW)	1658,4
Πελοπόννησος	Πλήθος αιτήσεων	303
	Συνολική Ισχύς (MW)	5873,3
Στερεά Ελλάδα	Πλήθος αιτήσεων	395
	Συνολική Ισχύς (MW)	6697,7
	Σύνολο Αιτήσεων χώρας	1590
	Συνολική ισχύς (MW) χώρας	27980,3

Πηγή: ΡΑΕ, Απρίλιος 2006

Έχουν κατατεθεί 1590 αιτήσεις συνολικής ισχύος 27980,3 MW στο σύνολο της χώρας. Ο μεγαλύτερος αριθμός αιτήσεων έχει κατατεθεί για την περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας (395) συνολικής ισχύος 6697,7 MW, ακολουθεί η περιφέρεια Πελοποννήσου με 303 αιτήσεις συνολικής ισχύος 5873,3 MW και η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 184 αιτήσεις συνολικής ισχύος 3555,3 MW. Επίσης, στις περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου και Κρήτης εκδηλώθηκε υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον.

Στους πίνακες που ακολουθούν καταγράφεται ο αριθμός και η ισχύς των αιολικών μονάδων ανά περιφέρεια άδεια λειτουργίας και με άδεια παραγωγής¹ αντίστοιχα.

Πίνακας 1.3: Αριθμός και ισχύς αιολικών έργων με Άδεια Λειτουργίας ανά Περιφέρεια

Έργα με Άδεια Λειτουργίας ανά Περιφέρεια		
	Αριθμός Έργων	Ισχύς έργων [MW]
Αν. Μακεδονίας Θράκης	10	163,3
Αττικής	1	2,6
Β. Αιγαίου	24	28,7
Δ. Ελλάδας	1	1,2
Δ. Μακεδονίας	0	0,0
Ηπείρου	0	0,0
Θεσσαλίας	0	0,0
Ιονίων Νήσων	1	10,2
Κ. Μακεδονίας	1	17,0
Κρήτης	18	96,4
Ν. Αιγαίου	19	31,2
Πελοποννήσου	0	0
Στ. Ελλάδας	31	204,4
Σύνολο	107	

Πηγή: ΡΑΕ, Απρίλιος 2006

Παρατηρείται ότι η εκδήλωση μεγάλου επενδυτικού ενδιαφέροντος δεν συμβαδίζει, σε όλες τις περιφέρειες, με την ύπαρξη αιολικών σταθμών ηλεκτρικής ενέργειας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιφέρεια Πελοποννήσου, όπου σε αντίθεση με το μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον (303 αιτήσεις) δεν λειτουργεί κανένα αιολικό πάρκο. Το γεγονός αυτό οφείλεται, κυρίως, σε χωροθετικά προβλήματα και στην έλλειψη ειδικού χωροταξικού σχεδίου για τις ΑΠΕ, τα οποία θα αναλυθούν στην παρούσα διπλωματική εργασία. Ο Ν. Αττικής, επίσης, διαθέτει μόνο ένα αιολικό πάρκο παρά το αρχικό μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον. Όμως οι λόγοι της κατάστασης αυτής είναι ξεχωριστοί. Ο νομός αποτελεί ειδική περίπτωση καθώς σύμφωνα με την απόφαση 38^{ης} Συνεδρίασης (29.1.03) του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου & Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας «δεν είναι σκόπιμη η εγκατάσταση ΑΠΕ στην τόσο ευαίσθητη περιβαλλοντικά περιοχή της Αττικής». Με την απόφαση αυτή ο ΟΡΣΑ τάχθηκε εναντίον της εγκατάστασης των Α/Π στην Αττική, ενόψει και της αναθεώρησης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας.

¹ το πρώτο στάδιο αδειοδότησης ενός αιολικού πάρκου (Βλ. κεφάλαιο 3)

Πίνακας 1.4 : Αριθμός και ισχύς αιολικών έργων με Άδεια Παραγωγής ανά Περιφέρεια

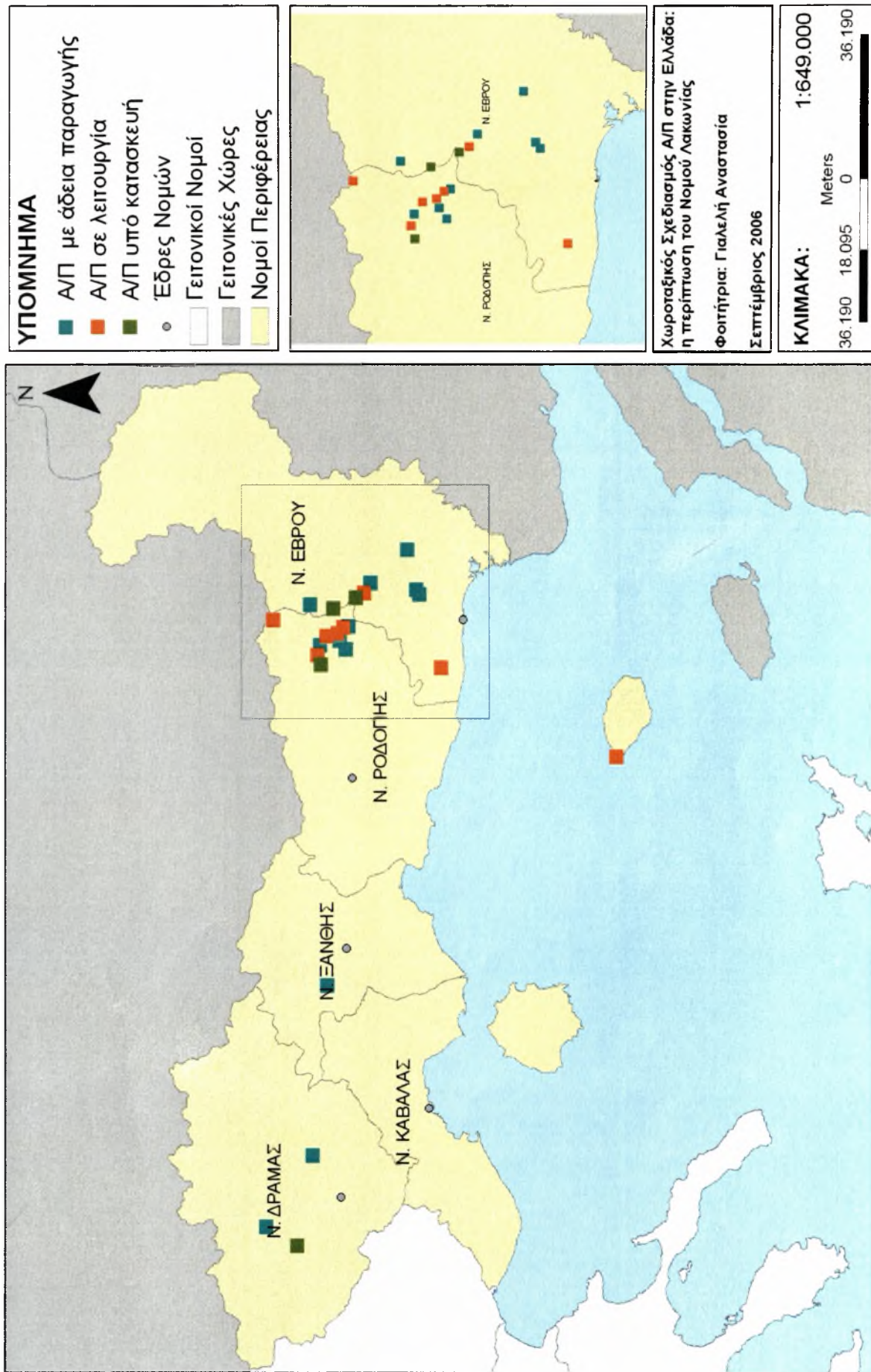
<u>Αιολικά έργα με άδεια παραγωγής ανα περιφέρεια</u>		
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Πλήθος έργων	27
	Συνολική Ισχύς (MW)	413,02
Αττική	Πλήθος αιτήσεων	15
	Συνολική Ισχύς (MW)	218,43
Βόρειο Αιγαίο	Πλήθος αιτήσεων	36
	Συνολική Ισχύς (MW)	42,40
Δυτική Ελλάδα	Πλήθος αιτήσεων	16
	Συνολική Ισχύς (MW)	338,35
Δυτική Μακεδονία	Πλήθος αιτήσεων	11
	Συνολική Ισχύς (MW)	339,15
Ηπειρος	Πλήθος αιτήσεων	3
	Συνολική Ισχύς (MW)	16,50
Θεσσαλία	Πλήθος αιτήσεων	7
	Συνολική Ισχύς (MW)	117,75
Νησιά Ιονίου	Πλήθος αιτήσεων	9
	Συνολική Ισχύς (MW)	158,85
Κεντρική Μακεδονία	Πλήθος αιτήσεων	16
	Συνολική Ισχύς (MW)	338,00
Κρήτη	Πλήθος αιτήσεων	45
	Συνολική Ισχύς (MW)	221,72
Νότιο Αιγαίο	Πλήθος αιτήσεων	55
	Συνολική Ισχύς (MW)	167,19
Πελοπόννησος	Πλήθος αιτήσεων	48
	Συνολική Ισχύς (MW)	763,00
Στερεά Ελλάδα	Πλήθος αιτήσεων	144
	Συνολική Ισχύς (MW)	2091,51
	Σύνολο Αιολικών Έργων χώρας	432
	Συνολική ισχύς (MW) χώρας	5225,86

Πηγή: ΡΑΕ, Απρίλιος 2006

Προκειμένου να παρουσιαστεί η χωρική κατανομή μονάδων αιολικής ενέργειας μεταξύ των διαφόρων περιφερειών επιλέχθηκε, εκτός της παράθεσης των στοιχείων σε MW σε μορφή πινάκων, η χαρτογράφηση των δεδομένων αυτών. Στους χάρτες απεικονίζονται οι θέσεις των αιολικών μονάδων με άδεια λειτουργίας, με άδεια παραγωγής και με άδεια εγκατάστασης σε κάθε περιφέρεια. Κρίθηκε σκόπιμη η διάκριση αυτή για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα της παρουσίασης της γεωγραφικής κατανομής των Α/Π στην Ελλάδα. Η πληροφορία των χαρτών προέρχεται από τα αρχεία της ΚΑΠΕ τα οποία είναι ενημερωμένα μέχρι και τον Απρίλιο του 2006, ώστε να υπάρχει μια συμβατότητα με τα διαθέσιμα ανωτέρω αρχεία της ΡΑΕ.

Χάρτης 1.1: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

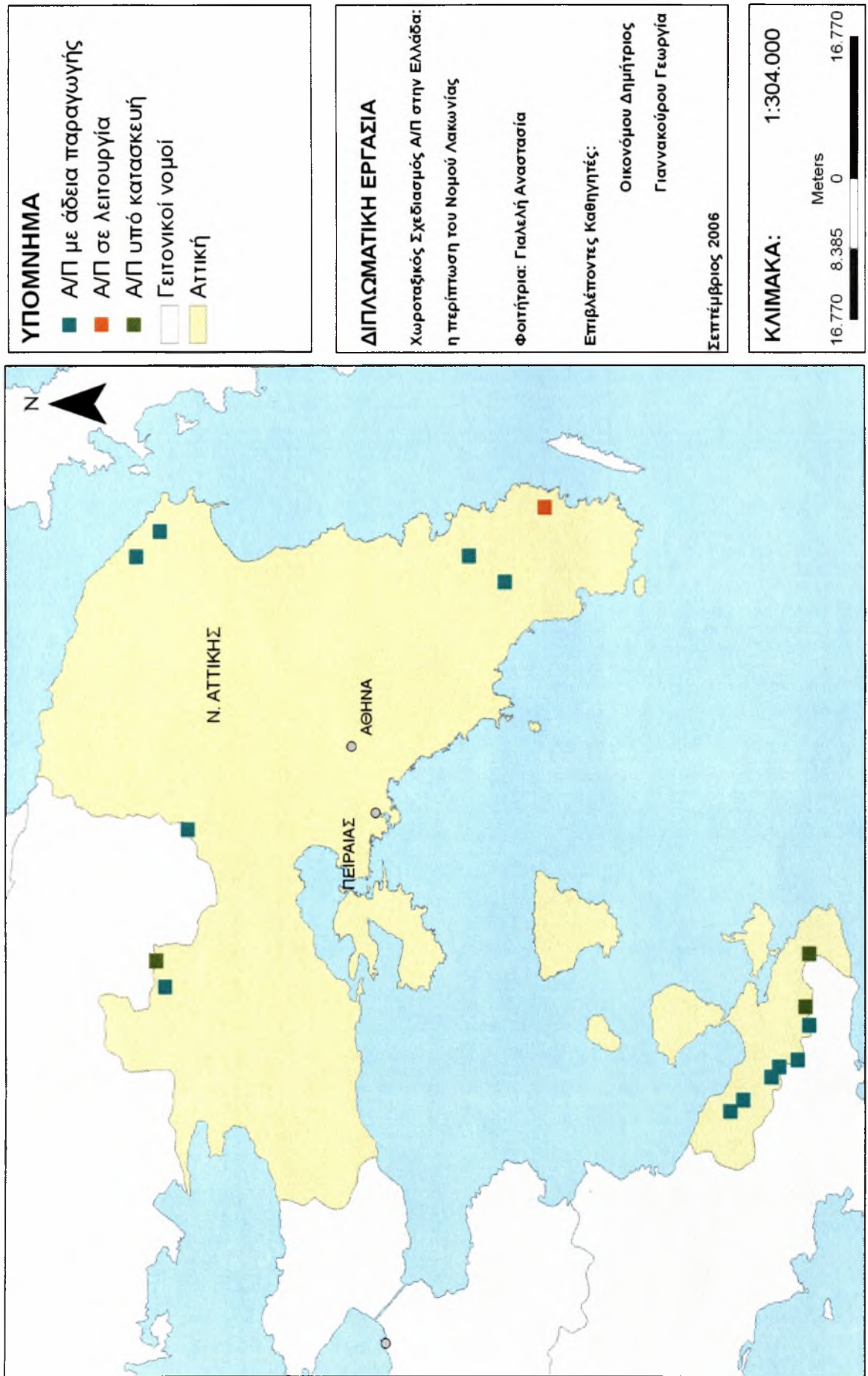
Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χάρτης 1.2: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Αττική

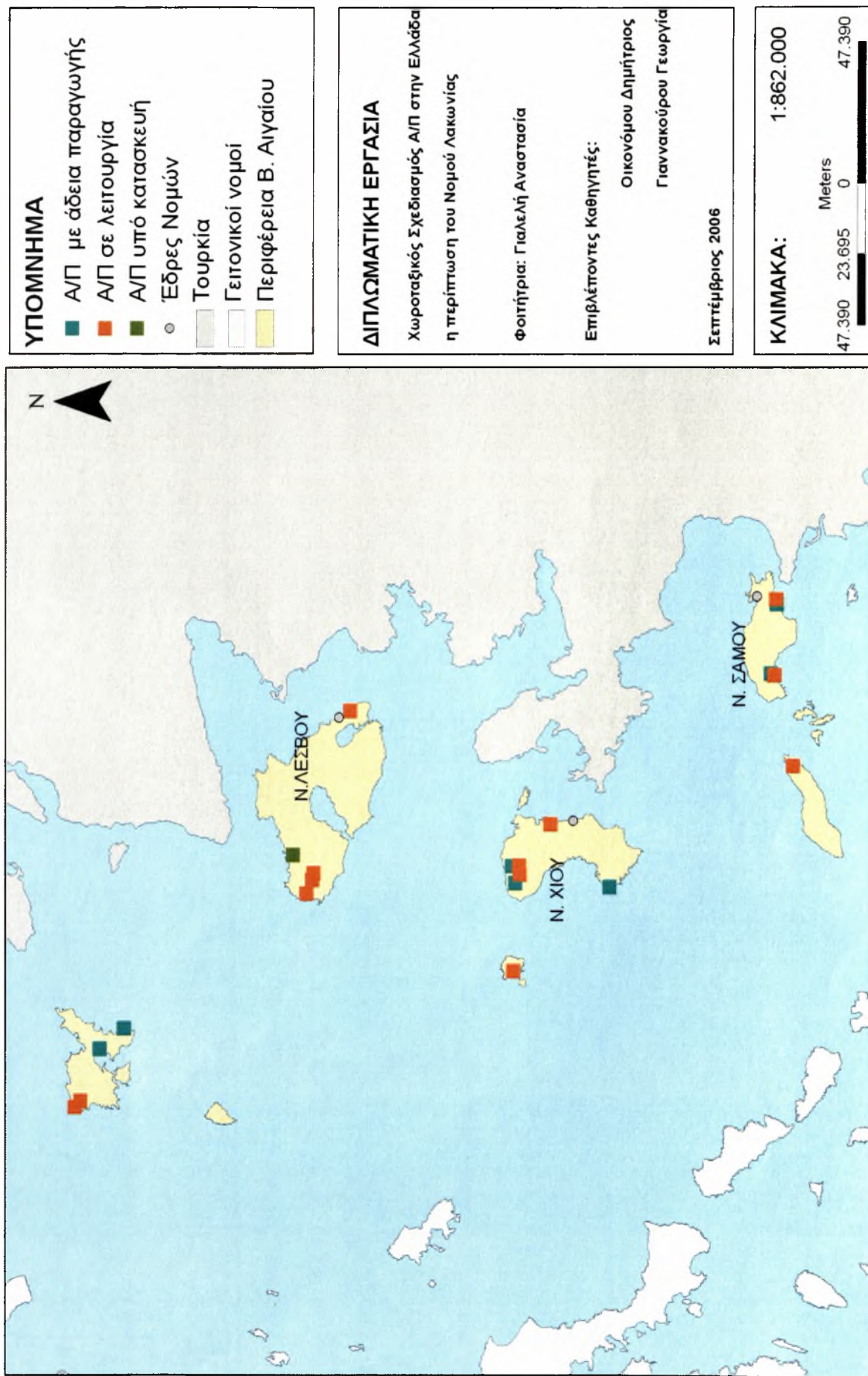
Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Αττική

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

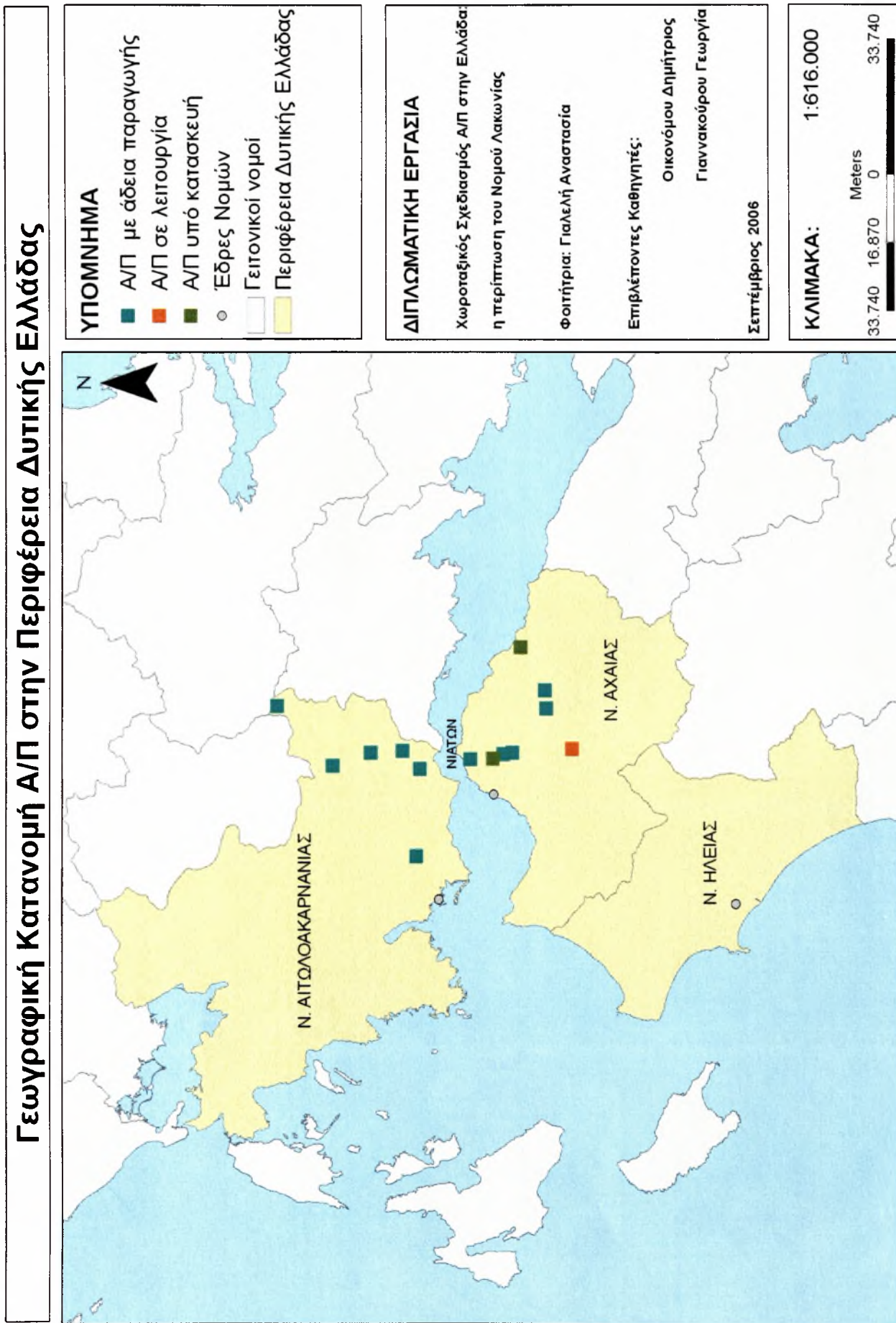
Χάρτης 1.3: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

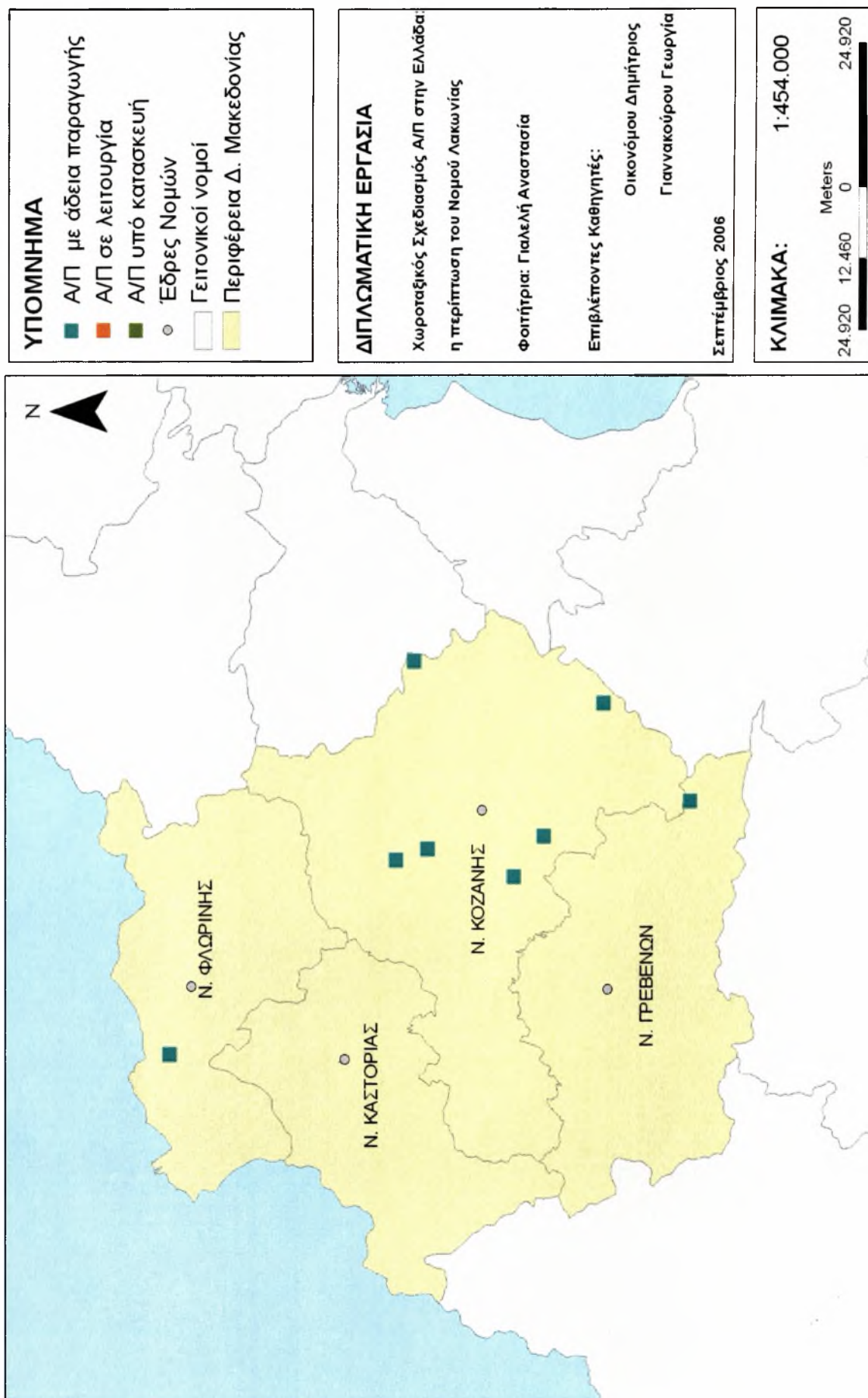
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Χάρτης 1.4: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

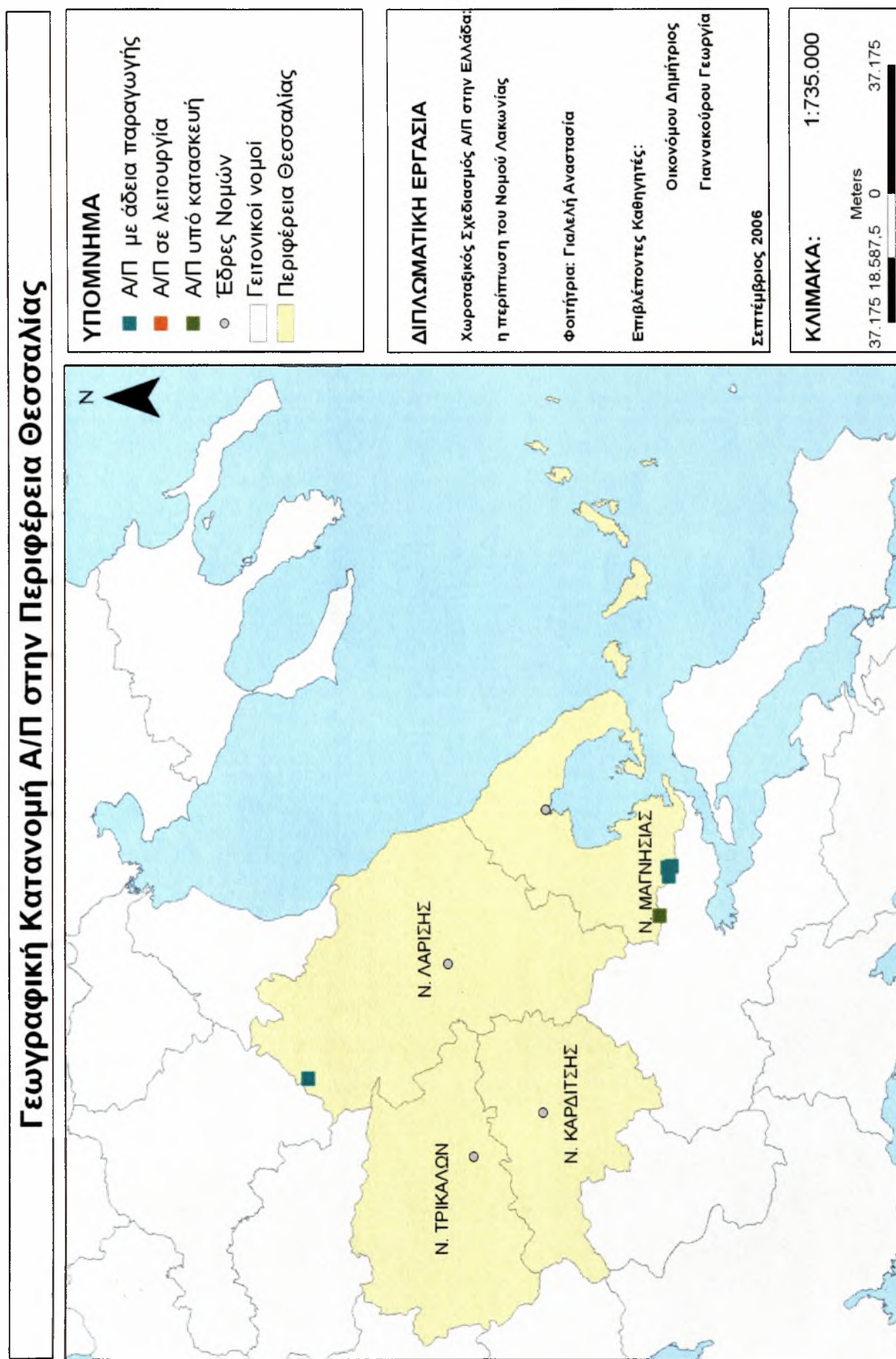
Χάρτης 1.5: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

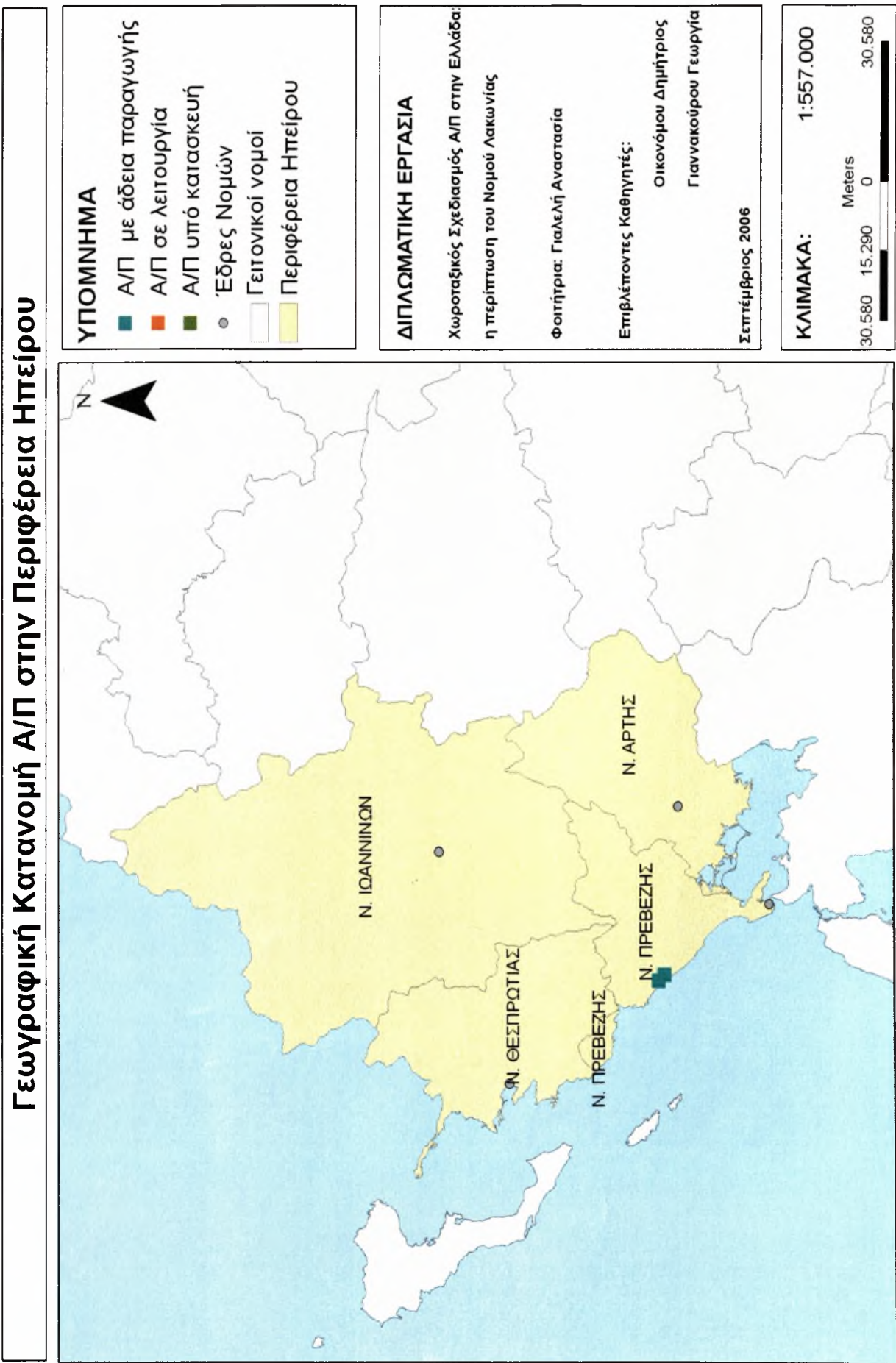

Πηγή: Ίδια επεξεργασία.

Χάρτης 1.6: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

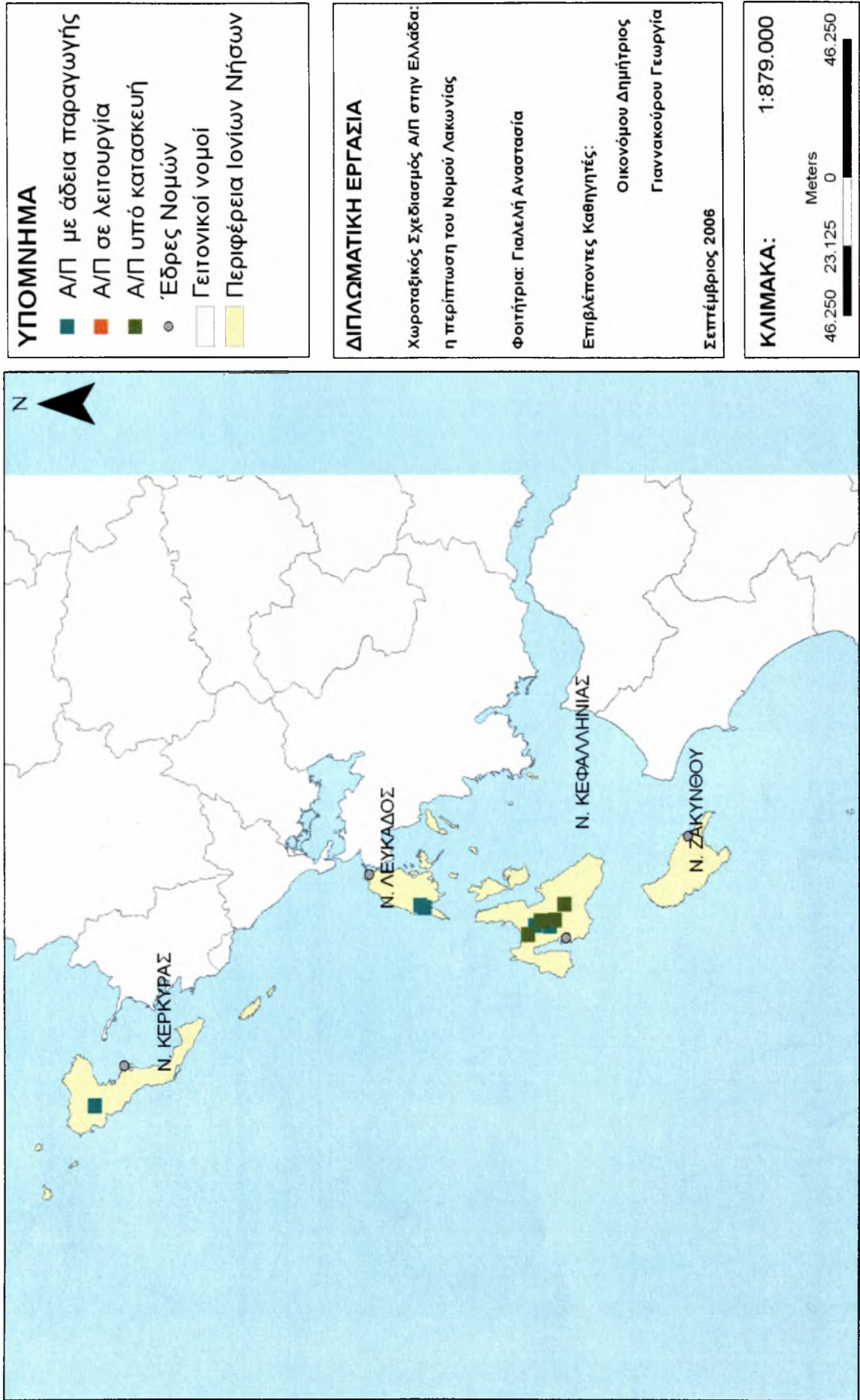
Χάρτης 1.7: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ηπείρου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χάρτης 1.8: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

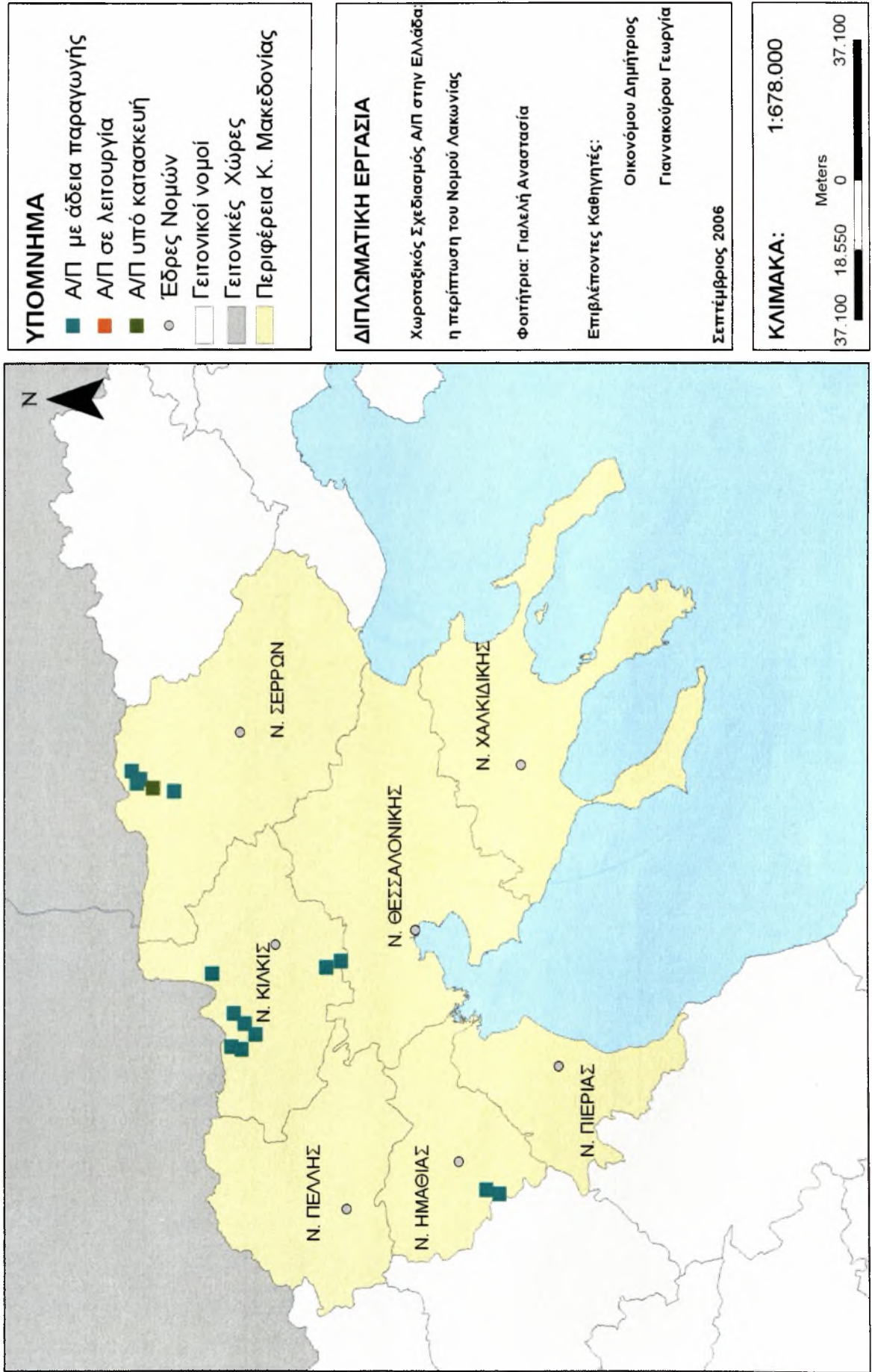
Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Χάρτης 1.9: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

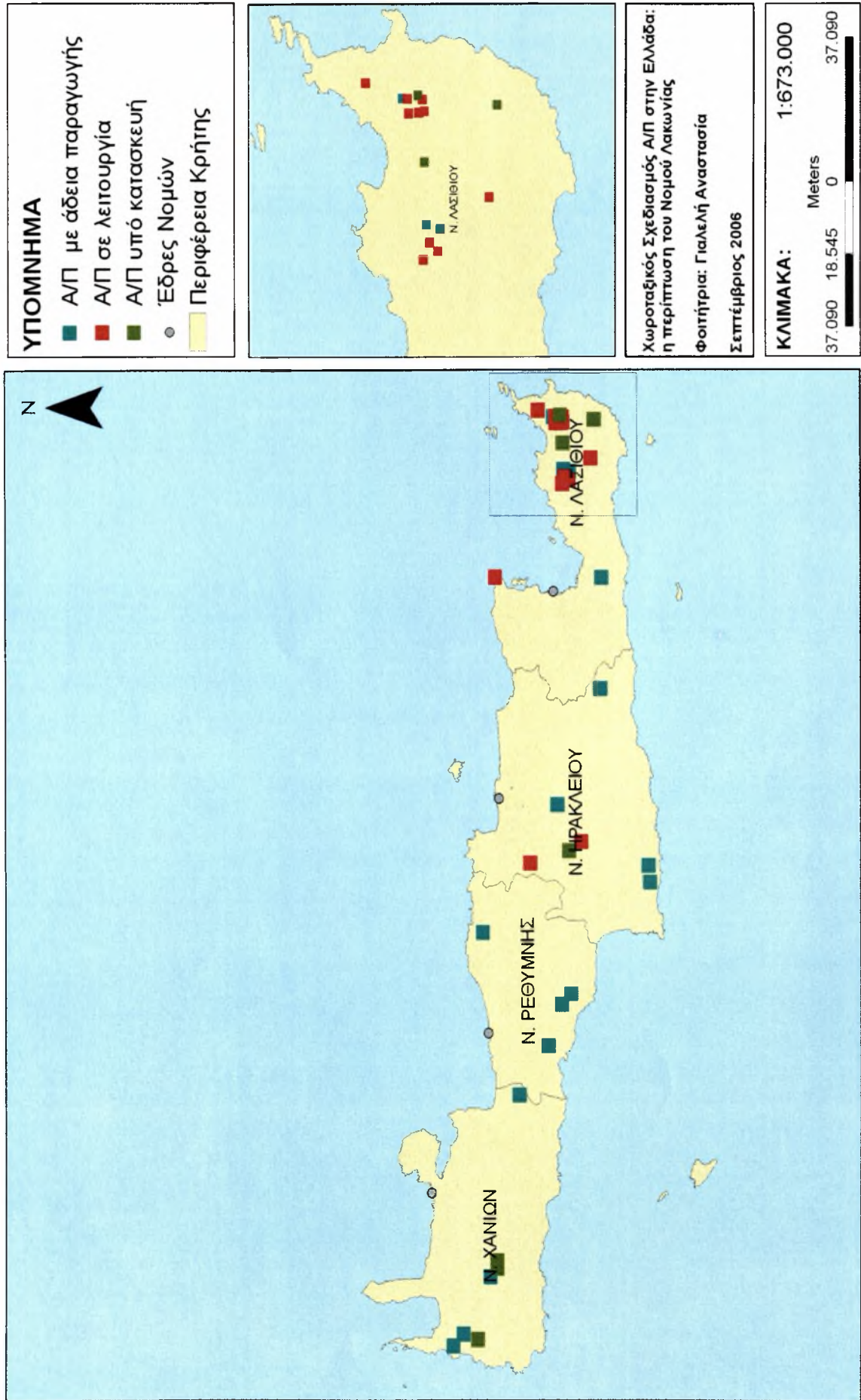
Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

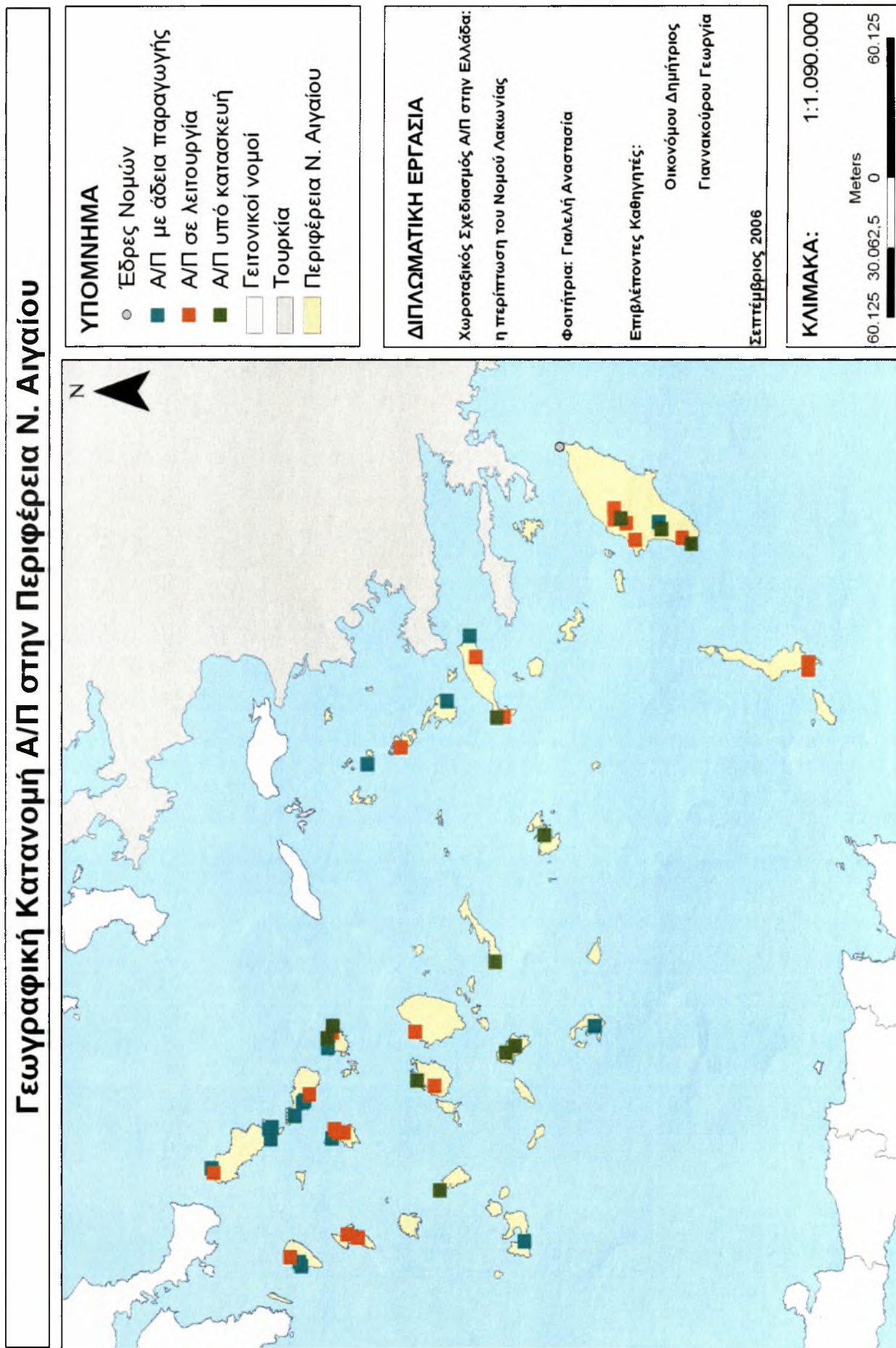
Χάρτης 1.10: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κρήτης

Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

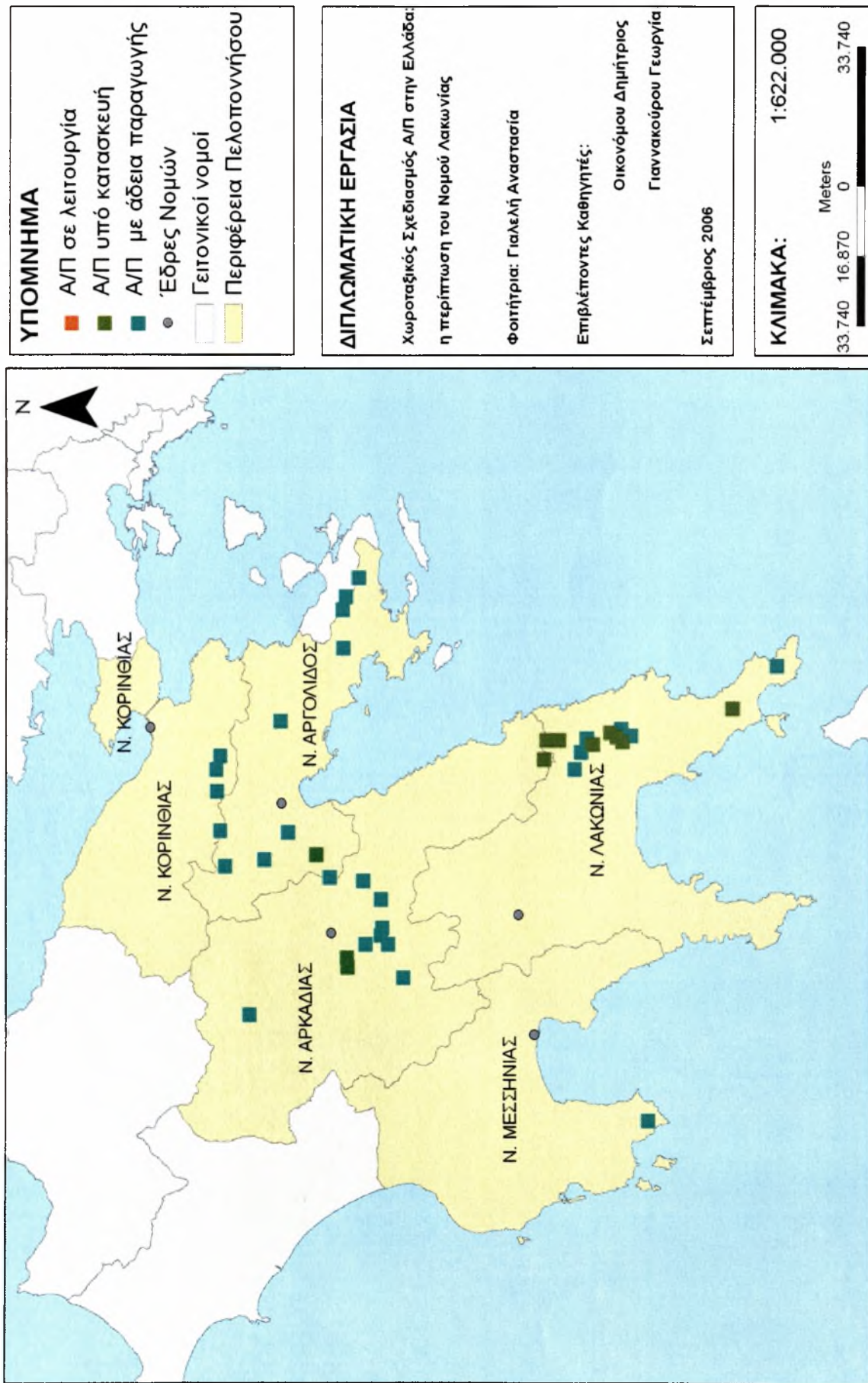
Χάρτης 1.11: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Χάρτης 1.12: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

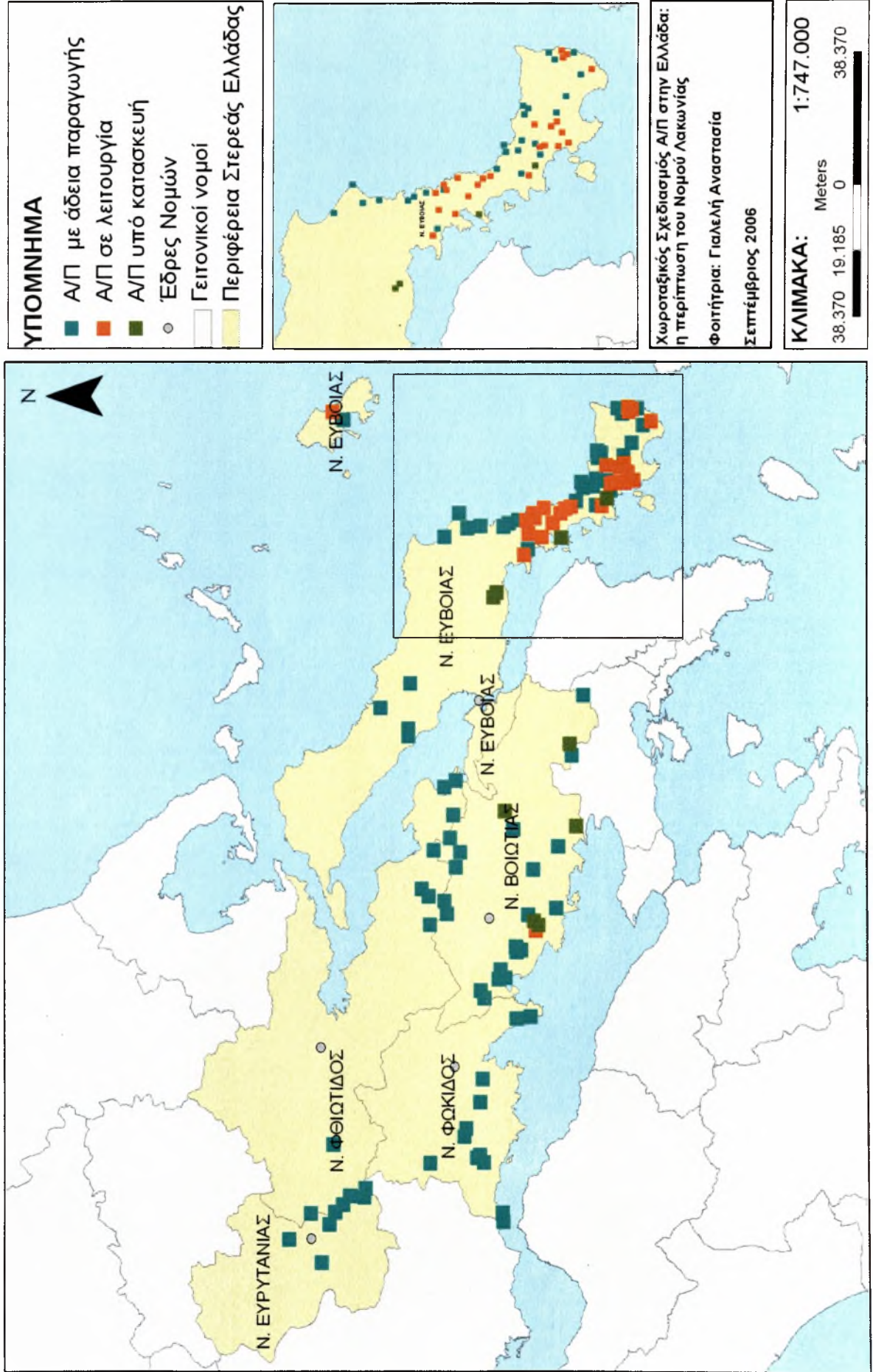
Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χάρτης 1.13: Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Γεωγραφική Κατανομή Α/Π στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

**ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΔΙΑΔΕΔΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ:
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Σε διεθνές επίπεδο, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αντιπροσωπεύουν μια αγορά σε ανάπτυξη, που γνωρίζει σε ορισμένες χώρες μια αύξηση 40% ανά έτος (Κ. Kaldellis, 2003), σε αντίθεση με την Ελλάδα η αγορά της οποίας βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Ειδικότερα, η αιολική ενέργεια γνωρίζει στην Ευρώπη (πίνακας 2.1) έναν εξαιρετικό δυναμισμό. Το 1999, η ευρωπαϊκή ήπειρος κάλυπτε ήδη το 67% της παγκόσμιας ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανεμογεννήτριες.

Πίνακας 2.1 : Η αιολική ενέργεια στην Ευρώπη

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΙΣΧΥΟΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ
Γερμανία	16.629 MW
Ισπανία	8.263 MW
Δανία	3.117 MW
Ιταλία	1.125 MW
Ολλανδία	1.078 MW
Βρετανία	888 MW
Φιλανδία	822 MW
Αυστρία	606 MW
Πορτογαλία	522 MW
Ελλάδα	465 MW*
Σουηδία	442 MW
Γαλλία	386 MW
Ιρλανδία	339 MW
Νορβηγία	160 MW
Βέλγιο	95 MW
Πολωνία	63 MW
Λουξ/ργο	35 MW
Λετονία	26 MW
Τουρκία	20 MW
Τσεχία	17 MW
Ελβετία	9 MW
Λιθουανία	7 MW
Εσθονία	6 MW
Κροατία	6 MW
Ουγγαρία	6 MW
Σλοβακία	5 MW
Κύπρος	2 MW
Ρουμανία	1 MW
Βουλγαρία	1 MW

Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση Αιολικής Ενέργειας, 2004 (www.ewea.org)

* 650 MW το 2005

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζονται βασικά σημεία της εμπειρίας χωροθέτησης αιολικών πάρκων σε χώρες, όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η επιλογή των χωρών δεν ήταν τυχαία αφού βασίστηκε στην ύπαρξη εργαλείων στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού για τα αιολικά πάρκα, η οποία απορρέει από τη διαδεδομένη χρήση της αιολικής ενέργειας στις χώρες αυτές.

Η Δανία υπήρξε η πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα που υιοθέτησε μια επιτυχημένη πολιτική ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας και παρέμεινε η κυρίαρχη χώρα αναφορικά με την παραγωγή ηλεκτρισμού από αιολική ενέργεια έως τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Στις αρχές της δεκαετίας αυτής, η κλίμακα ανεμογεννητριών μεγέθους 300 με 500 Kw άρχισε να εισάγεται με επιτυχία στην Ευρώπη, σηματοδοτώντας την έκρηξη της αιολικής ενέργειας στη Γερμανία. Κατά τη διάρκεια της ραγδαίας αυτής ανάπτυξης, η γερμανική βιομηχανία αιολικής ενέργειας έφτασε σε τεχνολογικά επίπεδα της Δανίας και τώρα διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην παγκόσμια αγορά αιολικών συστημάτων. Η Γαλλία διαθέτει το δεύτερο αιολικό δυναμικό, μετά το Ηνωμένο Βασίλειο και ένα ολοκληρωμένο σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού.

Η ρύθμιση θεμάτων των αιολικών πάρκων εντάσσεται στο πλαίσιο του συνολικού συστήματος χωροταξικού σχεδιασμού, αφενός με σχεδιαστικά εργαλεία διατομεακού χαρακτήρα, και αφετέρου με σχεδιαστικά εργαλεία ειδικού (θεματικά ή τομεακού) χαρακτήρα. Μια (Δ.Οικονόμου, 2000) συνοπτική εικόνα των στρατηγικών χωροταξικών σχεδίων σε ένα ευρύτερο φάσμα χωρών δίνει ο πίνακας που ακολουθεί. Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας, επιπλέον, είναι καθοριστικός παράγοντας στο χωροταξικό σχεδιασμό έργων ΑΠΕ σε χώρες όπως η Δανία και η Γαλλία, αφού η επιλογή κατάλληλων περιοχών εγκατάστασης γίνεται πάντα με τη σύμφωνη γνώμη των με αποτέλεσμα να ενισχύεται η κοινωνική αποδοχή.

Πίνακας 2.2: Τα στρατηγικά χωροταξικά σχέδια εθνικού και περιφερειακού επιπέδου στο διεθνή χώρο

		Εθνικό επίπεδο		Περιφερειακό επίπεδο		Μητροπόλεις
		Σχέδιο	Τομεακά εργα- λεία	Σχέδια	Τομεακά εργα- λεία	Ρυθμιστικά σχέδια
Ευρωπαϊκή Ένωση των 15	Μ. Βρετανία		●		•	■
	Ιρλανδία	■			•	
	Γαλλία		●	■	•	■
	Ισπανία			■	•	■
	Πορτογαλία			■		■
	Βέλγιο			■		■
	Ολλανδία	■		■		■
	Λουξεμβούργο		●	■		■
	Γερμανία		●	■	•	■
	Ιταλία		●	■		■
	Αυστρία		●	■		■
	Δανία	■		■		■
	Φιλανδία	■		■		■
	Σουηδία		●		•	■
	Ελλάδα					■
Νορβηγία	■	●	■			
Πολωνία		●	■			
ΗΠΑ		●	■	•	■	

Πηγή: Δ.Οικονόμου, 2000

2. ΓΑΛΛΙΑ

Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός σε επίπεδο κράτους και περιφέρειας στη Γαλλία εφαρμόζεται μέσα από ένα ολοκληρωμένο και σύνθετο πρόγραμμα, όπου προβλέπονται εθνικό και περιφερειακό χωροταξικό σχέδιο καθώς και μη σχεδιαστικά εργαλεία (Οδηγίες και κατευθύνσεις δεσμευτικές ή μη κατά περίπτωση) (Οικονόμου, 2004γ).

Η περιφερειακή και τοπική οικονομική ανάπτυξη αποτελούν τον πυρήνα της χωροταξικής πολιτικής στη Γαλλία, η οποία είναι ισχυρά ανεπτυγμένη και ως αυτόνομη πολιτική, με έντονα τομεακά και συγκεντρωτικά χαρακτηριστικά. Η Γαλλία, εξάλλου, αποτελεί παράδειγμα χώρας η οποία «συνδυάζει» διάφορες επιδιώξεις και στόχους εθνικής πολιτικής σε ένα εργαλείο πολιτικής. Για παράδειγμα, εθνικά σχέδια ή οδηγίες που παρέχουν κατευθύνσεις για τις επιδιώξεις της οικονομικής και κοινωνικής αλλαγής της χώρας, αποτελούν ταυτόχρονα και το πλαίσιο αρχών και επιδιώξεων για τη χωρική ή χωροταξική πολιτική της χώρας (Κ.Ηλία και Π.Πλατανιάς, 2004).

Το ζήτημα της χωροθέτησης των αιολικών σταθμών στη Γαλλία ρυθμίζεται με το νόμο 2003-8/3.1.2003, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί σε ορισμένα σημεία του από το νόμο 2003-590/2.7.2003. Διευκρινήσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού έχουν δοθεί με την εγκύκλιο των Υπουργών Οικολογίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Υποδομών-Μεταφορών-Κατοικίας-Τουρισμού-Θάλασσας, και Βιομηχανίας της 10.9.2003.

Οι βασικές κατευθύνσεις και προβλέψεις της νομοθεσίας αυτής (MEDD-METLTM-MDI, 2003) σχετίζονται με την ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών των αιολικών σταθμών με έμφαση στις επιδράσεις που έχουν στο χώρο και το περιβάλλον, τον προσδιορισμό ειδικών εργαλείων διαχείρισης του τόπου εγκατάστασης και τις διαδικασίες που σχετίζονται με την υλοποίηση αιολικών σταθμών. Επιπλέον, ορίζονται ελάχιστες αποστάσεις για χωροθέτηση αιολικών πάρκων σε σχέση με οικισμούς, δρόμους, σιδηρόδρομους, τηλεπικοινωνίες, γραμμές υψηλής τάσης, ιστορικούς χώρους και κτίρια, προστατευόμενες περιοχές, δάση κλπ. Συγκεκριμένα, (PREDAC, 2004) σε ιστορικού χώρους έργα πλησιέστερα από 500 μ. απαιτούν άδεια από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, ελάχιστη απόσταση για την εγκατάσταση έργων Α/Π ορίζονται τα 100 μ. από Σιδ. Γραμμές και αυτοκινητοδρόμους, με τοπικές εξαιρέσεις ανάλογα με το είδος του δρόμο και 500 μ. από την ακτογραμμή ή όχθη λίμνης

Σύμφωνα με την εγκύκλιο της 10.9.2003 για την προώθηση της αιολικής ενέργειας προβλέπονται περιφερειακά σχέδια (schemas) για την αιολική ενέργεια και συμπληρωματικά εργαλεία (πχ νομαρχιακοί αιολικοί χάρτες, μελέτες αιολικού δυναμικού σε επίπεδο νομαρχιακό, διαδημοτικό κλπ.). Απώτερος σκοπός των περιφερειακών σχεδίων είναι ο προσδιορισμός γεωγραφικών ενοτήτων, στα όρια της περιφέρειας, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν κατάλληλους υποδοχείς αιολικών σταθμών. Τα σχέδια αυτά δεν είναι υποχρεωτικά. Συνδυάζουν τις αιολικές προτεραιότητες της κάθε περιφέρειας με τις δυνατότητες της υποδομής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τις περιβαλλοντικές διαστάσεις με στόχο να διευκολύνουν τους επενδυτές και τους δημόσιους φορείς.

Μία διαδικασία που είναι συνδεδεμένη με τη δημιουργία αιολικών σταθμών σχετίζεται με τον καθορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ανά κατηγορία αιολικού σταθμού, και υλοποιείται μέσω υποβολής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση αιολικών σταθμών σε ορισμένες κατηγορίες χώρου με ειδικό νομικό καθεστώς, όπως οι ζώνες του δικτύου Natura 2000 όπου δεν αποκλείονται τέτοιες χωροθετήσεις μετά από την εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η άδεια δόμησης και η άδεια παραγωγής ηλεκτρισμού συμπεριλαμβάνονται στις διαδικασίες που σχετίζονται με την εγκατάσταση αιολικών πάρκων. Τέλος, η σύμφωνη γνώμη της κοινωνίας είναι ένα πολύ σημαντικό τμήμα του σχεδιασμού στη Γαλλία. Για το λόγο αυτόν προβλέπεται η διεξαγωγή διαδικασιών δημόσιας διαβούλευσης.

2.2 ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ο χωροταξικός σχεδιασμός στη Γερμανία είναι οργανωμένος σε ένα σύστημα κλιμακωτών και ιεραρχημένων αρμοδιοτήτων. Η νομική δικαιοδοσία του χωρικού σχεδιασμού ανατίθεται στα ομοσπονδιακά κρατίδια, και στους δήμους, ενώ το ομοσπονδιακό κράτος έχει την αποκλειστική ευθύνη για τον ορισμό και τη διατύπωση του γενικού πλαισίου και των κατευθυντήριων αρχών για το χωροταξικό σχεδιασμό. Η κατανομή αυτή των αρμοδιοτήτων απαιτεί στενή συνεργασία και συντονισμό ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα διοίκησης. «Δεν υπάρχει, κατά συνέπεια, δεσμευτικό χωροταξικό σχέδιο που να καλύπτει όλη την επικράτεια της χώρας. Η χωρική ανάπτυξη «καθοδηγείται» από το γενικό πλαίσιο αρχών και επιδιώξεων, που καθορίζουν από κοινού το ομοσπονδιακό κράτος και τα κρατίδια. Ο χωροταξικός σχεδιασμός αναλαμβάνει και διαδικασίες συντονισμού και ενσωμάτωσης των διαφόρων τομεακών πολιτικών με χωρικές επιπτώσεις, για τους τομείς του περιβάλλοντος, των μεταφορών, της οικονομίας, των υποδομών κοινωνικού εξοπλισμού» (Κ Ηλία και Π.Πλατανιάς, 2004).

Το ζήτημα της χωροθέτησης αιολικών πάρκων δεν ρυθμίζεται από συγκεκριμένο νόμο, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Γαλλίας, αλλά υπάρχουν ειδικές αναφορές για την ανάπτυξη των ΑΠΕ στο Γερμανικό Ομοσπονδιακό Χωροταξικό Νόμο και, συνεπώς, τα Περιφερειακά Χωροταξικά Σχέδια (Regionale Raumordnungspläne)

είναι υπεύθυνα να εξειδικεύσουν τις αναφορές αυτές στα όρια της επικράτειάς τους. Αξίζει να σημειωθεί, ότι και στο γερμανικό πολεοδομικό κώδικα (Baugesetzbuch) υπάρχει ειδική αναφορά, σύμφωνα με την οποία κατά την κατάρτιση των πολεοδομικών σχεδίων (Bebauungspläne) θα πρέπει να λαμβάνεται υπ'όψιν και η προώθηση των ΑΠΕ. Η χωροθέτηση αιολικών πάρκων είναι παντού επιτρεπτή με τον όρο να μην έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και να ακολουθούν τις αρχές του χωροταξικού σχεδιασμού.

Εικόνα 2.1: Αιολικό πάρκο στη Γερμανία

Πηγή: www.energon.de/en/_home.htm

Το μεγαλύτερο μέρος της επιτυχίας του προγράμματος προώθησης των ΑΠΕ οφείλεται στον Stromeinspeisungsgesetz, δηλ. στο νόμο σχετικά με την Υποχρεωτική Τροφοδοσία ΑΠΕ στο Δημόσιο Ηλεκτρικό Δίκτυο (EFL, Electricity Feed-in Law). Εκτός από τον ομοσπονδιακό νόμο, ορισμένα γερμανικά κρατίδια έχουν υιοθετήσει δικούς τους νόμους για την προώθηση της ανανεώσιμης ενέργειας. Το γερμανικό σύστημα επιδοτήσεων δεν τόνωσε μόνο την ανάπτυξη της μεγαλύτερης σήμερα στον κόσμο εγκατεστημένης αιολικής ισχύος, αλλά δημιούργησε και μια βιομηχανία κατασκευής Α/Γ από το μηδέν (Γ.Λυπιδής, 2004).

2.3 ΔΑΝΙΑ

Η βιομηχανία της αιολικής ενέργειας στη Δανία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ενέργειες του κράτους και την στήριξη που παρείχε, με αποτέλεσμα να μεταβληθεί τη μικρή αυτή χώρα όχι μόνο σε μεγάλο κέντρο αιολικής ενέργειας αλλά και στο μεγαλύτερο βιομηχανικό κέντρο της μόνης τεχνολογίας ΑΠΕ που μπορεί να ανταγωνισθεί οικονομικά επί ίσοις όροις με τα ορυκτά καύσιμα. Στο πρόβλημα της αρνητικής αποδοχής των αιολικών πάρκων από ιδιοκτήτες γης, περιβαλλοντολόγους και τον τοπικό πληθυσμό, για παράδειγμα, η λύση της Δανίας βασίσθηκε στη στρατηγική του κράτους να επιτραπεί η ιδιοκτησία ανεμογεννητριών από συντεχνίες ή συνεταιρισμούς και να απαιτηθεί από τα μέλη-ιδιοκτήτες να κατοικούν εντός 3 χλμ. από την τοποθεσία (Γ.Λυπιδής, 2004).

Εικόνα 2.2 : Το 1^ο αιολικό πάρκο στο Vindeby της Δανίας

Πηγή: www.windpower.org

Το σύστημα χωρικού σχεδιασμού στη Δανία είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο και εφαρμόζεται με πολύ ικανοποιητικό τρόπο. Το χωροταξικό σύστημα σχεδιασμού πραγματοποιείται σε τρία επίπεδα: σε εθνικό επίπεδο, σε επίπεδο νομού και σε επίπεδο δήμου. Χαρακτηρίζεται από αποκεντρωτικό πνεύμα με την ευθύνη, σε ότι αφορά στο σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων, στις τοπικές αρχές και ειδικότερα σε επίπεδο δήμου με την υποχρέωση τα σχέδια κατώτερου επιπέδου να εναρμονίζονται με τα σχέδια του ανώτερου επιπέδου (Α.Σαμαρίνα, 2000).

Κάθε 12 χρόνια κατατίθεται χωροταξικό σχέδιο από τις νομαρχίες και τις δημοτικές αρχές για την περιοχή δικαιοδοσίας τους, στο οποίο υφίσταται σχέδιο εγκατάστασης

μονάδων ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια. Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο στο συγκεκριμένο σχέδιο γίνεται περιγραφή του χώρου εγκατάστασης ανεμογεννητριών για την επιλογή του οποίου έχουν ληφθεί υπόψη γεινιάζουσες χρήσεις γης, το φυσικό τοπίο, η πολιτιστική κληρονομιά κλπ. Σημαντικός παράγοντας για τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων είναι η απόσταση μεταξύ των υφιστάμενων αιολικών πάρκων και των οικισμών, όπου απαιτείται μελέτη που θα διασφαλίζει ότι δεν ενοχλούνται οι δραστηριότητες σε γειτονικές περιοχές. Για παράδειγμα, στις προστατευόμενες περιοχές ορίζει σαν ελάχιστη απόσταση τα 300μ για τα δάση και 500- 800μ. για περιοχές ενταγμένες στο RAMSAR.

2.4 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ένα ώριμο και παγιωμένο σύστημα χωρικού σχεδιασμού το οποίο διαφέρει σημαντικά από τα αντίστοιχα συστήματα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών. Η κεντρική κυβέρνηση με τα Υπουργεία της, επιτηρεί, συντονίζει και ελέγχει το όλο σύστημα μέσω της εκπόνησης εθνικών και περιφερειακών οδηγιών - κατευθύνσεων, διατηρώντας σημαντικές εξουσίες και αρμοδιότητες. Το κύριο έργο της υλοποίησης ανατίθεται στις τοπικές αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για την παραγωγή του κύριου όγκου των σχεδίων (Κ.Ηλία και Π.Πλατανιάς, 2004).

Στην Αγγλία η στρατηγική ρύθμιση του χώρου δεν έχει τη μορφή σχεδίων αλλά κατευθύνσεων με γεωγραφικό ή τομεακό χαρακτήρα, που εκδίδονται από τον κατά περίπτωση κεντρικό φορέα. Και στις δύο περιπτώσεις λειτουργούν ως πλαίσια αναφοράς για τα σχέδια που εκπονούνται στις χαμηλότερες γεωγραφικές κλίμακες. Οι κατευθύνσεις, παρότι δεν έχουν την κλασική μορφή του σχεδίου, δεν παύουν να είναι μία μορφή στρατηγικής ρύθμισης του χώρου (Δ.Οικονόμου, 2000).

Σε εθνικό επίπεδο, ο σχεδιασμός πραγματοποιείται με τη μορφή οδηγιών - κατευθύνσεων και όχι σχεδίων. Αναφέρονται σε συγκεκριμένα θέματα πολιτικής, τα οποία επηρεάζουν τη χωρική δομή της χώρας, διατυπώνοντας μη κανονιστικού χαρακτήρα αρχές, προτάσεις συμβουλές οι οποίες παίζουν καθοδηγητικό ρόλο προς

τα κατώτερα επίπεδα. Αναφορικά με την ανάπτυξη των ΑΠΕ ο εθνικός σχεδιασμός προωθεί και ενθαρρύνει την εγκατάσταση των ΑΠΕ.

Στο περιφερειακό επίπεδο παρατηρείται απουσία σχεδίων, γεγονός το οποίο χαρακτηρίζει το Βρετανικό σύστημα χωρικού σχεδιασμού. Ο αρμόδιος υπουργός κατόπιν γνωμοδότησης δημοσιών και όχι μόνο φορέων και δημόσιας διαβούλευσης, έχει δημοσιεύσει για κάθε μια από τις 9 περιφέρειες της Αγγλίας, ένα κείμενο οδηγιών – κατευθύνσεων, το οποίο είναι συνήθως μικρό σε έκταση και δεν περιλαμβάνει λεπτομερείς χάρτες. Βασικό σκοπός των οδηγιών για τον περιφερειακό σχεδιασμό είναι η διατύπωση μιας ευρείας χωρικής και όχι μόνο στρατηγικής για την περιφέρεια, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές προτεραιότητες όπου αυτό χρειάζεται και όπως έχουν διατυπωθεί μέσα από τα National Planning Guidance Notes.

Σε τοπικό επίπεδο η κατάσταση αλλάζει, αφού εδώ γίνεται έντονη η παρουσία σχεδίων. Τα σχέδια αυτά τα οποία εκπονούνται από τις τοπικές αρχές και βασική τους επιδίωξη είναι να ρυθμίσουν τις χρήσεις γης της κάθε περιοχής, πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με τις διατυπώσεις των εθνικών και περιφερειακών οδηγιών. Είναι υποχρεωμένοι να ενσωματώνουν στα στρατηγικά του σχέδια προβλέψεις για την εγκατάσταση μικρής κλίμακας εγκαταστάσεων ΑΠΕ, θέτοντας παράλληλα συγκεκριμένα κριτήρια για το σχεδιασμό των ΑΠΕ.

Ο περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός και τα τοπικά έγγραφα περιέχουν πολιτικές σχεδιασμένες να προωθούν και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη ΑΠΕ. Πρέπει, επίσης, να επισημάνουν τα διαφορετικά τους χαρακτηριστικά, τις απαιτήσεις των τόπων εγκατάστασης, και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε πιθανή ανάπτυξη των ΑΠΕ. Δεν πρέπει να κάνουν συγκεκριμένες προβλέψεις για τεχνικά χαρακτηριστικά των ΑΠΕ, καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται και τόποι εγκατάστασης που τώρα είναι ακατάλληλοι μελλοντικά μπορεί να αποδειχθούν κατάλληλοι (www.vestas.com/uk).

Η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ σε προστατευόμενες περιοχές παγκοσμίου εμβέλειας (RAMSAR, παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, απολύτου προστασίας κλπ) επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις. Πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο ύπαρξης

δυσμενών επιπτώσεων. Αν κάτι τέτοιο δεν υπάρχει δίνεται η άδεια για τη χωροθέτηση. Σε περίπτωση δυσμενών επιπτώσεων και μη ύπαρξης εναλλακτικής λύσης δίνεται άδεια μόνο όταν υφίστανται λόγοι οικονομικού και κοινωνικού συμφέροντος εθνικής σημασίας. Σε περιοχές εθνικής σημασίας (εθνικά πάρκα, περιοχές φυσικής ομορφιάς, περιοχές επιστημονικού ενδιαφέροντος κλπ) οι άδειες χωροθέτησης έργων ΑΠΕ έχουν μια διαφορετική διαδικασία έκδοσης. Οι αρχές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο πρέπει να συμπεριλάβουν στην χωροταξική τους πολιτική, κριτήρια και προϋποθέσεις βάσει των οποίων επιτρέπεται η εγκατάσταση έργων ΑΠΕ στις περιοχές αυτές. Εγκαταστάσεις που προκαλούν ασήμαντες περιβαλλοντικές επιπτώσεις επιτρέπεται να χωροθετηθούν σε περιοχές όπως τα εθνικά πάρκα. Οι ειδικές περιοχές τοπικής σημασίας δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ (www.vestas.com/uk).

Συνοψίζοντας, οι εξεταζόμενες ευρωπαϊκές χώρες περιλαμβάνουν κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των αιολικών πάρκων. Ωστόσο, η πολυμορφία των χωροταξικών τους συστημάτων και η διαφορετική διοικητική δομή των χωρών αυτών συνεπάγεται και ξεχωριστή προσέγγιση στο συγκεκριμένο ζήτημα. Κατά συνέπεια, διαφέρει το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το ανωτέρω ζήτημα, ο βαθμός δεσμευτικότητας και η ανάθεση αρμοδιοτήτων και εξουσιών. Τέλος, ο βαθμός στον οποίο το σύστημα σχεδιασμού της κάθε χώρας έχει άμεση σχέση και ενσωματώνει κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις, ή είναι περισσότερο προσανατολισμένο στον έλεγχο των χρήσεων γης και την ανάπτυξη διαχωρίζει σημαντικά και ομαδοποιεί διαφορετικά τα συστήματα χωροταξικού σχεδιασμού των αιολικών πάρκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Η παραγωγή ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), όπως είναι η αιολική, αποτελεί μια σχετικά πρόσφατη παραγωγική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Σε νομικό επίπεδο οι πρώτες συναφείς νομοθετικές ρυθμίσεις θεσπίζονται για πρώτη φορά με το ν. 2244/1994. Η νομική ρύθμιση των Α.Π.Ε., χαρακτηρίστηκε, όπως συμβαίνει συχνά με διατάξεις οι οποίες αφορούν καινοφανή ζητήματα, από σημαντικές ελλείψεις και αντιφάσεις (Α.Παπακωνσταντίνου, 2004).

Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται, κατά τρόπο ανάγλυφο, στην περιορισμένη μέχρι σήμερα ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση αιολικής ενέργειας. Εν πρώτοις τίθεται το ζήτημα, αν η εγκατάσταση μονάδων Α.Π.Ε. πρέπει να πραγματοποιείται στο πλαίσιο ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, που να επιτρέπει τη χωροθέτησή τους με επιστημονικά κριτήρια και με βάση τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής εγκατάστασης. Η απαίτηση αυτή απορρέει και από τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας, το οποίο, σε πρόσφατες αποφάσεις του, έχει κρίνει ότι η χωροθέτηση αιολικών μονάδων πρέπει να είναι προϊόν ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού.

Ελλείπει ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, η χωροθέτηση των αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αντιμετωπίζεται μέχρι σήμερα στο πλαίσιο της γενικότερης αδειοδοτικής διαδικασίας τους. Το βασικό νομικό πλαίσιο αποτέλεσε, κατά το παρελθόν, ο θεσμός της σημειακής χωροθέτησης. Λόγω έλλειψης του ολοκληρωμένου σχεδιασμού, έχει θεσπιστεί ένα μεταβατικό στάδιο, χωροταξικού σχεδιασμού μικρής κλίμακας, όπου χρησιμοποιούνται προσωρινά υποκατάστατων του, όπως ήταν παλιότερα η προέγκριση χωροθέτησης και είναι σήμερα η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση. Η διαδικασία αυτή στηρίζεται σε διατάξεις, κυρίως, περιβαλλοντικού περιεχομένου (πχ Ν.1650/1986 έτσι όπως συμπληρώθηκε από τον Ν. 3010/2002), οι οποίες προβλέπουν κατηγορίες περιοχών κατάλληλες και για χωροταξικές ρυθμίσεις.

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει, με συνθετικό τρόπο, το σύστημα χωροθέτησης αιολικών πάρκων στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Εξετάζεται, τέλος, η χωροθέτηση αιολικών μονάδων σε περιοχές που διέπονται από

ειδικά νομικά καθεστάτα, όπως είναι οι δασικές εκτάσεις, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι αγροτικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας και οι περιοχές προστασίας της φύσης.

3.1 Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

Η έννοια της χωροθέτησης αιολικών πάρκων δεν προβλέπεται αυτή καθαυτή, στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η μόνη σχετική αναφορά – αν και έμμεση – είναι αυτή που περιλαμβάνεται στο ν. 2941/2001 και αφορά την ανάγκη κατάρτισης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ. Μέχρι σήμερα ο βασικός τρόπος χωροθέτησης αιολικών πάρκων ήταν αυτός της σημειακής χωροθέτησης, όπως ήδη αναφέρθηκε. Ωστόσο με βάση το Σύνταγμα και την ερμηνεία που του έχει αποδώσει το Συμβούλιο της Επικρατείας, με τις κατά καιρούς αποφάσεις του, απαιτείται ευρύτερος χωροταξικός σχεδιασμός. Στην κατεύθυνση αυτή δομείται η παρούσα ενότητα εξετάζοντας τους δύο τρόπους χωροθέτησης αιολικών πάρκων, αρχικά, της σημειακής χωροθέτησης και στη συνέχεια της χωροθέτησης ως προϊόν ευρύτερου σχεδιασμού.

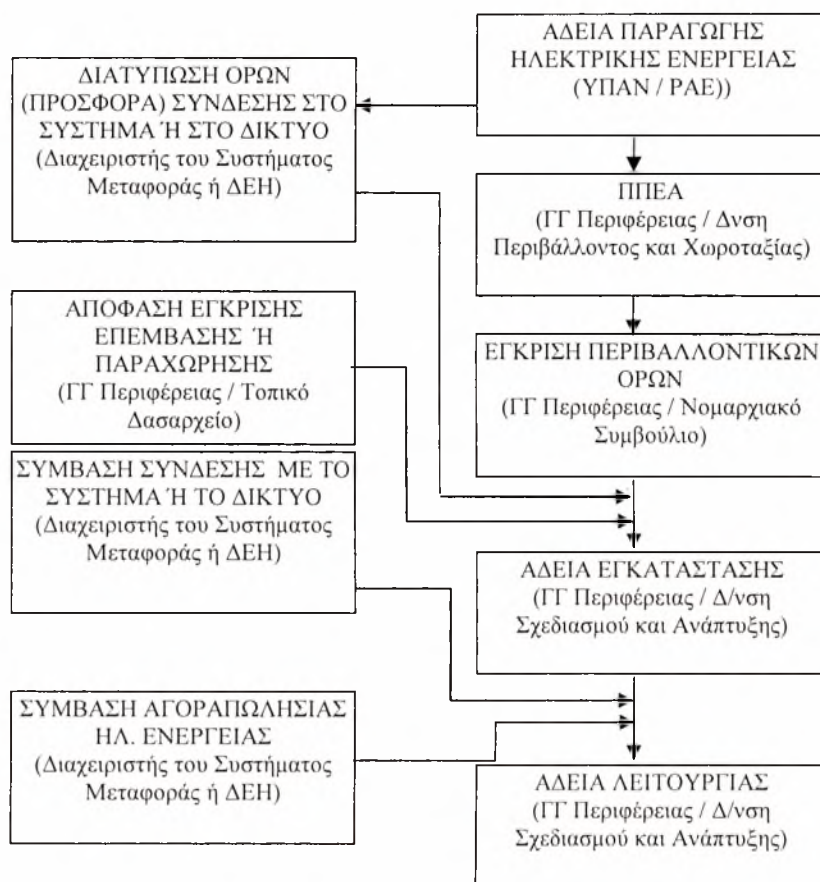
3.1.1 ΣΗΜΕΙΑΚΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ

Το Συμβούλιο Επικρατείας είχε, ήδη από το 1993, αποφανθεί ότι η σημειακή χωροθέτηση, με τη διαδικασία της προέγκρισης χωροθέτησης στο παρελθόν και της διαδικασίας της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης σήμερα, αποτελεί - προσωρινά ανεκτό- υποκατάστατο του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, χωρίς όμως να τον υποκαθιστά «έστω και αν η προέγκριση χωροθέτησης εις εκάστη περίπτωση ακολουθεί την επ' ευκαιρία εκτίμηση της ευρύτερης χωροταξικής πολιτικής για την επιθυμητή ανάπτυξη μιας περιοχής, χορηγείται δηλαδή κατόπιν συνεκτιμήσεως των κριτηρίων που θα ελαμβάνοντο υπόψη και για την εκπόνηση των επιτασσομένων από το Σύνταγμα χωροταξικών σχεδίων (συμβατότητες χρήσεων, συγκρούσεις χρήσεων, φέρουσα ικανότητα περιοχής, προστατευτέες περιοχές κλπ» (ΣτΕ 2844/1993). Η θέση αυτή καθόρισε και τη σχέση μεταξύ της σημειακής χωροθέτησης και του ευρύτερου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.

Στην περίπτωση των αιολικών πάρκων η πρόσφατη απόφαση υπ' αριθ. 2569/2004 του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία αναλύεται εκτενέστερα σε επόμενο υποκεφάλαιο, επανέλαβε την απαίτηση για ευρύτερο χωροταξικό σχεδιασμό. Στο πλαίσιο αυτό αναλύεται η σημασία της προέγκρισης χωροθέτησης και της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αιολικών πάρκων και η ερμηνεία που έχει δοθεί κατά καιρούς σε αυτά ως υποκατάστατα ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού. Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητη μια συνοπτική αναφορά στη διαδικασία της αδειοδότησης αιολικών πάρκων ώστε να γίνει σαφής η θέση των υπό εξεταζόμενων πράξεων στην διαδικασία λειτουργίας αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας.

3.1.1.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Η υφιστάμενη αδειοδοτική διαδικασία εγκαταστάσεων ΑΠΕ προκύπτει από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο το οποίο αποτελείται από ένα πλήθος συναφών νόμων, υπουργικών αποφάσεων κλπ. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Ν. 2941/01 (Απλούστευση Διαδικασιών αδειοδότησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας), ο Ν.1650/1986 (ΚΥΑ 69269/5287/90) έτσι όπως συμπληρώθηκε από τον Ν. 3010/2002 (Εναρμόνιση των αναθεωρημένων διαδικασιών περιβαλλοντικού σχεδιασμού και εγκρίσεων με τις νέες επιταγές της κοινοτικής νομοθεσίας), Ν. 3028/02 (Περί προστασίας Αρχαίων Μνημείων), Ν.998/1979 (Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας). Η διαδικασία αδειοδότησης, όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί, αρχίζει με τη χορήγηση άδειας παραγωγής από τον Υπουργό Ανάπτυξης ύστερα από γνώμη της ΡΑΕ, η οποία σύμφωνα με τον Ν. 2773/1999 απαιτείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από κάθε πηγή. Η άδεια αυτή εξυπηρετεί την ανάγκη επεξήγησης της σκοπιμότητας του ενεργειακού έργου.

Διάγραμμα 3.1 : Αδειοδοτική διαδικασία αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας

Πηγή: ΚΑΠΕ-ΡΑΕ,2005

Στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση της άδειας εγκατάστασης ή επέκτασης και της άδειας λειτουργίας. Στη διαδικασία αυτή περιλαμβάνεται η περιβαλλοντική αδειοδότηση, μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την άδεια εγκατάστασης. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 παρ. 10β του Ν.1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002, εκδόθηκε η ΚΥΑ 1726/2003 για την «Προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση, έγκριση περιβαλλοντικών όρων –και επέμβαση ή παραχώρηση δάσους ή δασικής έκτασης, έκδοση άδειας εγκατάστασης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την προαναφερθέντα ΚΥΑ, πρέπει να ακολουθείται η διαδικασία της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ), αναφέροντας αναλυτικά τους εμπλεκόμενους φορείς. Ο φάκελος ΕΠΟ περιλαμβάνει την πλήρη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), που αναλύει τα στοιχεία

που αναφέρονται στην προμελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του φακέλου της ΠΠΕΑ. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, χορηγείται η άδεια εγκατάστασης και στη συνέχεια η άδεια λειτουργίας.

3.1.1.2 ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Ελληνικής εμπνεύσεως, ο θεσμός της χωροθέτησης εισήχθη στην ελληνική έννομη τάξη ταυτοχρόνως με το θεσμό της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, για να συναποτελέσει με αυτόν τον ευρύτερο πλαίσιο εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον, που καθιερώθηκε με το Ν. 1650/1986 και την ΚΥΑ 69269/5387/1990 (ΦΕΚ 678 Β'). Η υπαγωγή της χωροθέτησης στο συστηματικό πεδίο της νομοθεσίας περί προστασίας του περιβάλλοντος οριοθέτησε κανονιστικώς το πεδίο εφαρμογής του θεσμού υπό το φως των διατάξεων του άρθρου 24 του Συντάγματος και της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, ενώ, συγχρόνως επέτρεψε στον ερμηνευτή του δικαίου να συνθέσει νομολογιακώς τους σκοπούς της προστασίας του περιβάλλοντος με αυτούς της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και να αμβλύνει, κατά αυτό τον τρόπο, την κλασική θεώρηση της χωροθέτησης ως αποκλειστικώς οικονομικής επιλογής (Γ.Γιαννακούρου, 1994β).

Σύμφωνα με αποφάσεις του Δικαστηρίου (ΣτΕ 2829/1993 και 1520/1993), με την εφαρμογή της προέγκρισης χωροθέτησης «καθορίζεται οριστικώς η θέση, στην οποία θα πραγματοποιηθεί το έργο ή θα εγκατασταθεί η μονάδα. Τα, δε, όργανα της διοίκησης που επιλαμβάνονται σε μεταγενέστερα στάδια προκειμένου να εγκρίνουν περιβαλλοντικούς όρους κατά τα προβλεπόμενα από τα ίδια τα νομοθετήματα ή να χορηγήσουν τις άδειες που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση από την οικεία νομοθεσία για την πραγματοποίηση του έργου, ασκούν την αρμοδιότητά τους με βάση τη χωροθέτηση που έχει προηγουμένως εγκριθεί με την κατά προαναφερόμενα πράξη, από την οποία και δεσμεύονται ως προς τη θέση του σχεδιαζόμενου έργου» (Γ.Γιαννακούρου, 1994β).

Περαιτέρω, «ο θεσμός της χωροθέτησης χρησιμοποιήθηκε ως ένας σύνθετος μηχανισμός ελέγχου τόσο της χωροταξικής όσο και της περιβαλλοντικής νομιμότητας, με βάση το εθνικό και το κοινοτικό δίκαιο. Η διττή, μάλιστα,

λειτουργία του θεσμού αναβάθμισε σαφώς τις απαιτήσεις ορθής εφαρμογής του, ενώ, παράλληλα, ανέδειξε αφενός τις πολλές και συγκεκριμένες ατέλειες της προσαρμογής του εσωτερικού προς το κοινοτικό δίκαιο και αφετέρου την έλλειψη ενός νομικού συστήματος βιώσιμου χωροταξικού σχεδιασμού» (Α.Παπαπετρόπουλος, 2005).

Αυτό γίνεται εμφανές στο άρθρο 4 παρ.6 του ν. 1650/1986, όπως αυτό ίσχυε πριν από την αντικατάστασή του με το ν.3010/2002, στο οποίο οριζόταν ότι δεν απαιτείται προέγκριση χωροθέτησης όταν η θέση του σχεδιαζόμενου έργου ή μονάδας έχει ήδη χαρακτηριστεί ως χώρος προοριζόμενος για την άσκηση της σχετικής δραστηριότητας με τον καθορισμό του ως βιομηχανικής περιοχής ή με εγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο ή πράξη καθορισμού ζώνης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων κατά του άρθρου 24 του ν. 1650/1986, ή καθορισμού βιομηχανικής, μεταλλευτικής ή λατομικής περιοχής κατ' εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας (Γ.Γιαννακούρου, 1994β)

«Η ΚΥΑ 69269/5387/90, εκτός από τις προδιαγραφές των ΕΠΜ, προβλέπει τη σημειακή χωροθέτηση έργων και δραστηριοτήτων τις οποίες χωρίζει σε κατηγορίες. Θα πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό, ότι με την απόφαση υπ' αρ. 2844/1993 του ΣτΕ, κρίθηκε αντισυνταγματική η διάταξη του άρθρου 8 της ΚΥΑ που θεσπίζει τη σημειακή χωροθέτηση καθώς θεωρήθηκε ότι δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος που απαιτεί από τη διοίκηση ευρύτερο χωροταξικό σχεδιασμό» (Γ.Γιαννακούρου, 1994α).

Η σημειακή χωροθέτηση που υιοθετήθηκε από την ανωτέρω ΚΥΑ και ελλείπει ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και συστήματος ιαξινόμησης των χρήσεων γης, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι λειτούργησε αρνητικά στον ορθολογικό προσδιορισμό των έργων και δραστηριοτήτων που προέβλεπε και κατά συνέπεια στις χρήσεις γης. Η κατηγοριοποίηση των έργων και δραστηριοτήτων με βάση το βαθμό επίδρασης που αυτές έχουν στο χώρο και στο περιβάλλον ακολουθεί μία θεματική ή κλαδική λογική (Η.Μπεριάτος, 1999).

Στην περίπτωση αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας η προέγκριση χωροθέτησης μαζί με την Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων, πριν την κατάργησή της και την

αντικατάστασή της από την Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, αποτελούσε απαραίτητο στοιχείο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Σύμφωνα με την Εγκύκλιο 11/ Α.Π.:οικ105965/ 22-2-2000 της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος ΕΥΠΕ του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ δίνονται κατευθύνσεις σχετικά με την αξιολόγηση των φακέλων Προέγκρισης Χωροθέτησης και Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. «Τονίζεται ότι τα αιολικά πάρκα είναι συνδυασμός έργων ηλεκτροπαραγωγής, οδοποιίας και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και πρέπει να εξετάζονται στο σύνολό τους και όχι αποσπασματικά». Στο περιεχόμενο της συγκεκριμένης εγκυκλίου ορίζονται τα απαραίτητα συνοδευτικά δικαιολογητικά και οι αρμοδιότητες περιβαλλοντικής αδειοδότησης (τόσο Προέγκρισης Χωροθέτησης όσο και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων) σε κάθε επίπεδο (κεντρικό, περιφερειακό, νομαρχιακής αυτοδιοίκησης) ανάλογα με την επιλογή του τόπου εγκατάστασης και των συγκεκριμένων καθεστώτων που ισχύουν σε αυτά.

Συγκεκριμένα, στο κεντρικό επίπεδο (ΕΥΠΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ), κατατίθεται η προέγκριση χωροθέτησης αιολικών πάρκων (αιολικοί σταθμοί και συνοδά έργα) «με αριθμό ανεμογεννητριών μεγαλύτερο των 5 μονάδων ή συνολική ισχύ μεγαλύτερη των 2 MW, τα οποία προτείνεται να κατασκευασθούν στην Περιφέρεια Αττικής ή σε περιοχές που εμπίπτουν με σε όρια Ramsar, Δίκτυα Natura 2000, Εθνικούς Δρυμούς, Αισθητικά Δάση και Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, σε κοινοτικά ή εθνικά προγράμματα ή σχέδια περιβαλλοντικής σημασίας.» και «αιολικά πάρκα, ανεξάρτητης ισχύος, τα οποία απαιτούν την κατασκευή έργων οδοποιίας και προτείνεται να κατασκευασθούν» στις ως άνω περιοχές.

Ακολούθως, σε περιφερειακό επίπεδο (Δ/νσεις ΠΕ.ΧΩ. Περιφερειών) χορηγείται η προέγκριση χωροθέτησης που αφορά σε αιολικά πάρκα «με αριθμό ανεμογεννητριών μεγαλύτερο των 5 μονάδων ή συνολική ισχύ μεγαλύτερη των 2 MW» και «ανεξάρτητης ισχύος, που απαιτούν την κατασκευή έργων οδοποιίας και προτείνεται να κατασκευασθούν» τα οποία δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του κεντρικού επιπέδου. Σημειώνεται, ότι οι φορείς του επιπέδου αυτού είναι αρμόδιοι για την προέγκριση χωροθέτησης αιολικών πάρκων με συνολική ισχύ μεγαλύτερη ή ίση των 50 MW. Αναλυτικότερα, τα στοιχεία που αφορούν στην περιβαλλοντική

αδειοδότηση, πριν την κατάργηση της διαδικασίας προέγκρισης χωροθέτησης, αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 3.1 : Στοιχεία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης το έτος 2000

ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ	ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ				ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ			
	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		ΜΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		ΜΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	
	Χωρίς Οδοποιία	Με Οδοποιία	Χωρίς Οδοποιία	Με Οδοποιία	Χωρίς Οδοποιία	Με Οδοποιία	Χωρίς Οδοποιία	Με Οδοποιία
Ισχύς >= 50MW	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΠΕΧΩ	ΠΕΧΩ	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ
50MW > Ισχύς > 15MW	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΠΕΧΩ	ΠΕΧΩ	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΠΕΧΩ	ΠΕΧΩ
15MW >= Ισχύς > 2MW ή περισσότερες από 5 Α/Γ	ΕΥΠΕ	ΕΥΠΕ	ΠΕΧΩ	ΠΕΧΩ	ΝΑ	ΕΥΠΕ	ΝΑ	ΠΕΧΩ
Ισχύς <= 2MW ή αριθμός Α/Γ <= 5	-	ΕΥΠΕ	-	ΠΕΧΩ	ΝΑ	ΕΥΠΕ	ΝΑ	ΠΕΧΩ

Πηγή: Εγκύκλιος 11/ Α.Π.:οικ105965/ 22 -2-2000 ΕΥΠΕ

Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι ενώ τα κριτήρια για την εφαρμογή του θεσμού της προέγκρισης είναι κατά βάση περιβαλλοντικά γίνεται μια προσπάθεια, ελλείπει ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και πολιτικής χρήσεων γης, ρύθμισης του εξωαστικού χώρου, αφού υπάρχει διαχωρισμός αρμοδιοτήτων σε ειδικά νομικά καθεστάτα (προστατευόμενες περιοχές κλπ).

3.1.1.3 ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μετά την κατάργηση της προέγκριση χωροθέτησης στην περιβαλλοντική αδειοδότηση, η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση (ΠΠΕΑ) είναι η διαδικασία αντικατάστασή της.

Όπως προαναφέρθηκε, η ΠΠΕΑ είναι μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις που απαιτούνται για την έκδοση άδειας εγκατάστασης. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 παρ. 10β του Ν.1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002, εκδόθηκε η ΚΥΑ 1726/2003 για την «Προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση, έγκριση περιβαλλοντικών όρων –και επέμβαση ή

παραχώρηση δάσους ή δασικής έκτασης, έκδοση άδειας εγκατάστασης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Οι διατάξεις της εν λόγω ΚΥΑ, μεταξύ άλλων, ορίζουν τα περιεχόμενα των φακέλων της ΠΠΕΑ και ΕΠΟ και τους φορείς αξιολόγησης και έγκρισης των, τους οποίους κατατάσσει ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης και το είδος του έργου ανάλογα με τις κατηγορίες του Ν. 3010/2002, όπως εξειδικεύτηκαν με την υπουργική απόφαση 15393/2332/2002 (ΦΕΚ Β 1022).

Συγκεκριμένα, σε κεντρικό επίπεδο η ΕΥΠΕ του ΥΠΕΧΩΔΕ είναι αρμόδια «για όλα τα έργα ΑΠΕ ανεξαρτήτως κατηγορίας του Ν. 3010/2002, τα οποία προτείνεται να κατασκευαστούν σε περιοχές Ramsar, Natura 2000, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης» καθώς και για όλα τα έργα ΑΠΕ ανεξαρτήτως περιοχής εγκατάστασης που υπάγονται στην 1η Υποκατηγορία της Πρώτης (Α΄) κατηγορίας. Ακολούθως, σε περιφερειακό επίπεδο η ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ. της οικείας Περιφέρειας είναι αρμόδια «για όλα τα έργα ΑΠΕ που υπάγονται στη 2η Υποκατηγορία της Πρώτης (Α΄) κατηγορίας». Αντίστοιχα, η υπηρεσία περιβάλλοντος της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι αρμόδια «για τα έργα ΑΠΕ που υπάγονται στην 4η Υποκατηγορία της Δεύτερης (Β΄) κατηγορίας του Ν. 3010/02, όπως εξειδικεύτηκαν με την υπουργική απόφαση 15393/2332/2002, καθώς και για τα έργα ΑΠΕ που υπάγονται στην 3η Υποκατηγορία της Δεύτερης (Β΄) Κατηγορίας».

Τα περιεχόμενα των φακέλων ΠΠΕΑ ορίζονται τα ακόλουθα:

- Τεχνική περιγραφή του έργου: γίνεται συνοπτική περιγραφή του έργου ορίζοντας τη γεωγραφική θέση και την υπάρχουσα κατάσταση περιβάλλοντος.
- Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: γίνεται γενική περιγραφή του έργου, ορίζοντας τα στοιχεία της περιοχής, επιπτώσεις του έργου στο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, εναλλακτικές λύσεις, τα οφέλη στην οικονομία κλπ
- Χάρτες και φωτογραφικό υλικό: τοπογραφικοί χάρτες αποτύπωσης θέσης, έκτασης του έργου, υφιστάμενων υποδομών και χρήσεων γης και φωτογραφικό υλικό της θέσης εγκατάστασης κλπ

Η διαδικασία της ΠΠΕΑ, και γενικότερα της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα χρονοβόρα λόγω του μεγάλου αριθμού εμπλεκομένων φορέων. Παρόλο που ο χρόνος έκδοσης της ΠΠΕΑ ορίζεται σε 30 εργάσιμες ημέρες, λόγω μη τήρησης χρονικών προθεσμιών και συναφών προβλημάτων, η διάρκειά της έχει οριστεί σε 1 έτος. Την κατάσταση αυτή έρχεται να επιβαρύνει η ύπαρξη προβλημάτων λόγω έλλειψης κριτηρίων χωροθέτησης και έλλειψη καθορισμού των χρήσεων γης.

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μια συγκριτική αξιολόγηση της προέγκρισης χωροθέτησης και της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης με στόχο την κωδικοποίηση των αλλαγών των και των χαρακτηριστικών των, έτσι όπως παρουσιάστηκαν ανωτέρω, με αποτέλεσμα την παραγωγή του ακόλουθου πίνακα. Το ουσιώδες κοινό τους, όμως, είναι ότι αποτέλεσαν ένα μεταβατικό καθεστώς, ελλείπει ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και χρησιμοποιήθηκαν ως προσωρινά υποκατάστατά του.

Πίνακας 3.2 : Σύγκριση Προέγκρισης Χωροθέτησης - ΠΠΕΑ

	ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΠΠΕΑ
Αρμοδιότητα περιβαλλοντικής αδειοδότησης	Κεντρική διοίκηση	Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε Περιφέρειες, Νομαρχίες & ΟΤΑ
Δεσμευτική	ΝΑΙ	ΟΧΙ ²
Δημοσιοποίηση	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Κατηγοριοποίηση έργων	3	Υποκατηγορίες & ομάδες εντός των κατηγοριών αυτών

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

3.1.2 Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΪΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο συντακτικός νομοθέτης του 1975 δεν αγνόησε τις πιεστικές ανάγκες της χωροταξικής και πολεοδομικής οργάνωσης της χώρας. Περιέγραψε για πρώτη φορά

² «Η προκαταρκτική εκτίμηση και αξιολόγηση είναι δυναμική»

στο κείμενο του Συντάγματος το πλαίσιο μέσα στο οποίο οφείλουν να κινηθούν ο νομοθέτης και η διοίκηση, προκειμένου να λάβουν συγκεκριμένα χωροταξικά και πολεοδομικά μέτρα (Α.Παπαπετρόπουλος, 2004). Η ανάδειξη και ενίσχυση του κανονιστικού περιεχομένου των συνταγματικών αρχών της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες επιβάλλουν ευρύτερη αξιοποίηση των ΑΠΕ, είχαν ως αποτέλεσμα το νομοθετικό πλαίσιο να καταστεί σταδιακά πληρέστερο και αποτελεσματικότερο.

Το θεμελιώδες κείμενο που σηματοδότησε την πρώτη καθοριστική νομοθετική παρέμβαση στην χωροταξική πολιτική είναι το άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975, με το οποίο, αφενός, η χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας υπήχθη στην ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του κράτους και, αφετέρου, ως στόχοι του τέθηκαν η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της ανάπτυξης των οικισμών καθώς και η εξασφάλιση καλύτερων όρων διαβίωσης. Με την Συνταγματική αυτή διάταξη ο χωροταξικός σχεδιασμός έπαψε να αποτελεί ένα αμιγώς τεχνικό αντικείμενο αλλά, ως προστατευτέο έννομο αγαθό, τέθηκε υπό τον έλεγχο νομιμότητας του ΣτΕ (Α.Χατζοπούλου και Σ.Γερασίμου, 2005).

Η ανάγκη για συνολικό σχεδιασμό και χωροθέτησης δραστηριοτήτων ως προϊόν αυτού επιβάλλεται στις Συνταγματικές διατάξεις, οι οποίες αναφέρονται άμεσα στη έννοια της χωροταξίας και της θέσης της στο σύνολο της κρατικής δραστηριότητας (άρθρα 24, 106). Οι βασικές αρχές περιελήφθησαν, ως γνωστόν, στο άρθρο 24 παρ. 2, το οποίο επικεντρώθηκε στην αλληλεξάρτηση περιβάλλοντος και χωροταξικού σχεδιασμού και η αναθεώρησή του το 2001 προκάλεσε έντονες συζητήσεις. Με τη διάταξη του άρθρου αυτού, ανατίθενται στο κράτος ευρείες αρμοδιότητες στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού.

Το άρθρο 24 επιβάλλει την προστασία του περιβάλλοντος, φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού και ειδικότερα στην παράγραφο 2, ορίζει ότι ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός ανήκει ευθέως στην αρμοδιότητα του Κράτους. Συγκεκριμένα, ορίζει «η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών διατελεί υπό τη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με

σκοπό την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και αναπτύξεως των οικισμών και της εξασφαλίσεως των καλύτερων δυνατών όρων διαβιώσεως».

Είναι σαφές ότι η ανωτέρω θεμελιώδης αρχή του «περιβαλλοντικού Συντάγματος», στο μέτρο που περιλαμβάνει την υποχρέωση διασφάλισης του περιβαλλοντικού κεφαλαίου και αποτροπής της εξάντλησης των περιβαλλοντικών αγαθών, εναρμονίζεται απόλυτα με την αξιοποίηση και, μάλιστα, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, των Α.Π.Ε. Στο πλαίσιο αυτό, ο κοινός νομοθέτης έχει υποχρέωση να λαμβάνει μέτρα για την ευρύτερη αξιοποίηση των Α.Π.Ε., γεγονός το οποίο οδηγεί σε αντίστοιχη μείωση της συμμετοχής των ρυπογόνων πηγών ενέργειας στο συνολικό ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας. Επιπλέον, ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να καταργήσει ή να απομειώσει αυθαίρετα το νομοθετικό καθεστώς για την ανάπτυξη και επέκταση των Α.Π.Ε. ως εναλλακτικών μορφών παραγωγής ενέργειας. Η τελευταία αυτή αντίληψη συμβαδίζει, εξάλλου, σαφώς με τη θεωρία του «περιβαλλοντικού κεκτημένου», στο πλαίσιο της οποίας εντάσσεται (Α.Παπακωνσταντίνου, 2004).

Η αξιοποίηση, συνεπώς, των Α.Π.Ε., στο μέτρο που αποτελεί μορφή προστασίας (ή, ακριβέστερα, περιορισμού της βλάβης) του περιβάλλοντος, συνιστά δομικό στοιχείο της αρχής της αειφορίας. Από την άποψη αυτή, η επέκταση της χρήσης των Α.Π.Ε. αποτελεί λόγο δημοσίου συμφέροντος, τον οποίο οφείλει η Πολιτεία να επιδιώκει. Ο λόγος αυτός δημοσίου συμφέροντος, είναι δυνατόν να δικαιολογήσει περιορισμούς στην ατομική ελευθερία, ενώ συγχρόνως προσλαμβάνει τον χαρακτήρα «δημόσιας ωφέλειας», η οποία καθιστά επιτρεπτή την απαλλοτρίωση ιδιοκτησιών, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 17 Συντ. (Α.Παπακωνσταντίνου, 2004).

Με το άρθρο 106 παρ. 1 του Συντάγματος ανατίθεται στο Κράτος ο προγραμματισμός και ο συντονισμός της οικονομικής δραστηριότητας. Στην παρ. 1 του άρθρου 106 ορίζεται «προς την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και προστασία του γενικού συμφέροντος ο Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα επιδιώκοντας την εξασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας. Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα προς αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή

υποθαλάσσια κοιτάσματα και προς προώθηση της περιφερειακής αναπτύξεως και προαγωγή της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών».

Το ΣτΕ βασιζόμενο στο συνδυασμό της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 24, μ' αυτήν της Παρ.1 του άρθρου 106 οδηγείται στο συμπέρασμα ότι η εγκατάσταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων πρέπει να είναι αποτέλεσμα χωροταξικής δραστηριότητας σε συνταγματικό κανόνα που αποτελεί μέτρο του ελέγχου της νομιμότητας της δράσης της διοίκησης κατά την έκδοση των πράξεων που αφορούν τη χωροταξία και την οικιστική πολιτική. (Γ.Γιαννακούρου, 1994δ). Επιπλέον, ερμηνεύοντας τις διατάξεις αυτές έχει δημιουργήσει νομολογία για τη χωροθέτηση έργων και δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, η οποία αναλύεται σε επόμενο υποκεφάλαιο.

Η αναγκαιότητα χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων μετά από την υπόδειξη ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και καθορισμού στρατηγικών κατευθύνσεων στην άσκηση εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, επισημαίνεται, πλέον, όχι μόνο στην νομολογία του ΣτΕ αλλά και στο νόμο 2742/1999 «Χωροταξικός σχεδιασμός και Αειφόρου Ανάπτυξης». Στην εισηγητική έκθεση του νόμου, ορίζεται ότι «οι επιλογές για τη χωροθέτηση δραστηριοτήτων είναι αποσπασματικές όταν απουσιάζουν οι στρατηγικές εκείνες κατευθύνσεις σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο που θα μπορούσαν να εγγυηθούν την ολοκληρωμένη χωρική επιλεξιμότητα των μεμονωμένων έργων και επενδύσεων και την ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης».

Με το νέο νόμο 2742/1999 επιχειρείται η καθιέρωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου χωροταξίας στην ελληνική έννομη τάξη. Τούτο επιτυγχάνεται με τη θεσμοθέτηση νέων οργάνων, μέσων και διαδικασιών χωροταξικού σχεδιασμού. Σκοπός του νόμου είναι η θέσπιση θεμελιωδών αρχών και η θεσμοθέτηση σύγχρονων οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης του που προωθούν την αειφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη, κατοχυρώνουν την παραγωγική και κοινωνική συνοχή, διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επιμέρους ενότητές του και ενισχύουν τη θέση της χώρας στο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο (Α.Παπαπετρόπουλος, 2004)

Η βασική αρχή της νέας στρατηγικής για το χωροταξικό σχεδιασμό θεωρεί ότι ο ρόλος του δεν μπορεί πλέον να είναι στατικός και ρυθμιστικός, περιοριζόμενος σε κανονιστικά και απαγορευτικά μέτρα για τον έλεγχο των δραστηριοτήτων στο χώρο και την προστασία των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων, αλλά κύριο χαρακτηριστικό θα πρέπει να είναι η αναπτυξιακή του δυναμική. Ο όρος αναπτυξιακή δυναμική περιλαμβάνει περιβαλλοντική συνείδηση, αναπτυξιακά μέτρα υλοποίησης των βασικών του στόχων, ορισμό των αρμόδιων φορέων που αναλαμβάνουν την εφαρμογή του σχεδίου και συναινετικές διαδικασίες στο στάδιο της λήψης των αποφάσεων με πληροφόρηση και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων. (Ε. Νένου και Α.Σαμαρίνα, 1995)

Παρά, όμως, την ολοκληρωμένη και σύγχρονη αυτή νομοθετική προσέγγιση του χωροταξικού σχεδιασμού, δεν έχουν εκδοθεί στο σύνολό τους ακόμα τα αναγκαία εκτελεστικά διατάγματα που προβλέπονται για την εφαρμογή του, πιθανόν για λόγους πολιτικής αδυναμίας. Ωστόσο, ο κοινός νομοθέτης έχει προβλέψει μέτρα μερικού σχεδιασμού ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα ευρύτερης χωροταξικής οργάνωσης ως την εκπόνηση εθνικών, περιφερειακών και τομεακών σχεδίων τα οποία αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για τη διασφάλιση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων κατά το άρθρο 24 του Ν.1650 (ΣτΕ2844/1993).

Στην περίπτωση αιολικών σταθμών δεν προσδιορίζεται σαφώς ποιες από τις τρεις μορφές στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού πρέπει να χρησιμοποιηθεί. Ωστόσο, ο Ν. 2941/01 ορίζει αναγκαία την εκπόνηση Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ που θα καλύπτει την Αττική και τις προστατευόμενες περιοχές. Φυσικά ο περιορισμός του μόνο σε περιοχές που αναφέρει ο εν λόγω νόμος θα δημιουργούσε προβλήματα όμοια με εκείνα που συνδέονται με την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού.

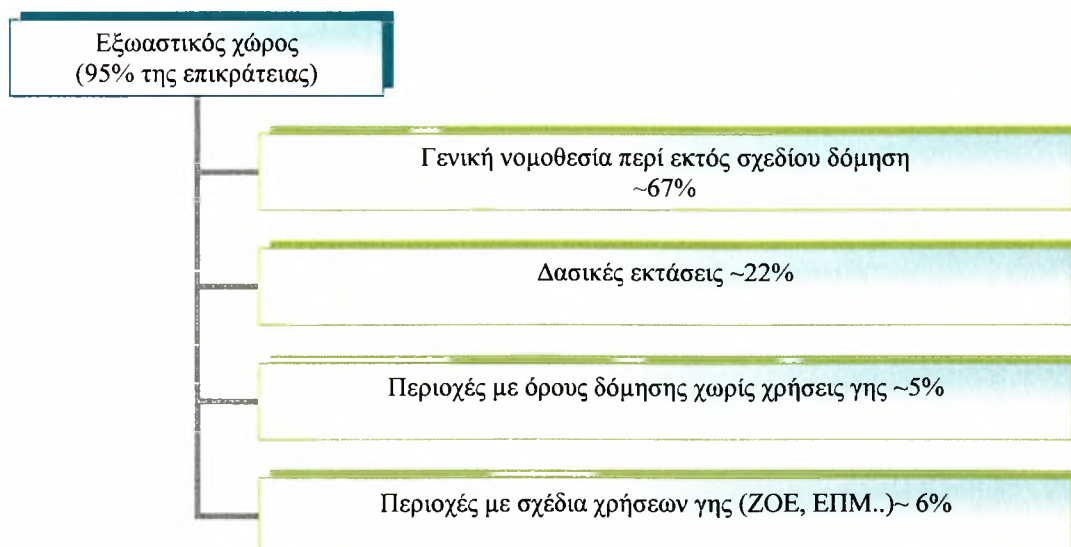
Συμπερασματικά, η χωροθέτηση αιολικών πάρκων σήμερα γίνεται μέσα από μια διαδικασία χωρικής - περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, αφενός, και ο στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός αφετέρου, συνθέτουν μια μεθοδολογία χωροθέτησης η οποία εμπεριέχει τον τοπικό σχεδιασμό χρήσεων γης και τον κατευθυντήριο μη κανονιστικού χαρακτήρα σχεδιασμό.

3.2 ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΣΤΟΝ ΕΞΩΑΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Στον εξωαστικό χώρο ο έλεγχος των χρήσεων γης συνδέεται άμεσα με τον έλεγχο της δόμησης και κατά επέκταση με τους όρους δόμησης οι οποίοι διαφοροποιούνται ανάλογα με τη δραστηριότητα. Η περιορισμένη θεσμοθέτηση των χρήσεων γης σε επιχειρησιακό επίπεδο έχει ως αποτέλεσμα στο σύνολο σχεδόν του εξωαστικού χώρου, η ρύθμιση να γίνεται μέσω ενός μη γεωγραφικά εξειδικευμένου πλαισίου, αυτό της εκτός σχεδίου δόμησης (Δ.Οικονόμου, 1995).

Ο εξωαστικός χώρος καλύπτει το 95% περίπου της ελληνικής επικράτειας. Η εκτός σχεδίου δόμηση δεν είναι ομοιογενής αλλά περιλαμβάνει ένα σύνολο επιμέρους συνιστωσών. Οι περιοχές που διαθέτουν θεσμοθετημένο σχέδιο χρήσεων γης ανέρχεται περίπου στο 6% της επικράτειας ενώ αυτές που υπάγονται σε ειδικά καθεστώτα το ποσοστό φτάνει περίπου στο 25%. Στις υπόλοιπες ισχύει η γενική νομοθεσία περί εκτός σχεδίου δόμησης. Η επικράτηση της εκτός σχεδίου δόμησης, σε συνδυασμό με την έλλειψη σχεδιασμού χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο, έχει αρνητικές χωρικές επιπτώσεις. (Δ.Οικονόμου, 2004β)

Διάγραμμα 3.2 : Νομικό καθεστώς δόμησης στον εξωαστικό χώρο

Πηγή: Οικονόμου, 2004β

Η γενική εμπειρία και τα βιβλιογραφικά δεδομένα δείχνουν ότι οι εγκαταστάσεις ΑΠΕ στην πλειοψηφία τους, εγκαθίστανται σε εκτός σχεδίου περιοχές. Ειδικότερα τα αιολικά πάρκα, όπου το αιολικό δυναμικό – λόγω γεωμορφολογικού αναγλύφου της χώρας μας – συγκεντρώνεται, ως επί το πλείστον, σε δασικές εκτάσεις με χαμηλή βλάστηση, κατά κανόνα, δε, στην υψηλότερη και ευνοϊκότερα τοποθετημένη κορυφογραμμή της ευρύτερης περιοχής.

Τα έργα ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας υπάγονται στις περιβιομηχανικών εν γένει εγκαταστάσεων διατάξεις του άρθρου 4 του από 24.5.1985 Προεδρικού Διατάγματος για την εκτός σχεδίων πόλεων δόμηση, καθώς και σε κάθε άλλη ειδική διάταξη του ίδιου προεδρικού διατάγματος, που αφορά σε έργα της ΔΕΗ, ανεξάρτητα από το φορέα υλοποίησής τους. Παρέχεται, επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2941/01 ΦΕΚ 201/Α/01 «Απλοποίηση διαδικασιών ίδρυσης εταιρειών, αδειοδότηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ρύθμιση θεμάτων της Α.Ε. 'ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ' και άλλες διατάξεις», η δυνατότητα έκδοσης κοινής υπουργικής απόφασης με την οποία θα καθορίζονται ευνοϊκότεροι όροι δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχή σε σχέση με τα όσα επικρατούν.

Η συνύπαρξη αιολικών πάρκων σε περιοχές που διέπονται από ειδικά νομικά καθεστώτα, όπως δασικές εκτάσεις, αρχαιολογικοί χώροι, αγροτικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας και περιοχές προστασίας της φύσης, ελλοχεύει τον κίνδυνο συγκρούσεων χρήσεων γης με αποτέλεσμα να κρίνεται επιτακτική η ανάγκη επίλυσής του σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, η επιλογή της ακόλουθης δομής του υποκεφαλαίου στοχεύει στην ορθή κατανόηση των διαδικασιών και καθεστώτων χωροθέτησης των αιολικών πάρκων στον εξωαστικό χώρο στην Ελλάδα, εξετάζοντας τη λειτουργικότητα της συνύπαρξης της εξεταζόμενης χρήσης και των αιολικών εγκαταστάσεων.

3.2.1 ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Συνταγματική επιταγή αποτελεί η προστασία και η διατήρηση δασών και δημοσίων δασικών εκτάσεων. Απαγορεύεται η αλλαγή χρήσης γης και συνεπώς η χωροθέτηση σε αυτές άλλων, πλην των δασικών δραστηριοτήτων ώστε να μην θίγεται το φυσικό περιβάλλον, η προστασία του οποίου αποτελεί, κατά το Σύνταγμα, υποχρέωση του κράτους. Η χρήση του εδάφους στις περιοχές αυτές προσδιορίζεται αναλυτικότερα από τη δασική νομοθεσία και κυρίως από το Ν.998/1979 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας» (Α289).

Με τον εν λόγω νόμο ορίσθηκε ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις αποτελούν εθνικό κεφάλαιο και ότι η προστασία του αποτελεί υποχρέωση των κρατικών οργάνων και των πολιτών, καθώς, και ότι κανένα ιδιωτικό δικαίωμα δεν μπορεί να ασκείται κατά παράβαση της ως άνω υποχρέωσης εκτός αν αλλιώς κατ' εξαίρεση ορίζει ο νόμος και μέσα στα πλαίσια της (Γ.Βαβίζος και Κ. Ζαννάκη, 1998).

Με την πρωτοποριακή διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 24, το Σύνταγμα απέβλεψε στην προστασία και την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Μεταξύ άλλων, προέβλεψε, ειδικότερα, ότι νόμος ορίζει τα προβλεπόμενα για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων και ότι απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική τους εκμετάλλευση ή άλλη χρήση εκ δημοσίου συμφέροντος επιβαλλομένη. Συμπλήρωμά της οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρ. 117 που αφορούν, αντιστοίχως, την αναδάσωση και την αναγκαστική απαλλοτρίωση δασών και δασικών εκτάσεων (Ν.Ρόζος, 2006)

Έχει γίνει αποδεκτή, στα όρια του ανεκτού, η αλλοίωση του προορισμού των δημοσίων δασών και εκτάσεων που υπαγορεύεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος και στήριξης της εθνικής οικονομίας. Οι εξαιρέσεις, που ισχύουν για μεγάλα έργα υποδομής, για την εντός δασών και δασικών εκτάσεων εγκατάσταση επεκτείνονται και στις ΑΠΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2941/2001. Βάσει των διατάξεων αυτών και συγκεκριμένα του άρθρου 2 του Ν.2941/2001, τα έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε., στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα έργα δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, κατασκευής υποσταθμών και εν γένει κάθε

κατασκευή που αφορά την υποδομή και εγκατάσταση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε., χαρακτηρίζονται ως δημόσιας ωφέλειας, ανεξάρτητα από το φορέα υλοποίησής τους.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας συμπεριέλαβε στην πάγια νομολογία του κατευθύνσεις και κριτήρια για τον χωροταξικό σχεδιασμό των αιολικών πάρκων σε δάση ή δασικές εκτάσεις, τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τις πράξεις της διοικήσεως. Σύμφωνα με την υπ. αρ. απόφαση 2569/2004 «ακόμη και οι επιτρεπόμενες από το Σύνταγμα και το νόμο επεμβάσεις σε δάσος ή δασική έκταση, όπως είναι, κατά τα ανωτέρω, η εγκατάσταση αιολικών σταθμών, πρέπει να διενεργούνται με τη μεγαλύτερη δυνατή φειδώ, και αφού προηγουμένως κριθεί αιτιολογούμενος ότι η ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών που επιδιώκεται με την επέμβαση υπερτερεί της ανάγκης διαφυλάξεως της δασικής βλαστήσεως και ότι δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησης των αναγκών χωρίς αλλοίωση της μορφής εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα. Συνεπώς, επιβάλλεται η κατά προτίμηση χρησιμοποίηση τμήματος δασικής έκτασης και μόνο εάν, κατά την σχετική προσηκόντως αιτιολογημένη κρίση της Διοίκησης, δεν υπάρχει δασική έκταση κατάλληλη για το σκοπό αυτό, μπορεί να επιτραπεί η εγκατάσταση αιολικού σταθμού σε δάσος». Κατά συνέπεια η εγκατάσταση αιολικών σταθμών σε δασικές εκτάσεις και δάση δεν απαγορεύεται αλλά επιτρέπεται υπό όρους.

Σε ένα ειδικότερο πλαίσιο εξέτασης του ανωτέρω ζητήματος υπάγεται το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης του χώρου εγκατάστασης των αιολικών πάρκων, το οποίο απαιτείται για την έκδοση άδειας εγκατάστασης των. Είναι δυνατό να αποδειχθεί με απόφαση έγκρισης επέμβασης σε δασική έκταση από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 58 παρ. 2 του Ν. 998/1979, όπως τροποποιήθηκε από το Ν.2941/2001, εφόσον η εγκατάσταση του σταθμού γίνεται σε δημόσια δασική έκταση.

3.2.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Ειδικό θεσμικό καθεστώς αποτελούν οι περιοχές που υπάγονται στην αρχαιολογική νομοθεσία (Ν. 3028/2002). Στην περίπτωση των αρχαιολογικών χώρων, η σχετική νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα στο Υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) να κυρρήσει τέτοιους χώρους και να επιβάλλει όρους δόμησης και χρήσεις γης. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται στην πράξη με την υποχρέωση προσκόμισης, για την έκδοση οικοδομικής άδειας, σχετικής έγκρισης του ΥΠΠΟ που βεβαιώνει ότι το γήπεδο δεν βρίσκεται σε αρχαιολογικό χώρο ή αν βρίσκεται, κατά πόσο η αιτούμενη άδεια συμφωνεί με τους προβλεπόμενους όρους δόμησης και χρήσεις γης. Η οριοθέτηση, όπου υπάρχει γίνεται σε συνεργασία του ΥΠΠΟ με το ΥΠΕΧΩΔΕ, και συνήθως στο πλαίσιο ΖΟΕ ή πολεοδομικών σχεδίων, που εγκρίνει το τελευταίο. Όπου δεν υπάρχει οριοθέτηση, η έγκριση του ΥΠΠΟ δίνεται με αυτοψία (Δ.Οικονόμου, 2004γ).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου σε αρχαιολογικούς χώρους, εκτός σχεδίων πόλεων και οικισμών οι διάφορες δραστηριότητες – επηρεάζοντας άμεσα την εγκατάσταση αιολικών πάρκων- είναι δυνατή μόνο μετά από άδεια και έγκριση του αρμόδιου Υπουργείου (ΥΠΠΟ). Με σκοπό την προστασία των μνημείων είναι δυνατόν να καθορίζονται Ζώνες Προστασίας, όπου θα επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσεις γης ή θα απαγορεύεται εντελώς η δόμηση ανάλογα με την απόφαση του ΥΠΠΟ και των συναρμοδίων Υπουργείων.

Η χωροθέτηση αιολικών πάρκων στις περιοχές αυτές πρέπει να γίνεται με συνεκτίμηση των επιδράσεών των, να εξετάζεται το ενδεχόμενο συμβατότητας ή μη και να λαμβάνονται υπόψη «τα εγγεγραμμένα στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και τα άλλα μείζονος σημασίας μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους.» της παρ. 5. ββ) του άρθρου 50 του Ν. 3028/02.

3.2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΓΗ ΥΨΗΛΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Άλλη βασική κατηγορία χώρου αποτελεί η αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας (ΑΓΥΠ). Ο καθορισμός της γίνεται είτε μέσω σχεδιαστικών εργαλείων καθορισμού χρήσεων γης (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΖΟΕ) είτε με τα προβλεπόμενα της σχετικής νομοθεσίας για τη γεωργική γη (Ν. 2637/98).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου (άρθρο 56) η ΑΓΥΠ καθορίζεται με ΚΥΑ από το Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. «Απαγορεύεται η άσκηση οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας, εκτός από τη γεωργική εκμετάλλευση. Κάθε μεταβολή του προορισμού τους αποτελεί εξαιρετικό μέτρο και ενεργείται πάντοτε ύστερα από άδεια της οικείας Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης». Ωστόσο, η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει σε ειδικές περιπτώσεις όπως στην «εκτέλεση μεγάλων αναπτυξιακών έργων του Δημοσίου και των ΟΤΑ α' και β' βαθμίδας».

Όσον αφορά την χωροθέτηση εγκαταστάσεων αιολικών πάρκων η ανωτέρω διατύπωση αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο και μπορεί να καλύψει μελλοντική χωροθέτησή των. Πρέπει να σημειωθεί όμως, ότι εμπειρικά, οι περιοχές αυτές σπανίως διαθέτουν εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό και η αναφορά σε αυτές κρίνεται απαραίτητη για μεθοδολογικούς σκοπούς.

3.2.4 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Η ανάγκη διαφύλαξης διαφόρων περιοχών της φύσης οδήγησε στη δημιουργία εθνικού νομικού πλαισίου της προστασίας του περιβάλλοντος η οποία εμπλουτίστηκε με τις, κατά καιρούς, δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Νόμος πλαίσιο για την Προστασία του Περιβάλλοντος αποτελεί ο Ν.1650/1986, ενώ το εθνικό πλαίσιο συμπληρώνεται και από το Ν.1469/1950 περί «ιστορικών Τόπων και Τόπων Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους».

Ο Ν. 1650/86 « για την προστασία του περιβάλλοντος» θεσμοθετήθηκε σε εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και είναι προσανατολισμένος στην προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, προβλέπει κατηγορίες περιοχών κατάλληλες και για χωροταξικές ρυθμίσεις. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει σαφές ότι δεν πρόκειται για νομοθεσία προσανατολισμένη άμεσα στις χωρικές ρυθμίσεις. Ο απώτερος στόχος του συγκεκριμένου νόμου είναι η προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου (Σαμαρίνα, 2000). Κωδικοποιεί τις περιοχές προστασίας σε πέντε κατηγορίες³ όπου καθορίζονται τα κριτήρια που ισχύουν από τον καθορισμό μιας ζώνης ως τέτοιας. Η

³ Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, Περιοχές προστασίας της φύσης, Εθνικά πάρκα, Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, Περιοχές οικoανάπτυξης.

κυριότερη εφαρμογή των περιοχών προστασίας του Ν. 1650/85 συνδυάζεται πλέον με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Στις «Περιοχές απόλυτης προστασίας», απαγορεύεται εν γένει η χωροθέτηση αιολικών πάρκων και κάθε άλλης συναφούς δραστηριότητας.

Επιπλέον, οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Τοπία Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους, τα μνημεία της φύσης, τα αισθητικά δάση, ο αιγιαλός και οι κατάλογοι περιοχών Ramsar αποτελούν περιοχές όπου παρουσιάζουν πλήρης ή μερική ασυμβατότητα με τις εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων, χωρίς όμως να έχει διευκρινιστεί επαρκώς, θεσμικά η σχέση αυτή. Μοναδική, ίσως, εξαίρεση αποτελούν οι ρυθμίσεις του Ν. 2941/01 ΦΕΚ 201/Α/01 «Απλοποίηση διαδικασιών ίδρυσης εταιρειών, αδειοδότηση; Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ρύθμιση θεμάτων της Α.Ε. 'ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ' και άλλες διατάξεις».

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2941/2001 «η χωροθέτηση εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. εντός προστατευόμενων περιοχών, εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης, καθώς και των περιοχών που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου NATURA 2000, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της Κ.Υ.Α. 33318/3028/28.12.1998, καθώς και των τοπίων με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, γίνεται με βάση τα όσα προβλέπονται από τα νομικά κείμενα κήρυξης των άνω περιοχών ως τέτοιων ή σύμφωνα με τα όσα θα προβλέψει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/1999».

Ειδικά για την Αττική ισχύει η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 10 του Ν. 2941/2001, σύμφωνα με την οποία στην Αττική «επιτρέπεται η ηλεκτροπαραγωγή από ΑΠΕ, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του Ν. 2773/1999. Η χωροθέτηση των εν λόγω έργων γίνεται σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, κατά της έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/1999 και μέχρι της εκδόσεως αυτού, ύστερα από κοινή γνωμοδότηση του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας του Περιβάλλοντος της Αθήνας (ΟΡΣΑ) και του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ)».

Συνεπώς, προκύπτει η ανάγκη έκδοσης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., σύμφωνα με τις διατάξεις του

Ν. 2742/1999, όπου θα διευκρινίζονται επαρκώς τα στοιχεία συμβατότητας ή μη σε ειδικές κατηγορίες χρήσεων γης. Το ζήτημα ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα καθώς το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στηρίζεται στη χρήση προσωρινών υποκατάστατων του. Μέχρι την έκδοση του ως άνω Ειδικού Πλαισίου, η χωροθέτηση αιολικών πάρκων, εντός περιοχών των ως άνω κατηγοριών, γίνεται μετά από γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3.3 Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΑΠΕ

Η χωροθέτηση έργων και δραστηριοτήτων αναδείχθηκε ως ένα από τα μείζονα ζητήματα που απασχόλησαν τη Νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά την τελευταία δεκαετία. Αφορμή για τη διαμόρφωση της νομολογίας αυτής υπήρξε η άσκηση αιτήσεων ακυρώσεως κατά δημοσίων έργων και ιδιωτικών δραστηριοτήτων (Γ.Γιαννακούρου, 1994β).

Άλλωστε, το νέο θεσμικό πλαίσιο που διέπει, πλέον, από το 1999 και εφεξής το χωροταξικό σχεδιασμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο οφείλει, σε πολύ μεγάλο βαθμό, τη δημιουργία του στην πρωτοπόρα και συχνά ρηξικέλευθη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία ανέδειξε, αφενός, τα προβλήματα που σχετίζονται με την έλλειψη συγκροτημένου πλαισίου για το χωροταξικό σχεδιασμό και, αφετέρου, προσδιόρισε με ποιοτικά κριτήρια την έννοια του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού (Α.Παπαπετρόπουλος, 2005).

Ωστόσο, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας δεν είχε ως σήμερα την ευκαιρία να εξειδικεύσει στην αναγκαία έκταση τη νομολογία του για τους σταθμούς ΑΠΕ και ειδικά αιολικούς σταθμούς. Εξαιρεση αποτελεί το ζήτημα της εγκατάστασής τους σε δάση ή δασικές εκτάσεις. Το σχετικό κενό αντιμετώπισε ήδη ο ν. 2941/2001, με τον οποίο καθίσταται δυνατή, υπό όρους, η εγκατάσταση και λειτουργία των σταθμών αυτών σε δάση ή δασικές εκτάσεις.

Υπό αυτήν την έννοια, καθίσταται απτή η επίδραση της νομολογίας στη διαμόρφωση των κανόνων δικαίου που διέπουν τις ΑΠΕ. Στη λογική αυτή δομήθηκε το συγκεκριμένο υποκεφάλαιο εξετάζοντας τις κατευθύνσεις και τα κριτήρια που θέτει το Συμβούλιο της Επικρατείας σχετικά με τον χωροταξικό σχεδιασμό έργων ΑΠΕ.

3.3.1 Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η έννοια του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και η υποχρέωση της Πολιτείας για την υιοθέτησή του εμφανίσθηκε για πρώτη φορά στη νομολογία του ΣτΕ το 1993. Ορόσημο ήταν (Οικονόμου, 2002) οι αποφάσεις 304/93 και 2844/93 του ΣτΕ που έκριναν ως αντισυνταγματική την πράξη προέγκρισης χωροθέτησης μιας δραστηριότητας όταν αυτή βρίσκεται σε περιοχή εκτός σχεδίου στην οποία δεν υπάρχει εγκεκριμένο χωροταξικό σχέδιο. Αν και μεταγενέστερα υπήρξε χαλάρωση της στάσης του ΣτΕ, οι αποφάσεις αυτές λειτούργησαν ως τομές.

Το ΣτΕ βασιζόμενο στο συνδυασμό της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 24, με αυτήν της παρ. 1 του ιδίου άρθρου, που αφορά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και την παρ. 1 του άρθρου 106, με την οποία ανατίθεται στο κράτος ο προγραμματισμός και συντονισμός της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα, οδηγείται στο συμπέρασμα ότι η εγκατάσταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων πρέπει, εξίσου, να είναι αποτέλεσμα χωροταξικής σχεδίασης με στόχο την εξασφάλιση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης της χώρας (ΣτΕ 304 και 2844/1993) (Γ.Γιαννακούρου, 1994α).

«Στην περίπτωση των λεγόμενων παραγωγικών δραστηριοτήτων, λοιπόν, η νομολογία δεν απεδέχθη την ατομική χωροθέτηση ως υποκατάστατο του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, αλλά εν' όψει του άρθρου 24 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο επιτάσσει την κατάρτιση ολοκληρωμένων εθνικών και περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων, έκρινε ότι δεν συγχωρείται ατομική χωροθέτηση αν δεν έχει προηγηθεί ευρύτερος χωροταξικός σχεδιασμός, έστω και μερικού χαρακτήρα, όπως είναι αυτός που εμπεριέχεται σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου του άρθρου 29 του ν. 1650/1986. Η ανωτέρω προσέγγιση της νομολογίας συστηματοποιήθηκε ως «αρχή

του προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού» και επιβεβαιώθηκε πρόσφατα με μία σειρά αποφάσεων» (Γ.Γιαννακούρου, 1994β) .

Το ΣτΕ έχει κάνει δεκτό ότι ο κοινός νομοθέτης έχει προβλέψει μέτρα μερικού σχεδιασμού ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα ευρύτερης χωροταξικής οργάνωσης ως την εκπόνηση εθνικών, περιφερειακών και ειδικών χωροταξικών σχεδίων, τα οποία αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για τη διασφάλιση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων κατά το άρθρο 24 του Ν.1650 (ΣτΕ 2844/1993).

Υπό αυτήν την έννοια τίθεται το ερώτημα αν η εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση ΑΠΕ πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού. Εν προκειμένω το Σ.τ.Ε. έχει, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεχθεί ότι από το άρθρο 24 του Συντάγματος απορρέει ευθέως η υποχρέωση χωροταξικού σχεδιασμού για έργα που έχουν ευρύτερες επιπτώσεις, όπως είναι η κατασκευή λιμένων (βλ. Σ.τ.Ε. 1434/1998), η εγκατάσταση ιχθυοτροφείων (βλ. Σ.τ.Ε. 2844/1993), η κατασκευή φυλακών (βλ. Σ.τ.Ε. 3249/2000, Π.Ε. 405/1999, 108/1999), η εγκατάσταση βιομηχανιών (βλ. Σ.τ.Ε. 2319/2002) κ.ά. Το Δικαστήριο δεν υιοθετεί πάντως την άποψη ότι το Σύνταγμα επιβάλλει την απαγόρευση πραγματοποίησης έργων, όχι πάντως μεγάλης κλίμακας, που δεν είναι ενταγμένα σε χωροταξικό σχεδιασμό (βλ. Σ.τ.Ε. Ολομ. 3478/2000, 4498/1998. Πρβλ. Σ.τ.Ε. 3135/2002 Ολομ., 4308/2001, 3255/2000 κ.ά.) (Γ. Παπαδημητρίου και Α. Παπακωνσταντίνου, 2004).

Στο πλαίσιο αυτό, η πρόσφατη απόφαση υπ' αριθ. 2569/2004 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία αφορά προτεινόμενες περιοχές εγκατάστασης αιολικού σταθμού παραγωγής ενέργειας στη Λακωνία, επανήλθε στην απαίτηση προηγούμενου ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού.

3.3.2 ΑΠΟΦΑΣΗ ΟΡΟΣΗΜΟ 2569/2004

Οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, σχετικά με την εγκατάσταση αιολικού σταθμού στον Νομό, ξεσήκωσαν κύματα αντιδράσεων

από μέρους των τοπικών κοινωνιών και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας μαζί με το δήμο της Μονεμβασίας και τον Εξωραϊστικό- Πολιτιστικό του Σύλλογο, με αίτησή τους προς το Συμβούλιο Επικρατείας επεδίωξαν την ακύρωση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για την εγκατάσταση και λειτουργία αιολικού πάρκου προβλεπόμενης ισχύος 4,8 MW στη Λακωνία. Το Συμβούλιο Επικρατείας τελικά κάνει δεκτή την αίτηση και ακυρώνει τις προσβαλλόμενες πράξεις με την αιτιολογία, κυρίως, της μη ύπαρξης προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού.

Εν συνεχεία αναφέρονται τα επιχειρήματα του ΣτΕ τα οποία επέδρασαν καθοριστικά στην λήψη της τελικής απόφασης. Λόγοι, οι οποίοι μας προσανατολίζουν για το τι απαιτείται για την χωροθέτηση αιολικών πάρκων και κάνουν σαφές ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός είναι όχι μόνο αναγκαία συνθήκη αλλά και ικανή. Πιο συγκεκριμένα, η απόφαση αναφέρει, «στην περίπτωση υποβολής αιτήματος για την εγκατάσταση αιολικού σταθμού, μεταξύ άλλων, σε περιοχή για την οποία ήδη έχει εκδοθεί μεγάλος αριθμός παρόμοιων αδειών ή εκκρεμεί, για το σκοπό αυτό, μεγάλος αριθμός αιτήσεων, τότε, κατά την έννοια των ειδικών διατάξεων του ν. 2244/1994 και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσας υπουργικής απόφασης, η άδεια εγκατάστασης χορηγείται μόνο εάν έχει προηγηθεί η σύνταξη των κατά τα άρθρα 7 και 8 του ν. 2742/1999 (Α 207) Ειδικών ή Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή ο χαρακτηρισμός της περιοχής, κατά το άρθρο 10 του αυτού νόμου, ως Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων.» Να επισημανθεί στο σημείο αυτό πως η απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας λήφθηκε με βάση τα δεδομένα που ίσχυαν όταν έγινε η αίτηση, δηλαδή πριν την θεσμοθέτηση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Επίσης, κατά το χρόνο εκδόσεως των προσβαλλόμενων πράξεων, δεν ήταν επιτρεπτή η εγκατάσταση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση αιολικής ενέργειας σε δάση ή σε δασικές εκτάσεις, με τον μεταγενέστερο, όμως, δημοσιευθέντα νόμο 2941/2001, προστέθηκε μεταξύ άλλων, νέα παράγραφος 3 στο άρθρο 58 του ν. 998/1979, με αναδρομική ισχύ από το χρόνο ισχύος του ν.2244/1994, με την οποία προβλέπεται ότι μεταξύ των έργων υποδομής των οποίων επιτρέπεται, κατ' αρχήν, η εγκατάσταση σε δάση και δασικές εκτάσεις, περιλαμβάνονται οι αιολικοί σταθμοί παραγωγής

ηλεκτρικής ενέργειας. Ορίστηκε ότι οι άδειες εγκαταστάσεως, οι οποίες χορηγήθηκαν υπέρ σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση ΑΠΕ και είχαν εξασφαλίσει με την κείμενη νομοθεσία σχετική άδεια για την εγκατάστασή τους, καθώς και των απαραίτητων για την λειτουργία τους συνοδευτικών έργων και εγκαταστάσεων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων, πριν την ισχύ του παρόντος νόμου, είναι νόμιμες και ισχυρές εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 45 και 58 του Ν. 996/1979 ή του άρθρου 13 του ν. 1734/1987, όπως τροποποιούνται με τον νόμο αυτόν.

Οι νεότερες αυτές διατάξεις, που δημοσιεύτηκαν μετά την έκδοση της προσβαλλομένης άδειας εγκατάστασης, πριν όμως από την άσκηση της κατ' αυτής αιτήσεως ακυρώσεως, καλύπτουν το ζήτημα της κατ' αρχήν δυνατότητας εγκατάστασης αιολικών σταθμών σε δάση και δασικές εκτάσεις και παρέχουν, αναδρομικά, νόμιμο έρεισμα στην προσβαλλομένη πράξη από την άποψη αυτή. Τούτο, διότι με αυτές θεσπίζεται, αφ' ενός μεν, κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό νέο πάγιο νομοθετικό καθεστώς επιτρεπομένης από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος επεμβάσεως σε δασική έκταση, η οποία υπαγορεύεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος αναγομένου στην προώθηση της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κατά τρόπο λιγότερο βλαπτικό για το φυσικό περιβάλλον, αφ' ετέρου δε, αναδρομική ρύθμιση σύμφωνη προς το νέο πάγιο καθεστώς. Όπως, όμως, έχει παγίως κριθεί, ακόμη και οι επιτρεπόμενες από το Σύνταγμα και τον νόμο επεμβάσεις σε δάσος ή δασική έκταση, όπως είναι, κατά τα ανωτέρω, η εγκατάσταση αιολικών σταθμών, πρέπει να διενεργούνται με την μεγαλύτερη δυνατή φειδώ, και αφού προηγουμένως κριθεί αιτιολογημένα ότι η ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών που επιδιώκεται με την επέμβαση υπερτερεί της ανάγκης διαφυλάξεως της δασικής βλάστησης και ότι δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησης των αναγκών χωρίς αλλοίωση της μορφής εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα. Συνεπώς, επιβάλλεται η κατά προτίμηση χρησιμοποίηση τμήματος δασικής έκτασης και μόνο εάν, κατά την σχετική προσηκόντως αιτιολογημένη κρίση της Διοίκησης δεν υπάρχει δασική έκταση κατάλληλη για το σκοπό αυτό, μπορεί να επιτραπεί η εγκατάσταση αιολικού σταθμού σε δάσος.

«Με τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλόμενη πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, που αφορά την εγκατάσταση αιολικού σταθμού στην ως άνω δασική έκταση, για την

οποία έχουν υποβληθεί πολλές αιτήσεις για εγκατάσταση αιολικών σταθμών, είναι, κατά τα εκθέντα σε προηγούμενη σκέψη, μη νόμιμη και ακυρωτέα, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ότι έχουν εγκριθεί, για την περιοχή αυτή, οι κατά τα άρθρα 7, 8 και 9 του Ν.2742/1999 πράξεις ούτε έχει εγκριθεί συνολική μελέτη για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ εξάλλου έχει μεν χορηγηθεί η κατά την δασική νομοθεσία άδεια επεμβάσεως, με συνεκτίμηση, όμως, μόνον των επιπτώσεων στην συγκεκριμένη περιοχή, χωρίς να έχει αιτιολογημένα εκτιμηθεί αν η εγκατάσταση μπορούσε να γίνει σε άλλη, μη δασική, περιοχή ή σε δασική μεν περιοχή αλλά με λιγότερη θυσία δασικής βλάστησης.»

Όπως προκύπτει από την απόφαση εξασφαλίζεται ότι η δημόσια πολιτική δε θα διαμορφωθεί μόνο με βάση μόνο τις ενεργειακές ανάγκες ή/και το συναφές επενδυτικό ενδιαφέρον, αντίθετα, θα συνεκτιμηθούν (Α.Αμπάτης, 2005):

A) Η φέρουσα ικανότητα της –ευρέως νοούμενης - περιοχής υποδοχής των σκοπούμενων παρεμβάσεων. Όπως προέκυψε από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως, για την ευρύτερη περιοχή, όπου εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι εγκατάστασης και λειτουργίας αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, είχαν υποβληθεί 97 αιτήσεις για εγκατάσταση τέτοιων σταθμών. Είναι αυτονόητο ότι δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να εγκριθούν όλες. Είναι επίσης αυτονόητο ότι πριν την οποιαδήποτε έγκριση, πρέπει, βάσει χωροταξικού σχεδιασμού και σχετικής μελέτης, να προσδιοριστεί το όριο κορεσμού πέραν του οποίου η περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεκτή.

B) Οι σωρευτικές επιδράσεις, στο φυσικό και στο ανθρωπογενές περιβάλλον, από το σύνολο των δραστηριοτήτων, οι οποίες είτε ήδη αναπτύσσονται είτε σχεδιάζεται - αναμένεται να αναπτυχθούν και δεν πρέπει να αποκλειστούν από την υπερανάπτυξη μίας μόνο παραγωγικής δραστηριότητας. Μετά τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας, απαιτείται απόφαση για τις δραστηριότητες οι οποίες θα αναπτυχθούν εντός των προκαθορισμένων ορίων και με τέτοιον τρόπο, ώστε η ανάπτυξη να είναι ισόρροπη και όχι ανισομερής.

Γ) η συμβατότητα των δραστηριοτήτων με την ευαισθησία της ευρύτερης περιοχής (δάση και δασικές περιοχές, αρχαιολογικοί χώροι, χώροι τουριστικής ανάπτυξης, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους). Κάποιες από τις δραστηριότητες θα πρέπει να θεωρηθούν a priori μη συμβατές.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, η απόφαση ΣτΕ αρ. 2569/2004, δημιουργώντας νομολογία, επισημαίνει δύο βασικές κατευθύνσεις για το χωροταξικό σχεδιασμό των αιολικών σταθμών:

- την αναγκαιότητα ύπαρξης ευρύτερου σχεδιασμού, μελετών μεγάλης κλίμακας και καθορισμού στρατηγικών κατευθύνσεων στην άσκηση της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής
- η χωροθέτηση σε δασική περιοχή γίνεται υπό προϋποθέσεις και απαιτείται ειδικό νομικό έρεισμα, ώστε να εξασφαλίζεται η μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου.

3.3.3 ΑΛΛΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Οι αποφάσεις του ΣτΕ συντέλεσαν καθοριστικά, τα τελευταία χρόνια, στην αναστολή περάτωσης επενδύσεων ΑΠΕ, ιδιαίτερα αιολικών πάρκων. Ο αριθμός των προσφυγών αυξήθηκε και η σχετική νομολογία εμπλουτίστηκε.

Παρατηρήθηκε ότι η κρίση του σε αυτές τις περιπτώσεις διαμορφώνεται σε κάποιες περιπτώσεις με μια στενή και μονιστική πρόσληψη της προστασίας του περιβάλλοντος, αγνοώντας ότι το ζητούμενο εντέλει είναι η συμβολή τους στη διαμόρφωση των όρων της αειφόρου ανάπτυξης (Α.Παπακωνσταντίνου, 2004).

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής έγινε μια προσπάθεια ταξινόμησης και οργάνωσης αποφάσεων του ΣτΕ, σχετικά με τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων αλλά και συναφών καθοδηγητικών αποφάσεων που αφορούσαν άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και οι οποίες δημιουργούσαν νομολογία. Κριτήριο επιλογής αποτέλεσαν οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλαν οι αιτούντες και οι κρίσεις του

Δικαστηρίου που αναφέρονται σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με χρήση αιολικής ενέργειας. Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής είναι η δημιουργία του ακόλουθου πίνακα.

Πίνακας 3.3 : Σχετικές Αποφάσεις ΣτΕ

1	1569/2005	Λατομεία- Χωροταξικός σχεδιασμός
2	880/2005	Αιολικά πάρκα - Χωροθέτηση σε περιοχή φυσικού κάλλους- Ανάγκη Χωροταξικού σχεδιασμού
3	853/2005	Αιολικά πάρκα -Χωροθέτηση σε προστατευόμενη Περιοχή- Ανάγκη Χωροταξικού σχεδιασμού
4	2569/2004	Αιολικά πάρκα - Προηγούμενος χωροταξικός σχεδιασμός- Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές
5	3995/2004	Υδροηλεκτρικά έργα -Χωροταξικός σχεδιασμός
6	172-174/2003	Αιολικά πάρκα – Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές - Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης , χορήγησης αδειών εγκατάστασης περιβαλλοντικών όρων
7	1324/2001	Αιολικά πάρκα – Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές- Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης- έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης
8	1322/2001	Αιολικά πάρκα – Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές- Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης- έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης
9	2939/2000	Έργο διασύνδεσης με το διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας - Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης - Έγκριση περιβαλλοντικών όρων στα ευπαθή οικοσυστήματα, όπως είναι τα μικρά νησιά επιβάλλεται μόνον ήπια τεχνικά έργα και παρεμβάσεις
10	2940/2000	Έργο διασύνδεσης με το διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας - Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης - Έγκριση περιβαλλοντικών όρων στα ευπαθή οικοσυστήματα, όπως είναι τα μικρά νησιά επιβάλλεται μόνον ήπια τεχνικά έργα και παρεμβάσεις
11	2528/2000	Αιολικά πάρκα – Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές - Εξέταση χορήγησης αδειών εγκατάστασης
12	2526/2000	Αιολικά πάρκα – Απαίτηση νομοθετικού ερείσματος για επέμβαση σε δάση και δασικές περιοχές- Εξέταση χορήγησης αδειών εγκατάστασης
13	1507/2000	Έργα σε ευπαθή οικοσυστήματα όπως ακτές και μικρά νησιά – Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
14	161/2000	Λατομικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες -Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
15	3249/2000	Ανέγερση σωφρονιστικών ιδρυμάτων - Ανάγκη προηγούμενου

		χωροταξικού σχεδιασμού
16	3525/1999	Τα σχέδια χρήσεων γης αποτελούν προσωρινά υποκατάστατα.
17	2595/1999	Διαχείριση στερεών αποβλήτων - Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
18	2594/1998	Διαχείριση στερεών αποβλήτων - Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
10	1434/1998	Κατασκευή λιμένων - Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
20	2805/1997	Έργο διασύνδεσης με το διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας - Εξέταση προέγκρισης χωροθέτησης - Έγκριση περιβαλλοντικών όρων στα ευπαθή οικοσυστήματα, όπως είναι τα μικρά νησιά επιβάλλεται μόνον ήπια τεχνικά έργα και παρεμβάσεις
21	4509/1997	Προέγκριση χωροθέτησης - σημειακή χωροθέτηση- έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης
22	4726/1995	Λατομικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες - Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
23	1838/1995	Αιολικό πάρκο -Έργα σε ευπαθή οικοσυστήματα όπως ακτές και μικρά νησιά έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης – Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
24	1796/1995	Ιχθυοτροφεία χωροταξικά σχέδια
25	1352/1994	Βιολογικός καθαρισμός-προέγκριση χωροθέτησης - έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης
26	1520/1993	Βιολογικός καθαρισμός- προέγκριση χωροθέτησης- έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης
27	2844/1993	Ιχθυοτροφεία – Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού
28	50/1993	Τουριστική ανάπτυξη- Ανάγκη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού - Έλεγχος νομιμότητας χωροθέτησης

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Από τις σχετικές αποφάσεις του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου της χώρας, προκύπτουν τα εξής βασικά συμπεράσματα για τα αιολικά πάρκα και το χωροταξικό σχεδιασμό τους (Α.Παπακωνσταντίνου, 2005):

1. Η χρησιμοποίηση αιολικής ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρισμού θεωρείται ως η ηπιότερη τεχνική παρέμβαση σε σχέση με τις μορφές παραγωγής ηλεκτρισμού με τη χρήση μη Α.Π.Ε. Εναρμονίζεται, συνεπώς, επαρκέστερα με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης.
2. Η χρήση αιολικής ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρισμού θεωρείται περιβαλλοντικά προσηφορότερη λύση για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών ιδιαίτερα των ευπαθών οικοσυστημάτων, όπως είναι τα μικρά νησιά.

3. Η εγκατάσταση και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού από Α.Π.Ε. σε δάση ή δασικές εκτάσεις απαιτεί ειδική νομοθετική ρύθμιση. Το άρθρο 2 του ν. 2941/2001 καλύπτει το σχετικό νομοθετικό έλλειμμα, το οποίο έχει οδηγήσει σε ακύρωση από το Δικαστήριο σειρά διοικητικών πράξεων για την αδειοδότηση της εγκατάστασης και λειτουργίας τέτοιων σταθμών σε δάση ή δασικές εκτάσεις.
4. Το Σ.τ.Ε. κρίνει, ότι η εγκατάσταση και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού από ΑΠΕ δεν μπορεί να θεωρηθεί «ως μικρό έργο με αμελητέες επιπτώσεις» στο περιβάλλον. Αντίθετα, ανάλογα με το μέγεθος και την ισχύ του σταθμού, καθώς και το συνολικό αριθμό των ανεμογεννητριών που εγκαθίστανται σε αυτόν, είναι δυνατόν να κριθεί ότι το σχετικό έργο προσβάλλει περιβαλλοντικά αγαθά, όπως είναι ιδίως η αισθητική του τοπίου και κυρίως οι οπτικοί πόροι, κατά πρώτο λόγο, η χλωρίδα και πανίδα της περιοχής, κατά δεύτερο, κ.ο.κ. Με βάση, επομένως, την υπάρχουσα νομολογία του Σ.τ.Ε. δεν πρέπει να θεωρείται, όπως ήδη σημειώθηκε ανωτέρω, δεδομένη η εξαίρεση των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση αιολικής ενέργειας από τον κανόνα των σταθμίσεων με άλλα περιβαλλοντικά αγαθά, τα οποία πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των αρχών της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Η στάθμιση αυτή, εξάλλου, θα είναι προφανώς περισσότερο απτή στις περιπτώσεις εκείνες όπου η εγκατάσταση και λειτουργία των σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση ΑΠΕ πραγματοποιούνται σε ευπαθή οικοσυστήματα και προστατευόμενες περιοχές.
5. Ζήτημα, τέλος, γεννάται αναφορικά με το αν η εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση Α.Π.Ε. πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, που να επιτρέπει τη χωροθέτησή τους με επιστημονικά κριτήρια, καθώς και να προβλέπει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής εγκατάστασης.

Σε κάθε περίπτωση οι επιλογές του νομοθέτη πρέπει να έχουν ως γνώμονα τη νομολογία του ΣτΕ σε συναφή ζητήματα και κατά την εκπόνηση του χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ στην Ελλάδα η Διοίκηση πρέπει να τη λαμβάνει υπόψη.

Ανακεφαλαιώνοντας, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, όπως η αιολική αποτελεί για την Ελλάδα καινοτόμο παραγωγική δραστηριότητα εθνικής σημασίας. Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται κατά τη χωροθέτηση των αιολικών μονάδων πρέπει να εξαλειφθούν. Για το λόγο αυτό απαιτείται, όπως επισημαίνει και το ΣτΕ στις σχετικές αποφάσεις του, η ύπαρξη χωροταξικού σχεδιασμού ευρείας κλίμακας, ο οποίος ενόψει του υφιστάμενου νομικού πλαισίου θα εξασφαλιστεί με την εκπόνηση του Γενικού, του Ειδικού και Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για όλη την ελληνική επικράτεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ

Η πρώτη θεσμοθέτηση του χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα έγινε το 1976 με την ψήφιση του Ν. 360 «περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος», ο οποίος έμεινε ουσιαστικά ανενεργός και με μεγάλα χωρικά προβλήματα να έχουν συσσωρευθεί στη χώρα. Η αδράνεια του συγκεκριμένου νόμου οδήγησε στη ψήφιση του δεύτερου χωροταξικού νόμου 2742/1999 « Χωροταξικός σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (Α' 207), με τον οποίο επιδιώκεται η εισαγωγή ενός σύγχρονου νομικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού, σύμφωνα με τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ελλάδας στον ευρωπαϊκό χώρο.

Ο στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός –δηλ. ο κατ' εξοχήν χωροταξικός σχεδιασμός (Οικονόμου Δ., 2000 και 2002)–στην Ελλάδα συνίσταται στα πλαίσια του Ν. 2742/99. Ο νόμος αυτός προβλέπει ένα γενικό πλαίσιο εθνικής εμβέλειας (ΓΠ), Περιφερειακά Πλαίσια (ΠΠ) και Ειδικά Πλαίσια (ΕΠ) που καλύπτουν είτε το λεπτομερέστερο σχεδιασμό ορισμένων τομέων σε εθνική κλίμακα είτε το σχεδιασμό ορισμένων κατηγοριών ή ζωνών (που προφανώς δεν συμπίπτουν με τις περιφέρειες). Μεταξύ αυτών των τριών κατηγοριών χωροταξικών σχεδίων υπάρχει μια ιεραρχική σχέση: τα ειδικά σχέδια εξειδικεύουν το γενικό, ενώ τα περιφερειακά σχέδια εναρμονίζονται με και τα ειδικά και εξειδικεύουν τα δύο υπερκείμενα (Δ.Οικονόμου, 2004γ).

Ο χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο τόσο των στρατηγικών ανάπτυξης όσο και των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος σε όλα τα επίπεδα. Στο βαθμό που ο χωροταξικός σχεδιασμός παραμένει αδύναμος, περιορίζεται ο συντονισμός των τομεακών πολιτικών, των πολιτικών επενδύσεων και έργων με την πολιτική περιβάλλοντος.

Ο χωροταξικός σχεδιασμός έργων ΑΠΕ θα μπορούσε να καλύπτεται από τα προβλεπόμενα, του Ν. 2742/99, πλαίσια χωρικής ανάπτυξης (άρθρα 7, 8, 9) καθώς περιορίζονται ρητά σε κατευθύνσεις χωροθέτησης. Αντικείμενο, λοιπόν, του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει και να εξετάσει τον βαθμό κατά τον οποίο το συγκεκριμένο θέμα αντιμετωπίζεται και αναλύεται από τον χωροταξικό σχεδιασμό είτε σε επίπεδο περιφέρειας είτε στο σύνολο της επικράτειας. Εξαιτίας του

γεγονότος ότι τα μόνο σχετικά θεσμοθετημένα χωροταξικά σχέδια σήμερα είναι 12 Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (όλων των περιφερειών πλην της Αττικής όπου υπάρχει το Ρυθμιστικό Σχέδιο⁴), το «κεντρικό βάρος» του κεφαλαίου μετατίθεται στα ΠΠΧΣΑΑ. Ωστόσο, για λόγους μεθοδολογικής οργάνωσης της παρούσας διπλωματικής και ολοκληρωμένης αντίληψης του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού των ΑΠΕ κρίνεται απαραίτητη η αναφορά στο προσχέδιο του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και η αναγκαιότητα εκπόνησης Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ.

4.1. ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Η ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2742/99 (άρθρο 6) προβλέπεται η εκπόνηση Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, αντικείμενο του οποίου είναι η ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και η αειφορική οργάνωση του εθνικού χώρου. Μεταξύ άλλων, «καθορίζει τις βασικές κατευθύνσεις για τη... χωρική διάρθρωση των, στρατηγικής σημασίας, δικτύων υποδομής» που σχετίζονται άμεσα με τη περίπτωση των ΑΠΕ. Δεν έχει θεσμοθετηθεί τέτοιο πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο ωστόσο, η μελέτη του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου βρίσκεται σε εξέλιξη ενώ παλαιότερα είχε δημοσιοποιηθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ (2002) προσχέδιο του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για το οποίο έχει γνωμοδοτήσει το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, χωρίς όμως να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες θεσμοθέτησής του.

Για λόγους συστηματικής οργάνωσης του παρόντος κεφαλαίου και ολοκληρωμένης αντίληψης του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού κρίθηκε απαραίτητη η αναφορά στις βασικές κατευθύνσεις που δίνει το προσχέδιο αυτό σχετικά με τις ΑΠΕ. Στο μέρος Β «Στρατηγικές επιλογές και προτεραιότητες χωροταξικής πολιτικής» υπάρχει ένα υποκεφάλαιο για τα ενεργειακά θέματα (4.3.), το οποίο περιλαμβάνεται

⁴ Περιλαμβάνει κατευθύνσεις στρατηγικού χαρακτήρα εντούτοις δεν συμπεριλαμβάνεται στα στρατηγικά χωροταξικά σχέδια. Για το λόγο αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο υπό εξέταση της παρούσας διπλωματικής.

η εξής αναφορά: «(60) Η αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας έχει οδηγήσει στην ανάληψη διεθνών σχετικών δεσμεύσεων. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων καθίστανται διαρκώς αυστηρότεροι. Η χώρα μας έχει αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις στη διάσκεψη του Κιότο που επηρεάζουν κυρίως τον ενεργειακό τομέα, δεδομένου ότι τίθεται ως στόχος ο περιορισμός της αύξησης εκπομπών CO₂. Στο πλαίσιο αυτό τίθενται επιμέρους αιτήματα όπως λ.χ. η ανάγκη επέκτασης της αξιοποίησης των ΑΠΕ με τη κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων, η επέκταση της χρήσης του φυσικού αερίου σε όσο το δυνατόν περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες περιλαμβανομένων των αστικών μεταφορών κ.ά». Η ελάχιστη αυτή αναφορά κρίνεται ελλιπής και ανεπαρκής για να καλύψει το ζήτημα της στρατηγικής χωροταξίας των εγκαταστάσεων ΑΠΕ.

4.2 ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΠΧΣΑΑ) ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΕ: ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η θεσμοθέτηση των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΠΠΧΣΑΑ) έθεσε τις πρώτες βάσεις συνολικού χωροταξικού σχεδιασμού. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2742/1999 τα ΠΠΧΣΑΑ αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι και κατευθύνσεις για τη διευθέτηση, οργάνωση και διαχείριση του χώρου και την προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, σε κάθε περιφέρεια. Περιλαμβάνουν, επίσης, τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά πλαίσια για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Παρουσιάζει εξαιρετικά μεγάλο ενδιαφέρον, λοιπόν, η προσέγγιση του ζητήματος της χωροθέτησης εγκαταστάσεων ΑΠΕ υπό το πρίσμα των χωροταξικών σχεδίων που καλύπτουν το σύνολο της περιφέρειας. Στη συνέχεια γίνεται μια συνθετική ανάλυση του κάθε ΠΠΧΣΑΑ με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων.

4.2.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ 12 ΠΠΧΣΑΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΕ

Στο τμήμα αυτό παρουσιάζονται οι κατευθύνσεις και οι προτάσεις που υποδεικνύει το κάθε Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) με ρητό τρόπο σχετικά με το θέμα της χωροθέτησης εγκαταστάσεων ΑΠΕ, κυρίως αιολικών πάρκων, καθώς και κατευθύνσεων που έχουν άμεση σχέση με αυτή (πχ εκτός σχεδίου δόμηση, πολιτικές προστασίας κλπ). Οι πληροφορίες απορρέουν, αποκλειστικά, από τα Κείμενα των Υπουργικών Αποφάσεων Θεσμοθέτησης όλων των περιφερειών πλην της Αττικής. Επιχειρήθηκε η εξέταση των διαγραμμάτων που συνοδεύουν τα ΦΕΚ με τα οποία εγκρίνονται τα ΠΠΧΣΑΑ αλλά δεν κατέστη δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων καθώς είναι συνοπτικά χωρίς ρητή αναφορά στις ΑΠΕ.

Η δομή της παρουσίασης των ΠΠΧΣΑΑ ταυτίζεται με τη δομή με την οποία έχουν συνταχθεί τα Περιφερειακά Πλαίσια: υφιστάμενη κατάσταση, αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης, πρότυπο χωρικής ανάπτυξης, αναπτυξιακό πλαίσιο, χωροταξική οργάνωση και πρόγραμμα δράσης. Αναλυτικότερα, η υπάρχουσα κατάσταση δίνει τη δυνατότητα να γίνει αντιληπτή η θέση των ΑΠΕ στην επικράτεια της περιφέρειας. Στο αναπτυξιακό πλαίσιο, στη συνέχεια, επιχειρείται η περιγραφή της αναπτυξιακής διάστασης που εντάσσεται μέσα στο χωροταξικό πλαίσιο. Στο σημείο αυτό αναγκαίο κρίνεται να αναφερθεί ότι βαθμός λεπτομέρειας των χωροταξικών πλαισίων και ο τρόπος προσέγγισης στο ζήτημα της χωροθέτησης εγκαταστάσεων ΑΠΕ ποικίλει. Ο σκοπός της μεθοδολογίας αυτής είναι να καταστεί εφικτή η προσέγγιση αυτού του πολύπλευρου θέματος.

4.2.1.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει εξελιχθεί σε νέο ενεργειακό κέντρο της χώρας, τόσο ως προς την παραγωγή, όσο και ως προς τη μεταφορά και διασύνδεση με δίκτυα εκτός της χώρας. Διαθέτει διαφοροποιημένους εσωτερικά ενεργειακούς πόρους, όπως γεωθερμικά πεδία, υδροηλεκτρικούς σταθμούς (σύστημα

φραγμάτων Νέστου στον Νομό Δράμας) και περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό όπου μπορούν να εγκατασταθούν αιολικά πάρκα.

Η συνετή διαχείριση όλων των φυσικών πόρων της Περιφέρειας (αδρανή, μάρμαρα, άλλα ορυκτά και μεταλλεύματα, γεωθερμικά πεδία, υδατικοί πόροι, τοπία και δάση) αποτελεί προϋπόθεση μιας αναπαραγόμενης και αυξανόμενης αναπτυξιακής διαδικασίας και υιοθετείται στους στόχους του προτύπου χωρικής ανάπτυξης. Αντίθετα με τα παραδοσιακά ενεργειακά κέντρα της χώρας (Πτολεμαΐδα - Αμύνταιο & Μεγαλόπολη), η παραγωγή ενέργειας στην Περιφέρεια ΑΜ-Θ ακολουθεί μια κατεύθυνση φιλική προς το περιβάλλον, αξιοποιώντας πολυποίκιλους πόρους όπως τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς και ήπιες ή ανανεώσιμες μορφές, όπως η αιολική και γεωθερμική ενέργεια.

Επιπλέον, η ανάπτυξη των ενεργειακών πόρων της Περιφέρειας καθώς και η γεωγραφικά κομβική θέση της σε ότι αφορά τη διέλευση, από αυτήν, ενεργειακών δικτύων, εκτός από την στρατηγική τους σημασία για την αντιμετώπιση του ενεργειακού ζητήματος της χώρας, μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα έλξης παραγωγικών επιχειρήσεων και με εξαγωγικό προσανατολισμό. Η διασφάλιση υποδοχέα εγκατάστασης (συγκεκριμένων περιοχών) και κατάλληλου εργατικού δυναμικού και στελεχών (εκπαίδευση, κατάρτιση) αποτελούν στοιχεία που συμβάλλουν στην ολοκλήρωση των αναπτυξιακών προϋποθέσεων.

Το Περιφερειακό Πλαίσιο αναγνωρίζοντας τη σημασία της αξιοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τις εξειδικεύει και τις αναλύει ξεχωριστά. Ειδικότερα για την αιολική ενέργεια, αναφέρει ότι η Περιφέρεια διαθέτει περιοχές που ευνοούν την οικονομικά βιώσιμη λειτουργία αιολικών πάρκων. Κάνοντας γεωγραφική εξειδίκευση αιολικού δυναμικού εντοπίζονται περιοχές κατάλληλες, όπως το νησί της Σαμοθράκης και περιοχές μεταξύ των νομών Ροδόπης και Έβρου.

Παρατηρείται η τάση αυξημένων αιτήσεων για χωροθετήσεις αιολικών πάρκων σε βαθμό που είναι δυνατόν να παρουσιάζονται συγκρούσεις με άλλες χρήσεις αλλά και επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος. Επειδή, όμως, η ανάπτυξη αυτής της μορφής ενέργειας κρίνεται ωφέλιμη για την Περιφέρεια, δεν θα ήταν δυνατόν να αποκλειστεί η εγκατάστασή τους από όλους γενικά τους χώρους προστασίας της

φύσης (Natura 2000), αλλά να εξετάζεται κατά περίπτωση η χωροθέτηση. Τούτο, υποδηλώνει ότι εγκαταστάσεις της κατηγορίας αυτής δεν θα ήταν συμβατές στις εσωτερικές ζώνες των περιοχών, ζώνες απολύτου προστασίας, τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους καθώς και περιοχές αρχαιολογικών χώρων. Ιδιαίτερη σημασία στην εξέταση των χωροθετήσεων θα πρέπει να δοθεί στη σχέση των εγκαταστάσεων με υπό εξαφάνιση και είδη πανίδας και ιδιαίτερα με τους διαδρόμους κίνησης αποδημητικών πτηνών. Η διαπίστωση ανάγκης προστασίας δασών και δασικών εκτάσεων που θέτει το ΠΠΧΣΑΑ, καθώς και οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του ορεινού όγκου⁵ πρέπει να ληφθούν, σοβαρά υπόψη στο υπό εξέταση θέμα.

Επιπλέον, η γεωθερμική ενέργεια αποτελεί σημαντικό ενεργειακό πόρο της Περιφέρειας, της οποίας το υπέδαφος διαθέτει σημαντικά αποθέματα κυμαινόμενης ποιότητας ενώ υπάρχουν σημαντικά ανεκμετάλλευτα γεωθερμικά πεδία. Τα σημαντικότερα γεωθερμικά πεδία στην Περιφέρεια ΑΜ-Θ είναι: Ερατεινού – Χρυσούπολης Ν. Καβάλας, Νέου Ερασμίου Ν. Ξάνθης, Νέας Κεσσάνης Ν. Ξάνθης, Σαππών Ν. Ροδόπης, Αρίστηνου Ν. Έβρου, Τυχερού - Φυλακτού Ν. Έβρου, Σιδηροχωρίου – λίμνης Μητρικού – Γλυκονερίου Ν. Ροδόπης, ενώ υπάρχουν ενδείξεις για ύπαρξη γεωθερμικών ρευστών και σε άλλες περιοχές της Περιφέρειας (Θέρμες Ν. Ξάνθης, Θερμιά Παρανεστίου Ν. Δράμας, Κάρυανη Ν. Καβάλας, Μυρωδάτο Ν. Ξάνθης κ.α.). Οι εκτιμήσεις για τις ενεργειακές δυνατότητες των γεωθερμικών πεδίων της Περιφέρειας ξεπερνούν τα 200 MWt.

Επισημαίνεται, τέλος, η ανάγκη αναθεώρησης των διατάξεων και των περιορισμών των χρήσεων γης που εμποδίζουν την συμπαραγωγή ενέργειας από ιδιώτες και οι επεκτάσεις για παραγωγή ενέργειας να θεωρούνται συναφείς με τη χρήση που ήδη υφίστανται. Το μέγεθος, οι δυναμικότητες και άλλα χαρακτηριστικά ρυθμίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Η ίδια μεταχείριση πρέπει να ισχύει και για τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα εφ' όσον αυτά δεν

⁵ Η συνδυασμένη προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας (αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι, μνημεία, μοναστήρια και παραδοσιακοί οικισμοί), από κοινού με τη δημιουργία δικτύων «φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος», μπορεί να αποτελέσει αναπτυξιακή πρόταση για τις ορεινές περιοχές. Επιπλέον, οριοθέτηση, προστασία δασών και δασικών εκτάσεων και ανάπτυξη ήπιου τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός κλπ).

χωροθετούνται μέσα στο χώρο των ταμιευτηρίων των μεγάλων έργων ή σε περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου.

4.2.1.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Η ανάπτυξη των ήπιων μορφών παραγωγής ενέργειας σε όλα τα νησιά, με παράλληλο σεβασμό στο περιβάλλον και το τοπίο αποτελεί μια από τις προτεινόμενες δράσεις του ΠΠΧΣΑΑ Βόρειου Αιγαίου, για την επίτευξη των στόχων της ολοκληρωμένης διαχείρισης των νησιών, σύμφωνα με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

Οι διαθέσιμοι πόροι του Β. Αιγαίου σχετικά με την αξιοποίηση ΑΠΕ αξιολογούνται, με προτεραιότητα, ως εξής:

- Ένταξη των αιολικών συστημάτων στο ηλεκτρικό ισοζύγιο της Περιφέρειας.
- Παραγωγή θερμικής ενέργειας από υφιστάμενες γεωθερμικές πηγές και ηλιακή ενέργεια.
- Εύρεση και ανάπτυξη νέων γεωθερμικών πηγών.

Οι επιφυλάξεις που αντιμετωπίζει η ΔΕΗ από την πλευρά των τοπικών κοινωνιών, σε οποιαδήποτε προσπάθεια ενίσχυσης, επέκτασης, μετεγκατάστασης ή κατασκευής νέων σταθμών, όχι μόνο για τις «παραδοσιακές», αλλά και για τις ήπιες μορφές παραγωγής ενέργειας, νέας τεχνολογίας, καταγράφεται στο ενεργειακό πρόβλημα της Περιφέρειας. Ωστόσο, στην ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα ένα σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία συμμετέχει στο ακαθάριστο προϊόν του δευτερογενούς τομέα κατά 15% περίπου. Ήδη, στους νομούς Λέσβου και Χίου η παραγωγή ήπιων μορφών ενέργειας κυριαρχούν στη διάρθρωση του δευτερογενή τομέα και στο Ακαθάριστο Νομαρχιακό Προϊόν.

Εγκατεστημένα αιολικά πάρκα υπάρχουν στη Λέσβο, Λήμνο, Χίο, Ψαρά, Σάμο και Ικαρία. Η αύξηση της παραγωγής αιολικής ενέργειας πιθανόν θα καλύψει τα μεγέθη κατανάλωσης των μικρών νησιών (Αγ. Ευστράτιος, Ψαρά, κλπ), ισοσκελίζοντας τη ζήτηση ή, τουλάχιστον, μην επιβαρύνοντας το κεντρικό σύστημα. Όμως, στην περίπτωση των μεγεθών κατανάλωσης των μεγάλων νησιών, στα οποία, επιπλέον, η

εποχικότητα του τουρισμού δημιουργεί επικίνδυνες αιχμές, οι ήπιες μορφές δεν φαίνονται ακόμη ικανές να συμβάλουν ουσιαστικά στο μεγάλο σύστημα της θερμικής παραγωγής. Το μέγεθος της συμβολής τους θα μπορούσε προοδευτικά να αυξηθεί.

Στην χωρική διάρθρωση των υποδομών ενέργειας οι δράσεις που ενδείκνυνται κατά προτεραιότητα είναι:

- η αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών που αφορούν εκμετάλλευση του γεωθερμικού πεδίου των νησιών της Περιφέρειας,
- η αύξηση του σημερινού ποσοστού εκμετάλλευσης της αιολικής ενέργειας, με προτεραιότητα στην αξιοποίηση θέσεων που ήδη προτείνονται από τη ΔΕΗ,
- η αξιοποίηση άλλων πηγών ενέργειας (π.χ. βιομάζα) και η εφαρμογή δοκιμασμένων τεχνολογιών (π.χ. φωτοβολταϊκά),
- η διασύνδεση των νησιών της Περιφέρειας με υποθαλάσσια καλώδια μεταφοράς ενέργειας.

Δίνοντας κατευθύνσεις για την εξεύρεση κατάλληλων θέσεων εγκατάστασης ενεργειακών δραστηριοτήτων και όχι αποκλειστικά εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε όλα τα νησιά της Περιφέρειας (εγκαταστάσεις αποθήκευσης καυσίμων, μονάδες παραγωγής κλπ.), ορίζει τα ακόλουθα κριτήρια αξιολόγησης καταλληλότητας θέσεων τα οποία ομαδοποιούνται ως εξής:

ΟΜΑΔΑ Α. Ανθρωπογενές περιβάλλον: απόσταση από οικισμούς, απόσταση από τουριστικές περιοχές, απόσταση από αρχαιολογικές περιοχές, διάχυση ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

ΟΜΑΔΑ Β. Κόστος ανάπτυξης (σε συνάρτηση με χρόνο, κατασκευαστικά & λειτουργικά στοιχεία): κεντροβαρικότητα, προσπελασιμότητα, απόσταση από κέντρα διαθέσιμου εργατικού δυναμικού, κόστος κατασκευής οδικών έργων, κόστος κατασκευής θαλάσσιων έργων.

ΟΜΑΔΑ Γ. Ανάπτυξη: Επηρεασμός (συνάφεια, συνέργεια, ασυμβατότητα) αναπτυξιακών σχεδίων.

ΟΜΑΔΑ Δ. Φυσικό περιβάλλον: Φυτοκάλυψη περιοχής, αποστάσεις από προστατευτέα στοιχεία περιβάλλοντος (CORINE – NATURA – ΤΙΦΚ – υγρότοποι κ.ά.), διακινδύνευση βιοτόπου προστατευομένου είδους, οπτική όχληση.

ΟΜΑΔΑ Ε. Διακινδύνευση ρύπανσης θαλάσσιου περιβάλλοντος: ευχέρεια και ασφάλεια θαλάσσιας προσέγγισης και λειτουργίας / πιθανότητα ατυχήματος κατά την εκφόρτωση των καυσίμων, ανάπτυγμα κυματισμού, απόσταση από είσοδο κλειστών κόλπων, απόσταση από λιβάδια ποσειδωνίας, αμμώδεις παραλίες, ιχθυοκαλλιέργειες, διάχυση ρύπανσης στο παράκτιο περιβάλλον.

ΟΜΑΔΑ ΣΤ. Ασφάλεια έναντι φυσικών κινδύνων: σεισμοί, tsunamis.

ΟΜΑΔΑ Ζ. Δυνατότητα συνδυασμού δραστηριοτήτων: διαθεσιμότητα χώρου, καταλληλότητα αναγλύφου, υψόμετρο από την ακτή.

Εξειδίκευση των κριτηρίων για κάθε νησί ή θέσπιση ειδικής τελικής βαρύτητας (ομάδων και κριτηρίων), πριν την τελική βαθμολόγηση και επιλογή των θέσεων, μπορεί να γίνεται μέσω γνωμοδότησης του Περιφερειακού Συμβουλίου. Επίσης, μπορούν να προβλεφθούν αντισταθμιστικά οφέλη για τους Δήμους, τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις των περιοχών που υποδέχονται αυτές τις δραστηριότητες υψηλής όχλησης (π.χ. αποθήκευση καυσίμων).

Επιπλέον, θα πρέπει να υπερισχύουν τα ακόλουθα κριτήρια αποκλεισμού περιοχών:

- Κριτήρια Καθορισμού Προστασίας του Φυσικού Περιβάλλοντος
 - Κλειστοί κόλποι
 - Γεωλογική καταλληλότητα
 - απόσταση 100 μ. από πιθανά ενεργά ρήγματα
 - Προστασία υδατικών πόρων
 - περιοχές με σημαντικό υπόγειο υδατικό δυναμικό
 - απόσταση 500 μ. από γεωτρήσεις και πηγές ύδρευσης
 - απόσταση 500 μ. από σημαντικές επιφανειακές συγκεντρώσεις νερού (λίμνες, υγρότοποι) ή από τις θέσεις εκτροπής επιφανειακών νερών
 - Προστασία της φύσης και του τοπίου
 - απόσταση τουλάχιστον 500 μ. από περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου (NATURA, βιότοποι CORINE, περιοχές σημαντικές για τα πουλιά, καταφύγια άγριας ζωής, υγρότοποι, περιοχές και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κλπ.) ή μη θεσμοθετημένες αλλά ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές
 - Δασικές περιοχές
 - Ευρύτερες ζώνες σημαντικών οικολογικά περιοχών

- Προστασία της ποιότητας της ατμόσφαιρας των οικισμών

- απόσταση 1000 μ. από οικισμούς

- Κριτήρια Καθορισμού Οικιστικής Προστασίας

Απόσταση 1000 μ. από μελλοντικές επεκτάσεις που προβλέπονται από ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ

- Κριτήρια Καθορισμού Προστασίας Τουριστικών Περιοχών

- ακτές λουομένων
- περιοχές όπου απαγορεύεται η κάθε είδους δόμηση από την Αρχαιολογική Υπηρεσία και περιοχές με ενάλιες αρχαιότητες

4.2.1.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η εξέταση του τομέα των ΑΠΕ στο ΠΠΧΣΑΑ Δυτική Ελλάδα είναι σαφώς περιορισμένη και ελλιπής, αφού η ανάπτυξη των δεν αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερου προβληματισμού και προτάσεων του.

Ωστόσο, στρατηγικός στόχος του Προτύπου Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο θέμα των υποδομών είναι η ισότητα πρόσβασης και η χωρική συνοχή που επιτυγχάνεται με τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό μεταφορών, ενεργειακών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Ειδικότερα, η χωροταξική οργάνωση των ενεργειακών υποδομών θέτει προτεραιότητα την εξοικονόμηση ενέργειας με κατάλληλα μέτρα, καθώς επίσης, την ανάπτυξη ήπιων – ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με σεβασμό στην προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (υδροδυναμικής, ηλιακής, αιολικής, όπως και της ενέργειας από βιομάζα με εισαγωγή ενεργειακών καλλιεργειών σε κατάλληλες περιοχές), χωρίς να προσδιορίζει χωρικές ενότητες και συγκεκριμένες χωρικές κατευθύνσεις.

Ανάμεσα στους στρατηγικούς στόχους και στις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Πλαισίου, τέλος, συμπεριλαμβάνεται η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων. Δίνεται έμφαση στην ανάδειξη, την ορθολογική διαχείριση και την ενεργειακή

αξιοποίηση του πλούσιου υδάτινου δυναμικού που χαρακτηρίζει την περιφέρεια (Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία).

4.2.1.4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η ενεργειακή αυτοτέλεια της χώρας στηρίζεται στη Δυτική Μακεδονία μέσω των φυσικών της πόρων, στα χωροθετημένα εργοστάσια και το ανθρώπινο δυναμικό της. Ο τομέας της ενέργειας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τις εξελίξεις στην Περιφέρεια και επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στην Περιφέρεια, λειτουργεί το σημαντικότερο ηλεκτροπαραγωγικό κέντρο της χώρας.

Με τη λειτουργία των υφισταμένων και προγραμματιζόμενων σταθμών το ποσοστό της εθνικά καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται μέσα στα όρια της Δυτικής Μακεδονίας θα ξεπεράσει το 80%. Η τεχνική εικόνα συμπληρώνεται με το φράγμα στον Ιλαρίωνα που εκτός από αρδευτική γρήση θα υποστηρίξει και τη λειτουργία υδροηλεκτρικού σταθμού. Άλλωστε η ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών πόρων, σε συνθήκες υψηλής και διαρκώς αυξανόμενης ζήτησης νερού για ποικίλες χρήσεις, που καλύπτουν ευρύ φάσμα αναγκών όλων των τομέων της οικονομίας με παράλληλη προστασία των υπογείων νερών από την ρύπανση (από λιπάσματα, απόβλητα, απορρίμματα), αποτελεί ρητό στόχο του ΠΠΧΣΑΑ.

Η δραστηριότητα της ΔΕΗ κατά μήκος της ζώνης Φλώρινα - Αμύνταιο –Πτολεμαΐδα – Κοζάνη, έχει διαταράξει σημαντικά την οικολογική ισορροπία της περιοχής. Κατά συνέπεια το ΠΠΧΣΑΑ θέτει ως στόχο του προτύπου της χωρικής ανάπτυξης τη συνετή χρήση των φυσικών της πόρων κάτι το οποίο συνεπάγεται τη συμφιλίωση του ενεργειακού αναπτυξιακού προτύπου με τον έλεγχο και τον περιορισμό της ρύπανσης.

Συγκεκριμένα, στη χωρική διάρθρωση της ενεργειακής υποδομής τίθενται γενικοί στόχοι που με τη σειρά τους καθορίζουν τους άξονες πάνω στους οποίους διαρθρώνονται οι δράσεις και τα έργα που προωθούνται στο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

Ανάμεσά σε αυτούς, η περαιτέρω διεύρυνση του μεριδίου των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο με την κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων και την ενίσχυση των υποδομών που απαιτούνται για την επιτάχυνση της διείσδυσής τους στην αγορά.

Η μετάβαση σ' ένα καθεστώς απελευθερωμένων αγορών, θέτει ως οριζόντια προτεραιότητα την ανταγωνιστική λειτουργία τους. Καταλυτικό ρόλο στην κατεύθυνση αυτή κατέχει η επίτευξη της διεύρυνσης της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, μέσω κατάλληλων σχημάτων συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας, στις περισσότερες δράσεις του ενεργειακού τομέα, όπως ηλεκτροπαραγωγή, αξιοποίηση ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, συμπαραγωγή, διανομή φυσικού αερίου, μεταφορά πετρελαίου κ.λπ.

Τέλος, η υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης και διεύρυνσης των ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και η δημιουργία Πανεπιστημίου με έδρα την Κοζάνη μπορούν να συντελέσουν στην ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας και στην παραγωγή τεχνογνωσίας, κυρίως στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής.

4.2.1.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σύμφωνα με την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης στην υποδομή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας η Ήπειρος θεωρείται ότι είναι απολύτως αυτάρκης. Με την αποπεράτωση – υλοποίηση των προγραμματισμένων Υδροηλεκτρικών Σταθμών, η Περιφέρεια αναδεικνύεται σε ενεργειακό κέντρο υπερτοπικής σημασίας, καθώς με ποσοτικές εκτιμήσεις η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί στο άμεσο μέλλον.

Το πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας για την ενεργειακή υποδομή λαμβάνει υπόψη ότι οι ενεργειακές απαιτήσεις της περιοχής καλύπτονται χωρίς πρόβλημα από την υπάρχουσα παραγωγή. Ωστόσο, προτείνεται, για ενεργειακούς σκοπούς, η εκπόνηση τομεακής μελέτης για την περαιτέρω αξιοποίηση του υδάτινου

δυναμικού της περιφέρειας ορίζοντας ως περιοριστικό όρο, ότι θα πρέπει να συντρέχουν και οι ακόλουθοι όροι:

- Εκπόνηση διαχειριστικών και περιβαλλοντικών μελετών στο σύνολο της υδρολογικής λεκάνης
- Κοινωνική συναίνεση
- Αντισταθμιστικά οφέλη

Παράλληλα προτείνεται η εκμετάλλευση ήπιων μορφών ενέργειας, όπως η ηλιακή (σε μονάδες παραγωγής του πρωτογενούς τομέα, κλπ), αιολική (πχ στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας), γεωθερμική (στη γεωργία- μεταποίηση).

Εκτός από τις προβλέψεις που αναφέρονται άμεσα στην αξιοποίηση και χωροθέτηση έργων ΑΠΕ, υπάρχουν ρυθμίσεις που είναι μερικώς συμβατές με αυτές. Σημαντικός παράγοντας είναι η προστασία του περιβάλλοντος (περιοχές NATURA κλπ), συγκεκριμένα, δεν συνίσταται η κατασκευή υδροηλεκτρικών έργων στα Τζουμέρκα (Καλαρύτικος, Άρχθος) για λόγους περιβαλλοντικής προστασίας.

4.2.1.6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Η ανάπτυξη των ΑΠΕ στην περιφέρεια Θεσσαλίας δεν φαίνεται να αποτελεί αντικείμενο ειδικότερου προβληματισμού στο ΠΠΧΣΑΑ καθώς οι αναφορές και οι προτάσεις σε αυτές είναι περιορισμένες. Ωστόσο, υπάρχουν ζητήματα που σχετίζονται με την χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ.

Ο Θεσσαλικός κάμπος, είναι και πρέπει να παραμείνει, μία από τις σημαντικότερες γεωργικές περιοχές της Χώρας, στις οποίες υπάρχουν οι προϋποθέσεις άσκησης «αποτελεσματικής γεωργίας». Η αειφόρος διαχείριση του φυσικού αυτού πόρου, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα όχι μόνο περιφερειακής αλλά και εθνικής σημασίας. Γι' αυτό επιβάλλεται, μεταξύ άλλων, η υλοποίηση των έργων που θα καλύψουν το υδατικό έλλειμμα της Περιφέρειας και θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση των υδατικών πόρων. Παράλληλα με τα μεγάλης κλίμακας έργα, όπως αυτά της εκτροπής του Αχελώου, της επαναδημιουργίας της λίμνης Κάρλας κλπ, θα πρέπει να

προωθηθούν και άλλα μικρότερα, άμεσης απόδοσης, όπως φράγματα (μικρά και μεσαία), λιμνοδεξαμενές και λοιπά έργα με στόχο την συγκράτηση των επιφανειακών νερών και τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων.

Στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εκτιμάται ότι, η σταδιακή ενίσχυση των δικτύων διανομής για να καλυφθούν οι μελλοντικές ανάγκες στις περιοχές που προγραμματίζεται ένταση της αστικής και ιδιαίτερα της βιομηχανικής ανάπτυξης, δεν θα απαιτήσει έργα μεγάλης κλίμακας, δεδομένου ότι με την υπάρχουσα όδευση, οι κεντρικές γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας διασχίζουν τις περιοχές αυτές (άξονες ανάπτυξης).

Στους γενικούς στόχους του ΣΠΑ Θεσσαλίας 2000-2006, οι οποίοι αποτελούν και πλαίσιο αναφοράς για την πρόταση του Περιφερειακού Πλαισίου, συμπεριλαμβάνεται και η ενίσχυση της περιβαλλοντικής διάστασης της ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της κάλυψης του υδατικού ελλείμματος της περιφέρειας, ελαχιστοποιείται η δυνατότητα χρήσεων των υδάτινων πόρων για υλοποίηση ΜΥΗΕ

Ανάμεσα στους στόχους της χωροταξικής οργάνωσης της Περιφέρειας, συμπεριλαμβάνεται ότι οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές να βελτιώσουν τη θέση τους, ωφελούμενες από την αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιφέρειας. Ενώ, ο σχεδιασμός θα πρέπει να βασισθεί σε ειδικές χωροταξικές / περιβαλλοντικές μελέτες που θα καθορίσουν τις χρήσεις γης και τον τρόπο διαχείρισης των φυσικών πόρων.

4.2.1.7 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Τα Ιόνια Νησιά εξαρτώνται πλήρως από την Ηπειρωτική Ελλάδα, όσον αφορά την ενεργειακή υποδομή, και δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα επάρκειας, σύμφωνα με την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης του Περιφερειακού Πλαισίου. Ο τομέας αυτός, θεωρείται, ότι αντιμετωπίζεται επαρκώς με τις συμβατικές μορφές ενώ η πρόνοια για την αξιοποίηση Ανανεώσιμων Μορφών Ενέργειας περιορίζεται στην γενική πρόταση του Πλαισίου ανάπτυξη ήπιων μορφών ενέργειας (αιολική, ηλιακή), με παντελή έλλειψη κατευθύνσεων χωροθέτησης. Ειδικότερα κρίνεται περιορισμένη

εμβέλεια της συμμετοχής των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας Επιπλέον, προτείνει ίδρυση ερευνητικού κέντρου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υπογειοποίηση δικτύων για την αισθητική αναβάθμιση των οικισμών στα πλαίσια της ποιοτικής τουριστικής ανάπτυξης. Τέλος, προτείνονται ειδική μελέτη αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ενεργειακή οικονομία στους παραγωγικούς τομείς.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, εντός των ορίων της, δεν έχει σημαντικές ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες αποτελεί, όμως, από την θέση και τα μεγέθη κατανάλωσης, σημαντικό ενεργειακό κόμβο της χώρας.

Η πρόταση του Περιφερειακού Πλαισίου για τη χωρική διάρθρωση των δικτύων της ενεργειακής υποδομής εξετάζει μεμονωμένα το θέμα των ιδιωτικών επενδύσεων μονάδων παραγωγής, επενδύσεις που υπολογίζεται να φέρουν θετικά αποτελέσματα στο μέλλον αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το θεσμικό πλαίσιο για την χωροταξία – πολεοδομία και ιδιαίτερα στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού που αφορά τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις (ίδρυση και λειτουργία) δεν ευνοεί το νέο πλαίσιο συμπαραγωγής ενέργειας από ιδιώτες. Κάθε τομέας παραγωγικής δραστηριότητας, ωστόσο, έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά και απαιτεί διαφορετική αντιμετώπιση. Ο καθορισμός χρήσεων είτε με γενικευμένες ζώνες είτε με καθορισμό ΠΟΑΠΔ αποτελεί βασικό στοιχείο οργάνωσης του εξωαστικού χώρου.

Για τους λόγους αυτούς, οι διατάξεις και οι περιορισμοί χρήσεων που εμποδίζουν την συμπαραγωγή θα πρέπει να αναθεωρηθούν και οι επεκτάσεις για παραγωγή ενέργειας να θεωρούνται συναφείς με τη χρήση που ήδη υφίσταται, είτε πρόκειται για περιοχές ΖΟΕ είτε για τον ευρύτερο εξωαστικό χώρο. Το μέγεθος, δυναμικότητες και άλλα χαρακτηριστικά ρυθμίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Η ίδια μεταχείριση πρέπει να ισχύει και για τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα εφ' όσον αυτά δεν χωροθετούνται μέσα στο χώρο των ταμιευτηρίων των μεγάλων έργων ή σε περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου.

Αρκετό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα γεωθερμικά πεδία χαμηλής κυρίως ενθαλπίας - στους Νομούς Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης και Σερρών – που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στους τομείς τουρισμού, υγείας, χερσαίων και υδάτινων καλλιεργειών (θερμοκήπια κ.λ.π.). Από τα κοινοτικά προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί πιλοτικές και παραγωγικές μονάδες σε περιοχές ιδιαίτερου γεωθερμικού ενδιαφέροντος σε όλους τους νομούς (Λαγκαδάς, Ν.Απολλωνία, Νιγρίτα, Σιδηρόκαστρο, κλπ.).

Ειδικές παρεμβάσεις για την αξιοποίηση τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων προτείνεται σε περιοχές της περιφέρειας ανάμεσα σε αυτές ο Προμαχώνας, όπου προβλέπεται εφαρμογή ολοκληρωμένου προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης με αξιοποίηση του τοπικού γεωθερμικού πεδίου στο Άγκιστρο.

4.2.1.9 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Το 11% της κατανάλωσης ηλεκτρισμού στην Κρήτη προέρχεται από εγκαταστάσεις αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (κυρίως αιολικά πάρκα). Στην κατεύθυνση αυτή έχουν διατεθεί πόροι από δημόσιες πολιτικές, ωστόσο, η επίτευξη ενεργειακής επάρκειας, με την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον μορφών δεν έχει υλοποιηθεί στο επιθυμητό ικανοποιητικό αποτέλεσμα.

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας θα πρέπει να υποστηρίζει και να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και τις ευκαιρίες αντίστοιχα, ώστε να αναδεικνύονται νέες μορφές ανάπτυξης. Δράσεις και πρωτοβουλίες κατευθύνονται στην αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων στους κρίσιμους τομείς της αξιοπιστίας κάλυψης της ηλεκτρικής ισχύος κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού παραγωγής ενέργειας και της διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού, με ενίσχυση των τοπικών δυνατοτήτων, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Ως γενική κατεύθυνση στην ενεργειακή υποδομή θεωρείται ότι η Κρήτη μπορεί να χρησιμεύσει ως «πilotική» περιφέρεια, κέντρο επίδειξης και ανταλλαγής εμπειριών και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας για εκτεταμένες εφαρμογές ΑΠΕ. Επίσης, θα πρέπει να υλοποιηθούν εγκαταστάσεις αξιοποίησης όλων των μορφών ΑΠΕ, διερεύνηση της ενεργειακής αξιοποίησης των αστικών απορριμμάτων, σύνδεσης των μεταφορών με ενεργειακές παραμέτρους καθώς και υλοποίηση pilotικών εφαρμογών πολλαπλού σκοπού π.χ. άντληση – ταμίευση νερών με χρήση ΑΠΕ και συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής.

Η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει πλήρεις κατευθύνσεις και λεπτομερές σχέδιο Περιφερειακού Ενεργειακού Προγραμματισμού που αφορά στην συμβατική ηλεκτροπαραγωγή, και σε όλες τις μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων διείσδυσης τους, καθώς και στην πληροφόρηση – ενημέρωση του κοινού για την ορθολογική χρήση και εξοικονόμηση ενέργειας. Θεωρείται σκόπιμη η ίδρυση και λειτουργία του Ενεργειακού Κέντρου Περιφέρειας Κρήτης, που εκτός των άλλων θα πρέπει να αντιμετωπίσει την σύνδεση της ενεργειακής συνιστώσας με άλλες περιφερειακές πολιτικές.

Στην χωρική οργάνωση της παραγωγής ενέργειας θα συνεχιστούν οι πρωτοβουλίες για την αξιοποίηση των νέων ενεργειακών τεχνολογιών και των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, βάσει Ειδικού Πλαισίου Ενέργειας, που πρέπει να καταρτιστεί, όπου θα ενταχθούν και οι προεγκρίσεις χωροθέτησης αιολικών πάρκων. Η υλοποίηση προτύπων έργων πολλαπλού σκοπού, όπως η άντληση – ταμίευση τα οποία συνδυάζουν τα πλεονεκτήματα των ΑΠΕ και της συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής, κρίνεται αναγκαία. Προτείνεται, επιπλέον, η δημιουργία Παραγωγικής Σχολής στραμμένη (1) στην εκμάθηση παραγωγών για παραγωγή γεωργοπεριβαλλοντικών προϊόντων και (2) στη χρήση και τη λειτουργία ΑΠΕ, στην Ιεράπετρα με άξονα αναφοράς και μεταφοράς της τεχνογνωσίας και στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου.

Τέλος, προσδιορίζοντας συγκεκριμένες χωρικές ενότητες, ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στην κατοικημένη Νήσο Γαύδο, όπου παράλληλα με την προστασία

και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, θα πρέπει να προωθηθούν προσεκτικές παρεμβάσεις ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, συνδεδεμένες με εφαρμογές ΑΠΕ προκειμένου να συγκρατηθεί και να επανέλθει ο πληθυσμός.

4.2.1.10 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα, λόγω κλιματολογικών χαρακτηριστικών, στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Εν τούτοις, το υψηλό αιολικό δυναμικό παραμένει, μάλλον, αναξιοποίητο. Αιολικά πάρκα έχουν δημιουργηθεί στην Άνδρο, Κύθνο, Κάρπαθο και τους Αρκούς, ενώ η Μάραθος εξυπηρετείται από μικρής κλίμακας φωτοβολταϊκό σύστημα.

Οι επιλογές στον τομέα της ενέργειας επηρεάζονται, κατ' ανάγκη, από εγγενείς δυσχέρειες συσχετισμένες με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, περιβαλλοντικά και λοιπά χαρακτηριστικά των νησιών. Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της απαιτούμενης ισχύος κατ' έτος, οι μεγάλες εποχιακές διακυμάνσεις στη ζήτηση λόγω της τουριστικής περιόδου, η εξάρτηση από αυτόνομα, μεμονωμένα συστήματα χωρίς εναλλακτικές δυνατότητες, προβλήματα αυξομείωσης της τάσης και διακοπή παροχής σε περιόδους / ημέρες αιχμής, σε νησιά που τροφοδοτούνται με υποθαλάσσια καλώδια και οι αυξημένες αντιδράσεις από τις τοπικές κοινωνίες για περιβαλλοντικούς λόγους είναι κάποια από τα προβλήματα που διαπιστώνονται και συνηγορούν στην αναγκαιότητα αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η προστασία και η ανάδειξη του περιβάλλοντος με χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, η αειφορική διαχείριση περιβαλλοντικών πόρων με τις κατάλληλες τεχνικές υποδομές και ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας των φυσικών οικοσυστημάτων και πόρων στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων και έργων αποτελεί στόχο του ΠΠΧΣΑΑ του Νοτίου Αιγαίου.

Το πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης για την ενεργειακή υποδομή αναγνωρίζει ότι η Περιφέρεια πρέπει να αποτελέσει χώρο καινοτομικών εφαρμογών και κέντρο

ανταλλαγής εμπειριών και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η επίτευξη ενεργειακής επάρκειας ή/και αυτοτέλειας (στους τομείς όπου είναι εφικτό), μέσω της προώθησης των εφαρμογών αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών, σε συνδυασμό με συμβατικές μορφές παραγωγής και μεθόδους εξοικονόμησης, καθώς και η μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης από τους συμβατικούς σταθμούς παραγωγής, τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης καυσίμων και τα εναέρια δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, αποτελούν προτεραιότητες του προγραμματικού σχεδιασμού σε επίπεδο Περιφέρειας.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται οι ακόλουθες ενέργειες:

- Αξιοποίηση του υψηλού αιολικού δυναμικού των νησιών, μέσα στα πλαίσια των περιορισμών που τίθενται για τη διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος των νησιών
- Περαιτέρω ενίσχυση εγκατάστασης μονάδων παραγωγής ρεύματος από ηλιακή ενέργεια, ιδίως στα μικρά νησιά. Η εγκατεστημένη ήδη ισχύς τεκμηριώνει τις δυνατότητες και τα όρια αυτής της επιλογής.
- Εξέταση των δυνατοτήτων αξιοποίησης των γεωθερμικών πεδίων της Μήλου και της Νισύρου σε σχέση με τα Σχέδια Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Προστασίας για τις παρακείμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- Εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής ενημέρωσης για τους κατοίκους των νησιών, με έμφαση στις νέες ενεργειακές τεχνολογίες και στα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης που ακολουθεί η ΔΕΗ. Η προσπάθεια πρόληψης μελλοντικών αντιδράσεων για περιβαλλοντικούς λόγους είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένης της αναπόφευκτης εξάρτησης από συμβατικές μορφές παραγωγής ενέργειας.
- Κατάρτιση ειδικού πλαισίου περιβαλλοντικών κριτηρίων, όρων και περιορισμών για την αισθητική ένταξη των ενεργειακών εγκαταστάσεων (παραγωγής, αποθήκευσης καυσίμων, μεταφοράς ενέργειας κλπ.). Ειδικότερα, η χάραξη και η τεχνική λύση της διέλευσης των γραμμών μεταφοράς στο χερσαίο χώρο πρέπει να

αποτελούν αντικείμενο ειδικών περιβαλλοντικών και τεχνικών μελετών, κατά περίπτωση.

Υποστηρικτικό πλαίσιο της εφαρμογής των παραπάνω ενεργειών και αναγκαίες εισροές για χωροταξικό σχεδιασμό χαμηλότερου γεωγραφικού επιπέδου αποτελούν οι μελέτες που προτείνονται στο πρόγραμμα δράσης του Περιφερειακού Πλαισίου. Προτείνεται μελέτη ενεργειακής κάλυψης (συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές), η οποία εντάσσεται στις μελέτες χωροταξικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα για την στρατηγική της ανάπτυξης του χώρου στο σύνολό του.

4.2.1.11 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σύμφωνα με την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης του Περιφερειακού Πλαισίου υπάρχει επάρκεια ενέργειας για το σύνολο της Περιφέρειας, που καλύπτεται ισότιμα από το διασυνδεδεμένο δίκτυο της Δ.Ε.Η.

Ο γενικός μεσοπρόθεσμος αναπτυξιακός στόχος για την Περιφέρεια, στα πλαίσια του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006 (ΣΠΑ), συνίσταται στη μείωση της αναπτυξιακής υστέρησης της ενδοχώρας της, με την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτισμικών της αποθεμάτων και στη βιώσιμη διαχείριση των πόρων στις ήδη αναπτυγμένες περιοχές. Στρατηγική επιλογή αποτελεί η προώθηση των αναγκαίων υποδομών στους τομείς ενέργειας τηλεπικοινωνιών, διαχείρισης υδάτινων πόρων και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων ως και παραγωγικών και περιβαλλοντικών υποδομών.

Ως προς τα θέματα της ενέργειας στο πλαίσιο της «αειφόρου ανάπτυξης» απώτερος επιδιωκόμενος στόχος θα πρέπει να είναι ο σταδιακός περιορισμός της λειτουργίας του ΑΗΣ της Μεγαλόπολης, για τη μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος της περιοχής, που συνδυάζεται και με την ανάγκη σημαντικής αύξησης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς Παραγωγής. Υπάρχει επάρκεια ενέργειας για το σύνολο της Περιφέρειας, που καλύπτεται ισότιμα από το διασυνδεδεμένο δίκτυο της Δ.Ε.Η.

Απαραίτητο στοιχείο, ωστόσο, αποτελεί ο συνδυασμός παραγωγής και χρήσης ήπιων μορφών ενέργειας με τις περιοχές ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων (π.χ. Αιολικά πάρκα) όπως έχουν ήδη αρχίσει οι διαδικασίες χωροθέτησής τους και ιδιαίτερα στις περιοχές του Νοτίου Πάρνωνα. Παράλληλα θα πρέπει να διερευνηθούν και άλλες περιοχές της Περιφέρειας π.χ. ορεινή περιοχή Δ. Ευρωστίνης κλπ.

Στο πρόγραμμα δράσης του ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας αναφέρεται η αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και συγκεκριμένα ενθαρρύνεται η δημιουργία αιολικών πάρκων σε κατάλληλες περιοχές της Περιφέρειας. Οι περιοχές θα ορισθούν μετά από εκπόνηση ειδικής μελέτης που θα λαμβάνει υπόψη, εκτός από την καταλληλότητα ή μη, τα συγκεκριμένα στοιχεία τους ως προς τις δεσμεύσεις που προκύπτουν για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Πρόσθετο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η αναμενόμενη ωφέλεια – απόδοση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Παράλληλα, πρέπει να εκπονηθούν ερευνητικά προγράμματα για τη διάδοση νέων τεχνολογιών για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) γενικότερα, εκτιμάται ότι απαιτείται η σύνταξη ειδικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις χωροθέτησής τους και τους εξειδικευμένους όρους που πρέπει να ισχύσουν κατά κατηγορία.

4.2.1.12 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Οι πολλαπλές δυνατότητες στο τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας εκτιμάται ότι ευνοούν ιδιαίτερα τη δραστηριότητα και τις επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη υψηλού αιολικού δυναμικού, στη νότια Εύβοια, σε συνδυασμό με τις εγκαταστάσεις του Αλιβερίου, οι οποίες αποτελούν μέρος του Εθνικού Συστήματος Ενέργειας, αποτελούν σημαντική προοπτική για την περιφέρεια στον ενεργειακό τομέα. Ενώ, το υδροδυναμικό και το γεωθερμικό δυναμικό της παρουσιάζει συγκριτική θέση ιδίως σε συσχέτιση με τις γενικές της δυνατότητες στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Το συγκριτικό αυτό πλεονέκτημα στον τομέα της ενέργειας αναγνωρίζεται στην αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης του ΠΠΧΣΑΑ καθώς καταχωρείται στις ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της χωρικής ανάπτυξης και στα δίκτυα των υποδομών.

Η αξιοποίηση της θετικής ανταπόκρισης της Περιφέρειας στις χωρικές επιπτώσεις των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών σε διάφορους τομείς, ανάμεσά τους και αυτός της ενέργειας, όπως αυτές εξειδικεύονται και σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο, αποτελεί γενικό μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό στόχο της χωρικής οργάνωσης που επιδιώκει το ΠΠΧΣΑΑ. Ειδικότερα, στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης των υποδομών ενέργειας είναι η μείωση της ενεργειακής εξάρτησης επιμέρους περιοχών με δυνατότητες ανάπτυξης ήπιων μορφών ενέργειας με μεγέθη εγκαταστάσεων και τρόπους που δεν ενοχλούν τους στόχους του πλαισίου αυτού σε θέματα φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Η παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Περιφέρεια αναπτύσσεται με κύρια αναφορά τις εγκαταστάσεις παραγωγής στο Αλιβέρι υποστηριζόμενες από την τροφοδότησή τους με Φυσικό Αέριο (νέος Αγωγός) και ενισχύεται με το ισχυρό πεδίο Αιολικής Ενέργειας στη Νότια Εύβοια. Η ενεργοποίηση του Αιολικού Πεδίου της Νότιας Εύβοιας, πρέπει να αποτελέσει σημαντικό νέο τομέα παραγωγικής εξειδίκευσης και επέκταση της δραστηριοποίησης και σε άλλες ήπιες μορφές ενέργειας, πέραν της συνέχισης της ενεργειακής παραγωγής στο Αλιβέρι ενισχυμένης από το φυσικό αέριο. Στηρίζεται έτσι χωροταξικά η πρόταση για διαπεριφερειακή εξειδίκευση της Χαλκίδας και του Αλιβερίου ως Ενεργειακών Κέντρων, που θα ενεργοποιήσει και συντονίσει τις σημαντικών δυνατοτήτων επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα..

Η χωρική οργάνωση του παραγωγικού χώρου και η οργάνωση του εξωαστικού χώρου αποτελούν αντικείμενο εξέτασης του Περιφερειακού Πλαισίου. Όσον αφορά στη χωροθέτηση έργων ΑΠΕ προτείνεται Αιολικό Πάρκο Ν. Ευβοίας. Η οργανωμένη χωρική ανάπτυξη του Αιολικού Δυναμικού της Ν.Εύβοιας θα απαντά και σε θέματα

προστασίας τοπίων στις τουριστικές και οικιστικές περιοχές. Απαιτείται εκπόνηση ειδικής σχετικής μελέτης. Η εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού της περιοχής είναι θετικός πόρος. Ωστόσο, η απαιτούμενη διερεύνηση σοβαρών θεμάτων προστασίας του τοπίου πρέπει να είναι θέμα προτεραιότητας για το πρόγραμμα εφαρμογής του Ειδικού Πλαισίου του Παράκτιου Χώρου.

Σε ένα γενικότερο πλαίσιο στο οποίο υπάρχει η δυνατότητα ένταξης ζητημάτων χωροθέτησης ΑΠΕ είναι η ενεργοποίηση του θεσμού ΠΟΑΠΔ για την στήριξη των αναπτυξιακών ενοτήτων καθώς και για την ανάπτυξη και οργάνωση λειτουργίας ή συνλειτουργίας δραστηριοτήτων στο πρωτογενή/δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Επιπλέον, οι κατευθύνσεις στις χρήσεις γης για προστασία περιοχών αγροτο- δασικής δραστηριότητας (ορεινών όγκων >800μ., ορεινά δάση και δασικές εκτάσεις) επηρεάζει την χωροθέτηση αιολικών πάρκων καθώς είναι περιοχές που εμφανίζουν ισχυρό αιολικό δυναμικό.

4.2.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΠΠΧΣΑΑ

Η ανωτέρω ανάλυση των 12 εγκεκριμένων ΠΠΧΣΑΑ συνέβαλλε στην επίτευξη μιας ολοκληρωμένης συνθετικής θεώρησης στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν το θέμα της χωροθέτησης έργων ΑΠΕ, δηλαδή στον τρόπο που ο χωροταξικός σχεδιασμός σε επίπεδο περιφέρειας προσεγγίζει το συγκεκριμένο θέμα.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) συμπεριλαμβάνουν κατευθύνσεις για τη χωρική διάσταση των ενεργειακών υποδομών. Στην πράξη, όμως, πρέπει να γίνει σαφές ότι δεν καλύπτουν τις ανάγκες του χωροταξικού σχεδιασμού εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αποδεικνύονται ανεπαρκή ως στρατηγικά σχέδια στον τομέα αυτόν. Μια συνθετική ανάλυση των αναφορών, των κατευθύνσεων, των προτάσεων και των επιλογών των ΠΠΧΣΑΑ μας οδηγούν σε αυτό το γενικό συμπέρασμα αλλά και σε ειδικότερα τα οποία αναλύονται παρακάτω.

Για λόγους ευκολίας του αναγνώστη και συστηματοποίησης, κρίθηκε απαραίτητη, μεθοδολογικά, η δημιουργία του πίνακα 4.1, όπου παρουσιάζεται συνοπτικά ο τρόπος προσέγγισης της χωρικής οργάνωσης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ του κάθε ΠΠΧΣΑΑ. Η επιλογή των συγκεκριμένων κριτηρίων, που εξετάζονται στον αναφερθέντα πίνακα, θεωρείται ότι είναι επαρκής ώστε να αποδείξουν ότι ο τρόπος αντιμετώπισης στοιχειώδης και ανεπαρκής.

Στην πλειοψηφία των ΠΠΧΣΑΑ γίνεται αναφορά στις ΑΠΕ στον τομέα της ενεργειακής υποδομής καθώς διαπιστώνεται η ανάγκη επέκτασης των συγκεκριμένων έργων. Η αιτία είναι, είτε η ύπαρξη σημαντικού αιολικού δυναμικού είτε η ανάγκη αντικατάστασης υφιστάμενων συμβατικών σταθμών παραγωγής ενέργειας (π.χ. Μεγαλόπολη). Η έλλειψη, όμως, ενός ενιαίου επιπέδου προσέγγισης (από την άποψη λεπτομερειακής αναφοράς, κριτηρίων χωροθέτησης, διασύνδεσης με άλλα ζητήματα, κατευθύνσεις και στόχους των ΠΠΧΣΑΑ) αποτελεί επιχείρημα ότι η ανάπτυξη των ΑΠΕ δεν είναι αντικείμενο ειδικότερου προβληματισμού και προτάσεων των ΠΠΧΣΑΑ.

Πίνακας 4.1 : Συγκριτική Θεώρηση των 12 ΠΠΧΣΑΑ σχετικά με τις ΑΠΕ

	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΗΠΕΙΡΟΥ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α ΚΡΗΤΗΣ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Γενική προσέγγιση Ενεργειακής υποδομής	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Διαφοροποίηση ανά κατηγορία	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Σχέση των ΑΠΕ με άλλους τομείς	ΟΧΙ	Αντισταθμιστικά οφέλη στους δήμους	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Α' γενή τομέα - Μεταποίηση	ΟΧΙ	Μελέτη αξιοποίησης ΑΠΕ για ενεργειακή οικονομία στους παραγωγικούς τομείς	Τουρισμός, Υγείας, Χερσαίων και Υδάτινων καλλιεργειών	Τουρισμός, Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Τουρισμός	Τουρισμός, Αντισταθμιστικά οφέλη, Ενίσχυση ερευνητικών προγραμμάτων	Εγκαταστάσεις παραγωγής στο Αλιβέρι - Φυσικό Αέριο, Ενθαρρύνεται η συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για όλες τις μεγάλες ενεργοβόρες βιομηχανίες, Τουρισμός
Αναφορά στην αξιοποίηση ΑΠΕ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ*	ΝΑΙ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ*	ΟΧΙ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ*	ΝΑΙ*
Κατευθύνσεις για χωροθέτηση έργων ΑΠΕ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Δυνατότητα χωροθέτησης έργων ΑΠΕ σε Ειδικές Κατηγορίες Χώρου	ΝΑΙ*	κριτήρια εξεύρεσης κατάλληλης θέσης	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ*	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Δυνατότητα χωροθέτησης έργων ΑΠΕ σε συγκεκριμένες περιοχές	ΝΑΙ*	κριτήρια εξεύρεσης κατάλληλης θέσης	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ	ΝΑΙ*	ΝΑΙ*
Αποκλεισμός περιοχών βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων	εσωτερικές ζώνες των περιοχών (Natura 2000), ζώνες απολύτου προστασίας, τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, αρχαιολογικοί χώροι	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Ανάγκη χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Εκπόνηση ειδικών μελετών	Natura 2000: οριοθέτηση ζωνών	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Τομεακής μελέτης για την περαιτέρω αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού	ΟΧΙ	Μελέτη αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ενεργειακή οικονομία στους παραγωγικούς τομείς	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Μελέτη ενεργειακής κάλυψης, Ειδικού πλαισίου περιβαλλοντικών κριτηρίων για αισθητική ένταξη, Ειδικών περιβαλλοντικών και τεχνικών μελετών για γραμμές μεταφοράς	Ειδική μελέτη καταλληλότητας περιοχών που μπορούν να χωροθετούν αιολικά πάρκα	Μελέτη για προστασία τοπίου
Στρατηγική επιλογή η ανάπτυξη των ΑΠΕ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Στοιχεία που επηρεάζουν στην χωροθέτηση έργων ΑΠΕ	Χώροι προστασίας της φύσης (Natura 2000), Υπό εξαφάνιση ειδών πανίδας, Προστασία δασικών εκτάσεων, Ανάπτυξη ορεινού όγκου	Κριτήρια εξεύρεσης κατάλληλης θέσης	Δίκτυα φυσικού & πολιτιστικού περιβάλλοντος, Ήπια τουριστική ανάπτυξη στις ορεινές περιοχές	Προστασία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	Προστασία περιβάλλοντος	ΟΧΙ	Ίδρυση ερευνητικού κέντρου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	ΟΧΙ	Πολιτικές προστασίας (ορεινών όγκων κλπ), Δημιουργία ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού	Προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος με χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό /Σχέδια Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Προστασίας για περιοχές του δικτύου Natura 2000/φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα νησιών	Προστασία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος	Προστασία πολιτιστικών και φυσικών πόρων, ορεινών όγκων και δασικών εκτάσεων
Ποσοτικές εκτιμήσεις	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Αναφορά στο Πρόγραμμα Δράσης	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

* Αναφορά στην αιολική ενέργεια

Ειδικότερα, αναφορά στην αξιοποίηση των ΑΠΕ γίνεται στα 11 από τα 12 εγκεκριμένα ΠΠΧΣΑΑ (όλα πλην της περιφέρειας Θεσσαλίας), αλλά μόλις στο 1 (ΠΠΧΣΑΑ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης) γίνεται ειδική αναφορά διαφοροποιώντας και αναλύοντας την κάθε κατηγορία ξεχωριστά. Η μορφή των ΑΠΕ που κυριαρχεί στο σύνολο των ΠΠΧΣΑΑ είναι η αιολική ενέργεια (9 ΠΠΧΣΑΑ), κάτι που δικαιολογείται από το γεγονός ότι είναι η πιο διαδεδομένη μορφή αλλά από το υψηλό αιολικό δυναμικό που διαθέτει η χώρα. Ακολουθεί η υδροηλεκτρική ενέργεια με αναφορά σε 6 ΠΠΧΣΑΑ, η γεωθερμική και η ηλιακή με αναφορά σε 5 ΠΠΧΣΑΑ, ενώ μόλις σε ένα αναφέρεται στην αξιοποίηση της βιομάζας.

Ωστόσο, οι αναφορές αυτές χαρακτηρίζονται γενικόλογες με παντελή έλλειψη κατευθύνσεων με χωρική διάσταση. Τη μοναδική εξαίρεση αποτελούν τα ΠΠΧΣΑΑ Β. Αιγαίου και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης τα οποία θέτουν είτε συγκεκριμένα κριτήρια εξέυρεσης κατάλληλων θέσεων εγκατάστασης ενεργειακών δραστηριοτήτων είτε περιοχών αποκλεισμού βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων (π.χ. χώροι προστασίας της φύσης, όπως Natura 2000). Συγκεκριμένα, η καταλληλότητα χωροθέτησης συσχετίζεται με το ανθρωπογενές περιβάλλον, τη βιωσιμότητα των εγκαταστάσεων, τα αναπτυξιακά σχέδια, το φυσικό περιβάλλον, την καταλληλότητα του αναγλύφου και το υψόμετρο από την ακτή κ.α. Η απουσία της ρητής αυτής αναφοράς στη δυνατότητα χωροθέτησης εγκαταστάσεων ΑΠΕ συγκεκριμένων περιοχών, λόγω καταλληλότητας, είτε περιοχών και χρήσεων γης αποκλεισμού, μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την προσβολή χωροθετήσεων σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες..

Η γεωγραφική εξειδίκευση δυναμικού ΑΠΕ, κυρίως αιολικού, στις περιφέρειες και η δυνατότητα χωροθέτησης σε συγκεκριμένες περιοχές ή ακόμα σε ειδικές κατηγορίες χώρου, εμφανίζεται σπάνια και μόνο στις περιφέρειες με διαπιστωμένη την ύπαρξη εκμεταλλεύσιμου δυναμικού (Στερεάς, Ελλάδα, Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Β. Αιγαίου, Ν. Αιγαίου).

Ένα σημαντικό ζήτημα το οποίο μπορεί να αποτελεί την ‘αχίλλειον πέτρα’ του χωροταξικού σχεδιασμού σε επίπεδο περιφέρειας, είναι οι κατευθύνσεις ή οι προβλέψεις των ΠΠΧΣΑΑ σε συγκεκριμένες περιοχές, που επηρεάζουν, εμμέσως, την χωροθέτηση έργων ΑΠΕ (κυρίως αιολικών πάρκων), αφού είναι μη συμβατές με

αυτές και μπορούν να ερμηνευθούν αποτρεπτικές ως προς τη χωροθέτησή των. Οι ρυθμίσεις αυτές, πιθανόν, να βάλουν φρένο σε μελλοντικές χωροθετήσεις, αφού δεν υπάρχει ρητή αναφορά σε συμβατότητες ή μη με βασικές κατηγορίες χώρου και χρήσεων γης εδάφους, με αποτέλεσμα την ύπαρξη κινδύνου παρερμηνειών. Τα στοιχεία αυτά αφορούν, κυρίως, παραμέτρους περιβαλλοντικής προστασίας, αναφερόμενη σε χώρους προστασίας της φύσης (π.χ. Natura 2000), προστασία δασών και δασικών εκτάσεων, προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς, πολιτικές προστασίας ορεινών όγκων και ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού. Δεν υπάρχουν σαφείς αναφορές στο θέμα της χωροθέτησης σε επίπεδο χρήσεων γης, δηλαδή στις σχέσεις των χωροθετήσεων με γεωργική γη, κτηνοτροφία, ορεινό χώρο, περιβάλλον, εκτός σχεδίου δόμηση κλπ. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ανάγκη λειτουργικής συσχέτισης των ιδιαίτερων απαιτήσεων για την επιλογή τόπου εγκατάστασης έργων ΑΠΕ με τις υπόλοιπες κατευθύνσεις αναπτυξιακού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Η εκπόνηση ειδικών μελετών για την περαιτέρω αξιοποίηση των διαφόρων μορφών ΑΠΕ αποτελεί κατεύθυνση κάποιων ΠΠΧΣΑΑ και μόλις, 1 εξ' αυτών (Πελοποννήσου) αναφέρεται συγκεκριμένα σε μελέτη καταλληλότητας περιοχών που μπορούν να χωροθετηθούν αιολικά πάρκα. Ενώ, ανάγκη για χωροταξικό σχεδιασμό των ΑΠΕ που θα καλύπτει το σύνολο της επικράτειας αναγνωρίζεται σε 2 ΠΠΧΣΑΑ (Κρήτης, Πελοποννήσου) τα οποία η επικράτειά τους είναι με διαπιστωμένο εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό.

Από την εξέταση του παραπάνω πίνακα διαπιστώνει κανείς ότι η ανάπτυξη των ΑΠΕ δεν αποτελεί προτεραιότητα του συνόλου των Περιφερειακών Πλαισίων. Μόνο σε ένα ΠΠΧΣΑΑ (Β.Αιγαίου) συμπεριλαμβάνει την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις στρατηγικές του επιλογές ενώ σε 4 ΠΠΧΣΑΑ γίνεται αναφορά στο πρόγραμμα δράσης της περιφέρειας, στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες για την εφαρμογή τους ενέργειες, ρυθμίσεις, μέτρα και προγράμματα, το κόστος και οι πηγές χρηματοδότησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και οι φορείς και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων.

Ανακεφαλαιώνοντας, διαπιστώνεται η ανεπάρκεια των ΠΠΧΣΑΑ, ως στρατηγικά σχέδια, σχετικά με τη χωρική οργάνωση εγκαταστάσεων ΑΠΕ. Υπάρχουν βασικά κενά και γενικές παραλείψεις που πρέπει να εξεταστούν εκ νέου και να αναθεωρούν.

Οι περιφέρειες με πλούσιο δυναμικό, κυρίως αιολικό, φαίνεται να έχουν μεγαλύτερη πρόνοια καθώς επικεντρώνεται σε πολιτικές ενθάρρυνσης για τη δημιουργία εγκαταστάσεων ΑΠΕ, κυρίως αιολικών πάρκων. Στο σύνολο, όμως, δεν ακολουθείται μια συγκεκριμένη πολιτική για χωρική ανάπτυξη εγκαταστάσεων ΑΠΕ, ενώ δεν υπάρχουν κατευθύνσεις επαρκώς σαφείς για τον υποκείμενο χωροταξικό σχεδιασμό. Ως συνέπεια, τα ΠΠΧΣΑΑ δεν αποδίδουν τα όσα ανέμενε κανείς από προγραμματικά κείμενα τέτοιου τύπου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα των διατάξεων του Ν. 2742/99.

4.3. Η ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ

Η εκπόνηση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης προβλέπεται στις διατάξεις του Ν.2742/99. Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου τα Ειδικά Πλαίσια αποτελούν σύνολα κειμένων και διαγραμμάτων τα οποία εξειδικεύονται ή και συμπληρώνονται οι κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αφορούν, μεταξύ άλλων «...τη χωρική διάρθρωση ορισμένων τομέων παραγωγικών δραστηριοτήτων εθνικής σημασίας... τη χωρική διάρθρωση των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής, κοινωνικής και διοικητικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος». Οι διατυπώσεις αυτές καλύπτουν το ενδεχόμενο ο χωροταξικός σχεδιασμός για τις ΑΠΕ να πραγματοποιηθεί μέσω ενός Ειδικού Πλαισίου, καθώς έχουν εθνική σημασία και αποτελούν μια συνιστώσα της ενέργειας.

Καταρτίζονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με τα υπόλοιπα συναρμόδια Υπουργεία- στην περίπτωση των ΑΠΕ απαιτείται συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης- και εγκρίνονται με απόφαση της Επιτροπής μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου. Αναθεωρείται ανά πενταετία, εφόσον από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της τήρησης των βασικών του επιλογών, προτεραιοτήτων και κατευθύνσεων, προκύψει τεκμηριωμένη ανάγκη αναθεώρησής του.

Στην πράξη τέτοιο Ειδικό Πλαίσιο έχει θεσμοθετηθεί ένα το οποίο αφορά τα σωφρονιστικά καταστήματα ενώ δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες θεσμοθέτησής για το πλαίσιο που αφορά τον παράκτιο χώρο. Σήμερα βρίσκονται σε

εξέλιξη οι διαδικασίες εκπόνησης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ και για τη βιομηχανία.

Στην περίπτωση των ΑΠΕ, η θεσμοθέτηση Ειδικού Πλαισίου (ΕΠ) αποτελεί, ίσως, την πλέον ενδεδειγμένη και νομικά ασφαλής λύση για την αποτελεσματική χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ και ειδικότερα αιολικών πάρκων, καθώς κατοχυρώνει τον μακροπρόθεσμο χωρικό σχεδιασμό και καλύπτει τις απαιτήσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την χωρική ένταξη των έργων ΑΠΕ. Το ΕΠ, σύμφωνα με την Κοινή Διακήρυξη Αρχών για την προώθηση ΑΠΕ που εξέδωσαν οι αρμόδιοι φορείς, πρέπει να περιλαμβάνει σαφή κριτήρια για τη χωροθέτηση τους, λαμβάνοντας υπόψη, κατά προτεραιότητα όλες τις άλλες οριζόντιες πολιτικές εθνικού επιπέδου (Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές και δεσμεύσεις), την ιδιαιτερότητα των ΑΠΕ, τον περιβαλλοντικά φιλικό χαρακτήρα τους, τη σημειακή τους φύση (εγκατάσταση όπου υπάρχει δυναμικό), ενσωματώνοντας τα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και ελαχιστοποίησης των όποιων επιπτώσεων μπορεί να συνεπάγεται η εγκατάσταση έργου ΑΠΕ σε μια περιοχή και γενικότερα στο σύνολο της επικράτειας.

Άλλωστε η αναφορά στο Ν. 2941/2001 ανάγκης κατάρτισης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/1999 σε περιοχές της Αττικής και σε προστατευόμενες περιοχές δημιουργεί ένα είδος δεδικασμένου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2941/2001 «η χωροθέτηση εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. εντός προστατευόμενων περιοχών, εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης, καθώς και των περιοχών που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου NATURA 2000, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της Κ.Υ.Α. 33318/3028/28.12.1998, καθώς και των τοπίων με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, γίνεται με βάση τα όσα προβλέπονται από τα νομικά κείμενα κήρυξης των άνω περιοχών ως τέτοιων ή σύμφωνα με τα όσα θα προβλέψει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/1999.»

Ειδικά για την Αττική ισχύει η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 10 του Ν. 2941/2001, σύμφωνα με την οποία στην Αττική «επιτρέπεται η ηλεκτροπαραγωγή από ΑΠΕ,

όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του Ν. 2773/1999. Η χωροθέτηση των εν λόγω έργων γίνεται σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, κατά της έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/1999 και μέχρι της εκδόσεως αυτού, ύστερα από κοινή γνωμοδότηση του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας του Περιβάλλοντος της Αθήνας (ΟΡΣΑ) και του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ)».

Ήδη, για την αποτελεσματικότερη και συνολικότερη αντιμετώπιση του ζητήματος του χωροταξικού σχεδιασμού των ΑΠΕ, το 2004 η Κυβερνητική Επιτροπή αποφάσισε να προωθήσει σε βάση επείγοντος την κατάρτιση Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου σε εθνικό επίπεδο αξιοποιώντας τη δυνατότητα που δίνουν οι διατάξεις του Ν. 2742/1999 ώστε να τονισθεί η προτεραιότητα των ΑΠΕ σε σχέση με τις υπόλοιπες χρήσεις γης όπως επιτάσσει η Πράσινη Βίβλος για την Ασφάλεια της Ενεργειακής Τροφοδοσίας (3^η Εθνική Έκθεση για το επίπεδο Διεΐσδυσης της ανανεώσιμης ενέργειας το έτος 2010, 2005)

Ένας ενδεικτικός κατάλογος (Δ.Οικονόμου, 2004α) περιεχομένων του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ είναι:

Εισαγωγή

Σημασία των ΑΠΕ και σχετικές δεσμεύσεις

Κατηγορίες ΑΠΕ και χωρικά χαρακτηριστικά τους (απαιτήσεις και επιπτώσεις)

Σκοπός του ΕΠ-ΑΠΕ

Ορισμοί

Κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ

Κατηγοριοποίηση του χώρου

Κατευθύνσεις και κριτήρια χωροθέτησης ανά κατηγορία χώρου

Κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό

Κατευθύνσεις διαχείρισης του χώρου

Πρόγραμμα δράσης

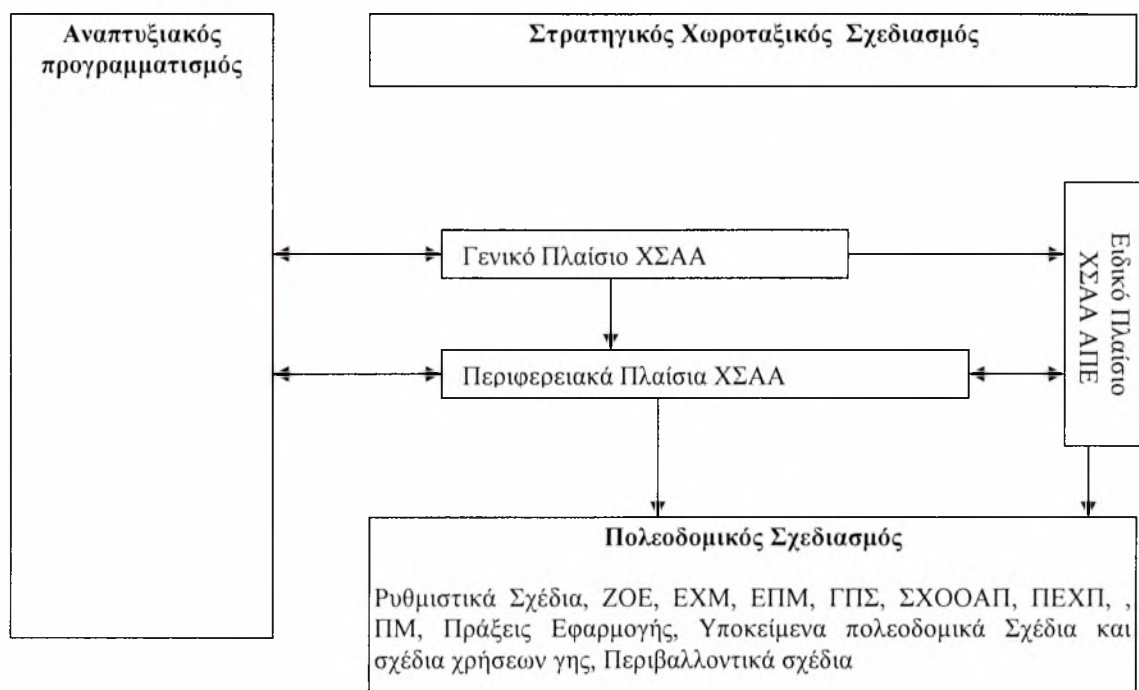
Συνοπτικά το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ (3^η Εθνική Έκθεση για το επίπεδο Διείσδυσης της ανανεώσιμης ενέργειας το έτος 2010, 2005):

- Θα εξειδικεύει τις κατευθύνσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου όσον αφορά τη χωρική διάρθρωση της ηλεκτροπαραγωγής με χρήση ΑΠΕ, ως κλάδου παραγωγικής δραστηριότητας και ως υποδομής κοινής ωφέλειας με εθνική εμβέλεια, με βαρύνουσα σημασία για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Θα προωθεί τις ΑΠΕ κατά προτεραιότητα, μετά από συνεκτίμηση των τοπικών επιπτώσεων, για την επίτευξη των διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών στόχων για το βαθμό συμμετοχής της ενέργειας που προέρχεται από ΑΠΕ στο ενεργειακό μίγμα που εξυπηρετεί την κατανάλωση
- Σε επιχειρησιακό επίπεδο θα στοχεύει στην απλοποίηση και συντόμωση των διαδικασιών χωρικού σχεδιασμού και χωρικής-περιβαλλοντικής εξειδίκευσης για τη δημιουργία έργων ΑΠΕ, καθώς και την αποκατάσταση συνθηκών ασφάλειας δικαίου για τους επενδυτές χωρίς να τίθεται σε δευτερεύουσα μοίρα η προστασία του περιβάλλοντος
- Από άποψη περιεχομένου, θα διατυπώνει τις κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των έργων ΑΠΕ σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, θέτοντας κατάλληλα κριτήρια και προϋποθέσεις, και παράλληλα παρέχοντας κατευθύνσεις για τον εξορθολογισμό της αδειοδοτικής διαδικασίας
- Τέλος, θα περιλαμβάνει ιδιαίτερες αναφορές για έργα που ανήκουν στις επί μέρους μορφές ΑΠΕ, δηλαδή α) αιολικούς σταθμούς, β) μικρά υδροηλεκτρικά έργα και γ) λοιπές κατηγορίες ΑΠΕ (ηλιακή ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια, ενέργεια κυμάτων, παλιρροϊκή ενέργεια, βιομάζα, βιοαέρια, αέρια εκλυόμενα από χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και εγκαταστάσεις βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και λυμάτων, ή συμπαραγωγή θερμότητας-ηλεκτρισμού με χρήση μιας ή περισσότερων από τις προηγούμενες κατηγορίες).

Μετά την εκπόνηση, την κατάρτιση και τη θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ τίθεται το θέμα των σχέσεων του με άλλες κατηγορίες χωρικών σχεδίων, αναφερόμενη στο Γενικό

Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στα σχέδια χρήσεων γης, σχέδια υπαίθρου και περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΖΟΕ, ΕΠΜ, ΠΟΑΠΔ, ΠΕΧΠ κλπ). Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τις αλληλοτροφοδοτούμενες αυτές σχέσεις:

Διάγραμμα 4.1: Οι αλληλοτροφοδοτούμενες σχέσεις μεταξύ των στρατηγικών σχεδίων

Πηγή: Οικονόμου, 2004α

Μεταξύ του χωροταξικού και του πολεοδομικού σχεδιασμού υπάρχει μία σχέση εξαρτήσεως. Τα ειδικότερα πολεοδομικά σχέδια οφείλουν να εντάσσονται εντός του πλαισίου των γενικότερων χωροταξικών πλαισίων και προγραμμάτων και να τηρούν τις προδιαγραφές τους. Ο χωροταξικός σχεδιασμός προηγείται του πολεοδομικού. Δηλαδή, ο πολεοδομικός σχεδιασμός στο πλαίσιο της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης προϋποθέτει την ύπαρξη Γενικών Πλαισίων Χωροταξικής Πολιτικής, τα δε υπόλοιπα ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια θα πρέπει, και τούτο είναι το πλέον δύσκολο, να ευθυγραμμιστούν με τις προβλέψεις και τους στόχους τους, έτσι όπως αυτοί εξειδικεύονται από τα Ειδικά και Περιφερειακά Πλαίσια.

Μετά την θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου, απαιτείται η εναρμόνιση των αναφερθέντων σχεδίων με τις κατευθύνσεις χωροθέτησης που θα οριστούν στο ΕΠ όπως άλλωστε ορίζεται ρητά και στα άρθρα 8 παρ. 2 και 9 παρ.1 του ν. 2742/1999: «Ρυθμιστικά σχέδια, γενικά πολεοδομικά σχέδια, σχέδια χωρικής και οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, σχέδια ανάπτυξης περιοχών δεύτερης κατοικίας, ζώνες οικιστικού ελέγχου, περιοχές του άρθρου 24 του ν. 1650/1986 ή άλλα σχέδια χρήσεων γης που εγκρίνονται μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, οφείλουν να εναρμονίζονται προς τις επιλογές ή κατευθύνσεις των εγκεκριμένων περιφερειακών πλαισίων και αν αυτά ελλείπουν προς τις επιλογές ή κατευθύνσεις του εγκεκριμένου γενικού και των εγκεκριμένων ειδικών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης». Επομένως, κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση σε εύλογο χρονικό διάστημα, των Περιφερειακών Πλαισίων ώστε δίνουν κατευθύνσεις σε εκπονούμενα σχέδια χρήσεων γης.

Επιτακτική, κρίνεται λοιπόν, η ανάγκη για άμεση κατάρτιση και θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, το οποίο θα καλύπτει τις απαιτήσεις στρατηγικού σχεδιασμού έργων ΑΠΕ στο σύνολο της επικρατείας. Θα προχωρήσει στην υπόδειξη σαφών κριτηρίων και μεθοδολογίας χωροθέτησης σταθμών ανανεώσιμης ηλεκτροπαραγωγής ανά την Ελλάδα, επιλύοντας μείζονος σημασίας προβλήματα χωροθέτησης αιολικών μονάδων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ Α/Π ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ο νομός Λακωνίας διαθέτει πλούσιο αιολικό δυναμικό, το υψηλότερο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και από τα μεγαλύτερα στο σύνολο της χώρας. Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον για τη δημιουργία αιολικών σταθμών. Οι αρμόδιοι φορείς (ΡΑΕ, ΥΠΙΑΝ), ανταποκρινόμενοι σε αυτό το έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον, προχώρησαν σε προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων για άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και, εν συνεχεία, στην έκδοση αδειών παραγωγής από αιολικά πάρκα. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, αντιστοίχως, προχώρησε σε έκδοση αδειών εγκατάστασης. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι ο νομός να συγκεντρώνει τη μερίδα του λέοντος για τη δημιουργία αιολικών πάρκων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, με μεγάλο αριθμό αιτήσεων. Στο σημείο αυτό άρχισαν να διαφαίνονται οι πρώτες αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας κατά της εγκατάστασης αιολικών σταθμών στο νομό, μέσω των προσφυγών τους στα αρμόδια όργανα. Με τα δεδομένα αυτά, επιδίωξη του παρόντος κεφαλαίου είναι να γίνει μια προσέγγιση του θέματος της χωροθέτησης Α/Π στο νομό Λακωνίας από την σκοπιά των προοπτικών και των περιορισμών που τίθενται κατά την διαδικασία της υλοποίησης των.

5.1 ΦΥΣΙΚΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΤΟΥ Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ: ΥΨΗΛΟ ΑΙΟΛΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

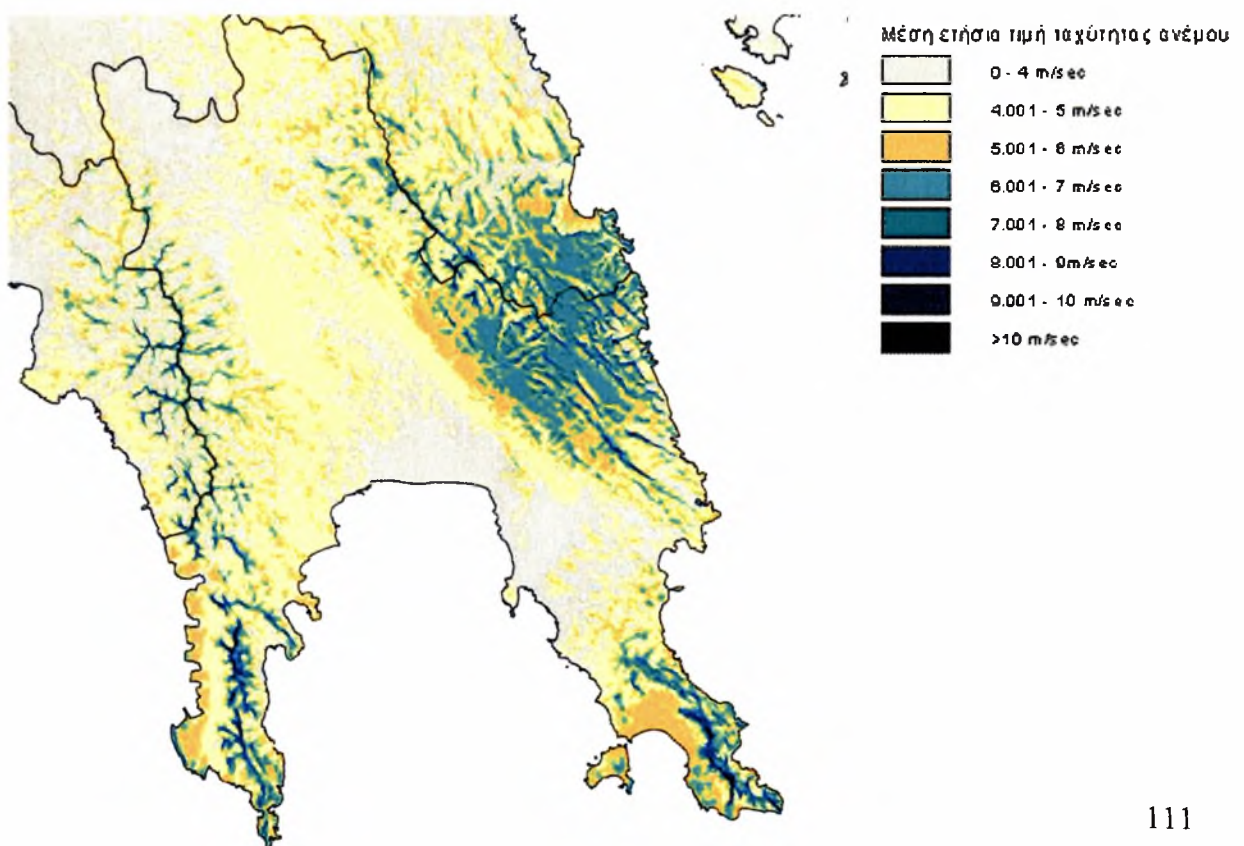
Η μέτρηση του αιολικού δυναμικού είναι το σημαντικότερο στάδιο στην ανάπτυξη κάθε εφαρμογής της αιολικής ενέργειας και αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή επιλογή της θέσης ενός αιολικού σταθμού. Με τον όρο «αιολικό δυναμικό» εννοούμε τη μέση ταχύτητα του ανέμου που επικρατεί στην περιοχή, εκφρασμένη σε μέτρα/ δευτερόλεπτο (μ/δ). Βάσει των χαρακτηριστικών των ανεμογεννητριών, ξεκινούν να κινούνται από ταχύτητα ανέμου 4m/sec και φτάνουν στη μέγιστη μεγαλύτερη των 16 m/sec. Ωστόσο, με βάση τα σημερινά τεχνικοοικονομικά δεδομένα, το ελάχιστο αποδεκτό όριο για να είναι το αιολικό δυναμικό εκμεταλλεύσιμο είναι η μέση ταχύτητα των 6 μ/δ.

Το εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό έχει εκτιμηθεί στο σύνολο του ελλαδικού χώρου με χρήση μαθηματικών μοντέλων και δεδομένων, από επιτόπιες μετρήσεις

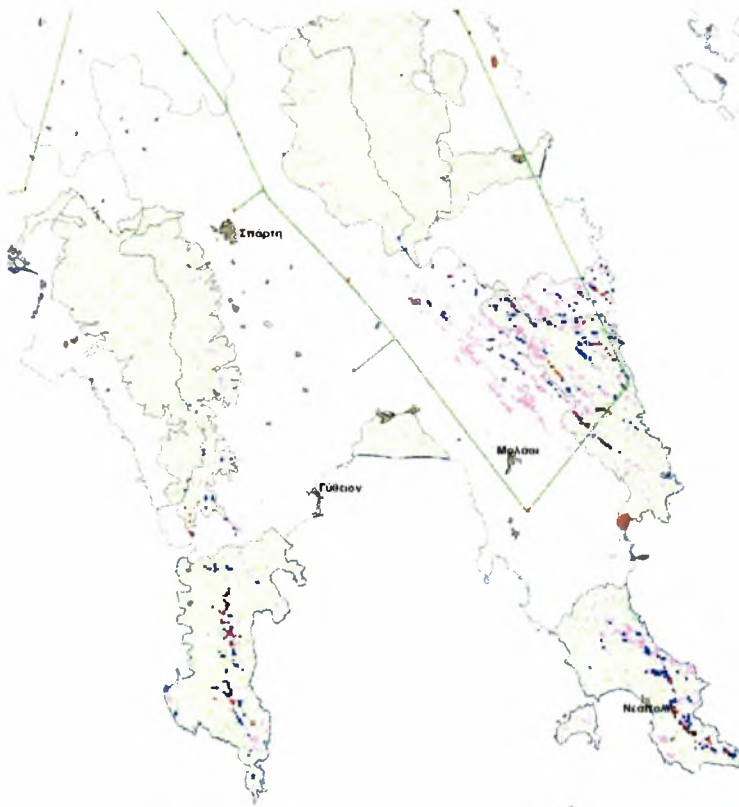
εξειδικευμένων φορέων (όπως το ΚΑΠΕ). Το 2001 το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ), το τμήμα Πληροφορικής και Τεκμηρίωσης, πραγματοποίησε έρευνα με τη χρήση μοντέλων προσδιορισμού των διαβαθμίσεων του αιολικού δυναμικού (κατόπιν σημειακών μετρήσεων μεγάλων αποστάσεων). Αποτέλεσμά της αποτελούν χάρτες εκμεταλλεύσιμου αιολικού δυναμικού, οι οποίοι δείχνουν με βάση το χρωματικό πίνακα, τη μέση ετήσια ταχύτητα του ανέμου, ανά δευτερόλεπτο (m/sec) στις περιοχές της χώρας.

Στην περίπτωση της Ν. Λακωνίας, προσμετρήθηκαν ανεμολογικά στοιχεία ενός σημείου στην Κρεμαστή και ενός άλλου στο δήμο Μονεμβασίας. Στην κατεύθυνση αυτή παρουσιάστηκαν εκθέσεις τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμου αιολικού δυναμικού με σενάρια αξιοποίησης. Μια εικόνα θεωρητικά εκμεταλλεύσιμου αιολικού δυναμικού, βάσει χαρτών που έχουν δημιουργηθεί με την παραπάνω διαδικασία δίνουν οι χάρτες 5.1 και 5.2. Ο υπάρχον αιολικός χάρτης, αποτελεί μια πολύ χρήσιμη και ασφαλή εκτίμηση του αιολικού δυναμικού στο νομό Λακωνίας, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια εκ των προτέρων επιλογή θέσεων και χωροθέτηση σταθμών

Χάρτης 5.1: Αιολικό Δυναμικό του Ν. Λακωνίας

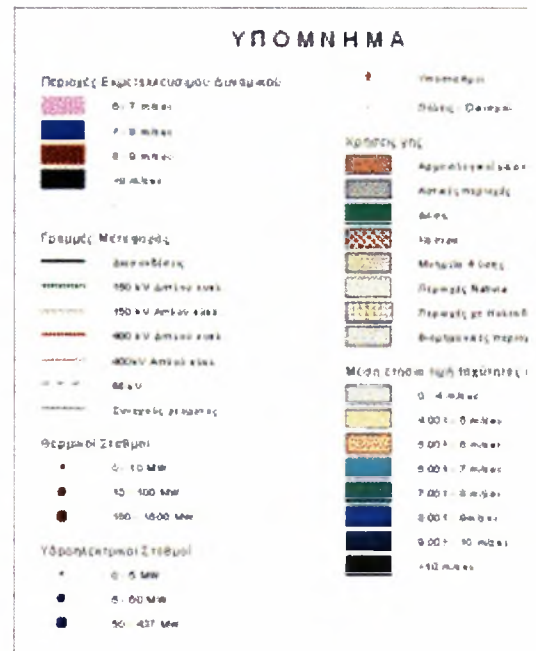

Χάρτης 5.2: Τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό στο Ν. Λακωνίας

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Έκθεση στοιχείων τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμο Αιολικού Δυναμικού

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ *				
Δείκτες *	Όριο ταχύτερας ανάπτυξης (μ'έτος)			
	>7	>8	>9	>10
Εκταση διαθέσιμης περιοχής (τετρ. κλ.)	36,54	13,50	3,94	0,99
Μέση ισχύς ανά ταχύτητα, ανά στην περιοχή (kW/m²)	7,98	8,881	9,78	10,68
Τεχνικά εκμεταλλεύσιμο δυναμικό (GWh/έτος)	3.843,17	1.657,33	551,58	136,31
Συνολική εγκαταστάσιμη ισχύς (MW)	1.258,40	461,40	135,20	32,80
Συνολικός αριθμός οπότες (%)	34,86	40,92	66,47	47,44
Κόστος παραγωγής ηλ. ενέργειας (δρχ/kWh)**	14,09	12,02	10,55	10,44
Συνολικό κόστος εγκατάστασης (Δις. έτος)	392,62	144,27	42,18	10,23
Ετήσιο κόστος Αποπληρωμής για Συντήρηση (Δις. έτος)	22,74	8,28	2,45	0,68

*Οι περιγραφές που έχουν επιλέξει καταπονούν τεχνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, ανεξαρτήτως για την εγκατάσταση Αιολικών πάρκων
 **Δεν περιλαμβάνεται το κόστος σύνδεσης στο δίκτυο και το κόστος της υποδομής

7000 0 7000 14000 Meters

Με βάση τον παραπάνω χάρτη διαπιστώνεται ότι η ύπαρξη τεχνικά και οικονομικά εκμεταλλεύσιμου αιολικού δυναμικού εντοπίζεται, κυρίως, στο ανατολικό τμήμα του Νομού Λακωνίας, κατά μήκος του Πάρωνα. Οι περιοχές με εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό, άνω του ελάχιστου ορίου των 6 μ/δ, έχουν σχετικά υψηλό υψόμετρο, συνήθως >400 μ. Στις υπόλοιπες περιοχές (δυτικό τμήμα), όπου χαρακτηρίζονται από μικρότερα ποσά αιολικού δυναμικού, δεν αποκλείεται η καταλληλότητα μεμονωμένων θέσεων χωροθέτησης αιολικών σταθμών, ωστόσο πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο περιοριστικής ή μη αθροιστικής δυνατότητας συμβολής των στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Αναλυτικά για το ανατολικό τμήμα του νομού, ο δήμος Βοιών διαθέτει μικρά ποσοστά αιολικού δυναμικού εκτός του ανατολικού τμήματός του προς το Αιγαίο, όπου υπάρχει συγκέντρωση αιολικού δυναμικού μέσου μεγέθους. Οι δήμοι Νιάτων και Ζάρακα, λόγω των έντονων γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών, διαθέτουν υψηλό αιολικό δυναμικό το οποίο κατανέμεται σε όλη τους σχεδόν την έκταση. Οι Δήμοι Μονεμβασίας, Ασωπού, Μολάων και Έλους χαρακτηρίζονται από σαφώς πιο ήπια μορφολογία και μικρά ποσά αιολικού δυναμικού.

Στην πρόσφατη “ειδική χωροταξική μελέτη αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία” επισημαίνεται ότι «στο ανατολικό τμήμα του Νομού Λακωνίας (όπου συγκεντρώνεται κυρίως το αιολικό δυναμικό του) υπάρχουν δύο ευρύτερες ενότητες εκμεταλλεύσιμου αιολικού δυναμικού, η ΒΑ ενότητα (πιο εκτεταμένη και ανομοιογενής, με υψηλότερα συνολικά μεγέθη) και η ΝΑ ενότητα (μικρότερη και πιο ομοιογενής). Ουσιαστικά, πρόκειται για δύο διαφορετικές περιοχές, που απαιτούν διαφορετική προσέγγιση για την εξακρίβωση της φέρουσας ικανότητάς τους όσον αφορά τη χωροθέτηση αιολικών σταθμών». Δεν αποκλείεται φυσικά η ύπαρξη θέσεων με κατάλληλο αιολικό δυναμικό εκτός των δύο ενοτήτων, αλλά εκτιμάται ότι αυτές θα είναι διάσπαρτες και δεν θα οδηγούν σε τοπική συσσώρευση αιολικών σταθμών.

5.2 ΕΝΤΟΝΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον εμφανίζεται στο νομό Λακωνίας, λόγω του υψηλού αιολικού δυναμικού που διαθέτει η περιοχή. Το ενδιαφέρον αυτό αποτυπώνεται κατά τρόπο ανάγλυφο στο μεγάλο αριθμό αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας παραγωγής⁶ που έχουν κατατεθεί στην αρμόδια αρχή, που είναι η ΡΑΕ. Ωστόσο, σε καμία αίτηση δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αδειοδότησης, ώστε να υλοποιηθεί η επένδυση.

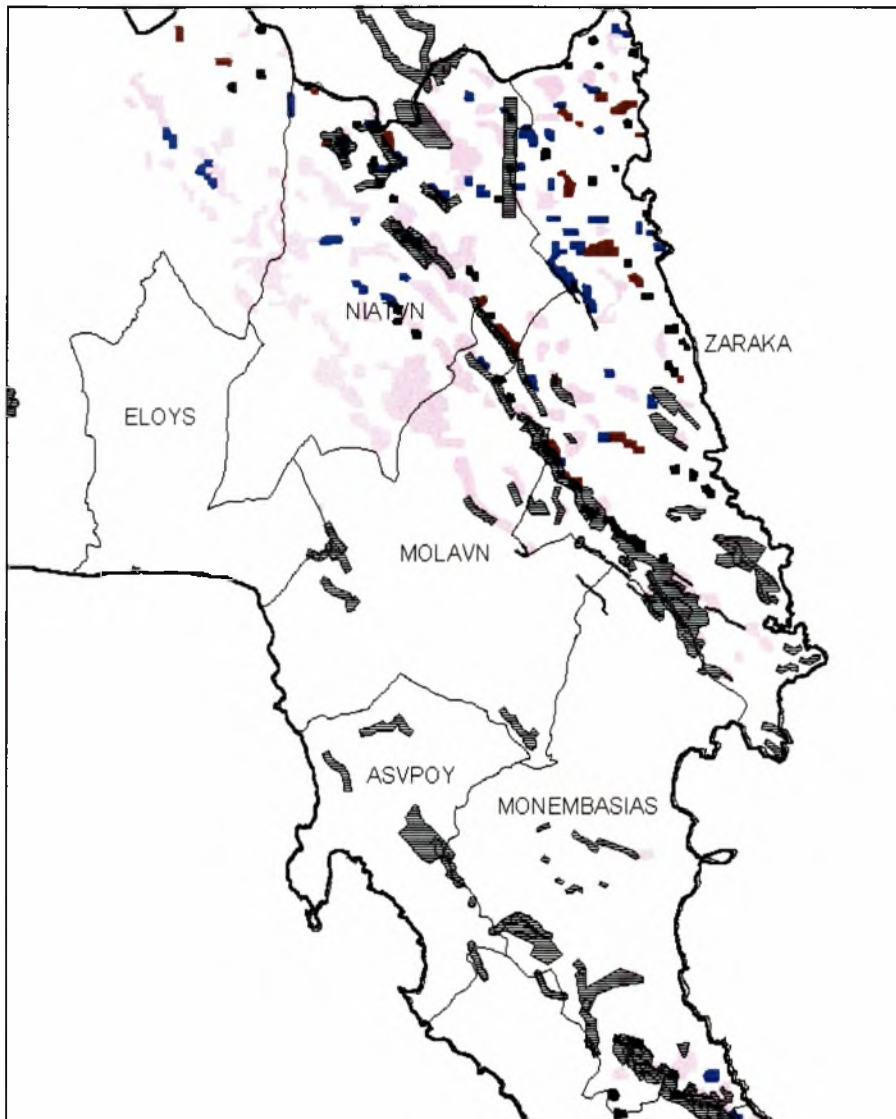
Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της έχουν κατατεθεί 119 αιτήσεις για το νομό (πίνακας 5.1). Ένας σημαντικός αριθμός αιτήσεων. Από αυτές (Ειδική Χωροταξική Μελέτη για τη χωροθέτηση ζώνης αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005), έχουν απορριφθεί οι 35 (μία ανάκληση), ενώ σε διάφορα στάδια της αδειοδοτικής διαδικασίας βρίσκονται 84 αιτήσεις συνολικής ισχύος 1.429 MW, από τις οποίες έχουν λάβει άδεια εγκατάστασης ή παραγωγής 15 αιτήσεις (Χάρτη 5.3).

Πίνακας 5.1 : Αιτήσεις για τη δημιουργία αιολικών σταθμών στο νομό Λακωνίας

	Αριθμός	MW
Άδεια εγκατάστασης	7	84,35
Άδεια παραγωγής	8	121,00
Ανάκληση άδειας	1	17,85
Αρνητική απάντηση	34	816,85
Εκκρεμότητα	69	1224,05
Σύνολο:	119	2264,1

Πηγή: ΡΑΕ

⁶ Η άδεια παραγωγής αποτελεί το πρώτο βήμα της αδειοδοτικής διαδικασίας αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας (κεφάλαιο 3.1.1.1).

Χάρτης 5.3: Αιτήσεις για τη δημιουργία αιολικών σταθμών στο Ν. Λακωνίας

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Αιτήσεις για άδειες

Πηγή: Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία 2005

Το επενδυτικό ενδιαφέρον, όπως είναι αναμενόμενο, παρατηρείται σε περιοχές με αξιοποιήσιμο αιολικό δυναμικό (Δήμοι Ζάρακος, Νιάτων, Βοιών, Μονεμβασίας, Μολάων). Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται με τρόπο ανάγλυφο στους χάρτες που ακολουθούν.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το επενδυτικό ενδιαφέρον δεν κατανέμεται ομοιογενώς στο σύνολο των περιοχών με αιολικό δυναμικό, αλλά τείνει να επικεντρώνεται σε υποσύνολά τους. Ειδικότερα, όσον αφορά το ανατολικό τμήμα του νομού, μια

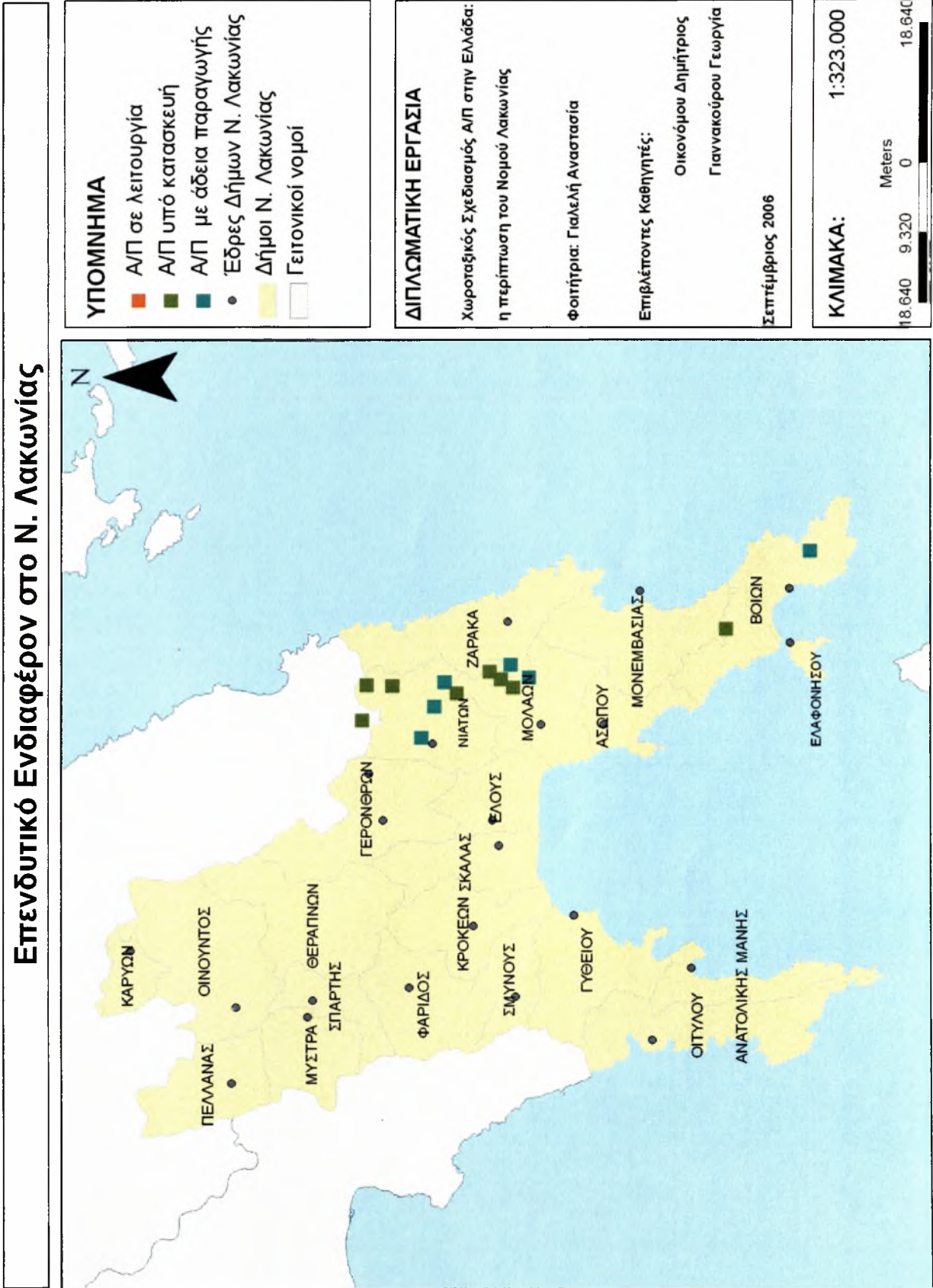
παράμετρος που φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά το επενδυτικό ενδιαφέρον είναι το υψόμετρο, αφού οι αιτήσεις συγκεντρώνονται σε σημαντικό βαθμό στην περιοχή η οποία εκτείνεται από τα βορειοδυτικά της ενότητας, συνεχίζει προς τα ΝΑ μέχρι το όριο του Δήμου Ζάρακα με το Δήμο Μονεμβασίας, και στην περιοχή που εκτείνεται από τα ΝΑ του Δήμου Ασωπού και συνεχίζει προς τα ΝΑ της ενότητας μέχρι το νότιο άκρο του Δήμου Βοιών. Αντίθετα, υπάρχει μια τάση απομάκρυνσης από την ευρύτερη παράκτια ζώνη (με εξαίρεση ορισμένες θέσεις με σαφώς υψηλό υψόμετρο). (Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005)

Πίνακας 5.2: Αιτήσεις με άδεια παραγωγής για δημιουργία αιολικών σταθμών στο νομό Λακωνίας

ΔΗΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΙΣΧΥΣ (MW)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Ζάρακος	Καλογεροβούνι	20,4	ΑΛΦΑ ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΟΛΑΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΑΕΒΕ	X
	Γρόπες/Ράχη Γκιώνη	20,4	ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΟΛΑΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΑΕΒΕ	X
	Γαιδουροβούνι	24	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΑΕΒΕ	X
	Κοντορράχη Λαμποκάμπου	10,8	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΚΟΝΤΟΡΡΑΧΗ ΑΕ	X
	Σπαρτίλα/Κάρκανο Ρειχέας	6,6	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΣΠΑΡΤΙΛΑ ΑΕ	X
	Μουντζούρι Κουπιών	4,5	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΚΟΥΠΙΑ ΑΕ	X
	Τούρλα/ Κορδελίζα Κουπιών	8,25	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΤΟΥΡΛΑ ΑΕ	X
	Ράχη Λούτσας/Ράχη γκιώνης Κουπιών & Λαδοκάμπου	9	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΡΑΧΗ ΓΚΙΩΝΗ ΑΕ	X
Μολάων	Μάλι/ Μάδι Μεταμορφώσεως	7,6	ΑΙΟΛΙΚΗ ΖΑΡΑΚΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΕ	X
Νιάτων	Κατάρτια/ Τούρλες	17	ΜΕΛΤΕΜΙ ΚΑΣΤΡΙ ΑΒΕΤΕ	X
	Μπελεχέρι	18	ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΛΕΑ ΑΕ	X
Μονεμβασίας	Αλώνια Ελληνικού	48	WRE HELLAS SA	X
Βοιών	Άνω Κούνος	22	BUSINESS ENERGY ΑΕ	X

Πηγή: ΡΑΕ

Χάρτη 5.4: Επενδυτικό Ενδιαφέρον στο Ν. Λακωνίας

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

5.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα σχετικά με τις επενδύσεις ΑΠΕ στην Ελλάδα, προκύπτει ότι παρά την σημαντική εκδήλωση ενδιαφέροντος από του ιδιώτες και την εξαιρετικά μεγάλη σε μέγεθος αδειοδοτημένη ισχύ, από την ΡΑΕ, για έργα ΑΠΕ, οι σχετικές επενδύσεις δεν προχωρούν με τους αναμενόμενους ρυθμούς. Εκτός από τις αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου⁷, ένα άλλο βασικό πρόβλημα είναι οι τοπικές αντιδράσεις σε περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό. Συχνά λόγω έλλειψης πληροφόρησης, ιδίως σε περιοχές όπου δεν υπάρχει ανάλογη εμπειρία από λειτουργούντα αιολικά πάρκα τα έργα αυτά προβάλλονται αρνητικά και προκαλούν γενικότερες δυσμενείς εντυπώσεις, όπως συμβαίνει στο νομό Λακωνίας.

Το αυξανόμενο επενδυτικό ενδιαφέρον για εγκαταστάσεις αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προκάλεσε έντονες αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών στο νομό Λακωνίας. Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής έγινε μια προσπάθεια παρουσίασης των αντιδράσεων και των επίσημων θέσεων των εμπλεκόμενων δήμων του Ν. Λακωνίας, έτσι όπως έχουν καταγραφεί στον τοπικό τύπο, σε δημόσια έγγραφα καθώς και από προσωπική εμπειρία μέσω προσωπικών συνεντεύξεων με επίσημους φορείς.

Νομαρχία Λακωνίας

Ο Νομάρχης Λακωνίας δήλωσε (Επαθλο, 2006): «η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος και ανεξαρτησίας στον ενεργειακό εφοδιασμό. Αυτό, ως γνωστόν, εκφράζεται και με τις δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο «Πρωτόκολλο του Κιότο για το περιβάλλον. Μετά την απελευθέρωση της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας και τη δημιουργία πλαισίου αναπτυξιακών κινήτρων από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάστηκε για επενδύσεις σε σταθμούς ΑΠΕ στη Λακωνία. Το ενδιαφέρον

⁷ βλ. κεφάλαιο 3

αφορά σχεδόν αποκλειστικά τα αιολικά πάρκα εξαιτίας του πλούσιου αιολικού δυναμικού του νομού, αλλά επεκτείνεται σταδιακά και σε άλλες τεχνολογίες ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες πηγές Ενέργειας (όπως φωτοβολταϊκά κ.α)

Μπροστά στον κίνδυνο να προχωρήσει ανεξέλεγκτη η δημιουργία αιολικών πάρκων στο νομό και λόγω ίσως της μη σωστής ενημέρωσης, η κοινή γνώμη αντέδρασε, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα εχθρικό κλίμα προς την εγκατάστασή τους από σημαντικό μέρος των κατοίκων και φορέων του νομού.»

Το νομαρχιακό Συμβούλιο Λακωνίας, ζήτησε να εκπονηθεί ειδική Χωροταξική – Αναπτυξιακή – Περιβαλλοντική Μελέτη με αντικείμενο τη θεσμοθέτηση ζωνών χωροθέτησης αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο νομό, με στόχο την προφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας, αισθανόμενη την υποχρέωση να ενημερώσει τους κατοίκους του τόπου για τα πλεονεκτήματα αλλά και τα τυχόν μειονεκτήματα των αιολικών πάρκων, στην οποία εκλήθησαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Ανάπτυξης, του ΚΑΠΕ, αλλά και φορέων που έχουν εκφράσει αντίθετη άποψη. Στόχος της ενέργειας αυτής είναι η εξασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης και διαβούλευσης.

Δήμος Ζάρακα:

Η δήμαρχος Πριφτάκη (Ελευθεροτυπία, 2006) απέστειλε στις 21/11/05 έγγραφο προς το ΥΠΕΧΩΔΕ. «Ο Δήμος Ζάρακα έχει επανειλημμένα εκφράσει την έντονη αντίθεσή του στην αγνόησή του από την κεντρική διοίκηση στο προαναφερόμενο ζήτημα που έχει ως αποτέλεσμα την αδειοδότηση πλειάδας αιολικών πάρκων στην περιοχή μας. Αυτός είναι ο λόγος που κατέφυγε στην Δικαιοσύνη (Συμβούλιο Επικρατείας) για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής. Θεωρούμε ωστόσο, να καταθέσουμε και πάλι την αντίθεση του Δήμου, τόσο στην αδειοδότηση νέων μονάδων όσο και σε αυτές που ήδη αδειοδοτήθηκαν χωρίς την προηγούμενη ύπαρξη ορθολογικού και συμβατού με τις απαιτήσεις προστασίας φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος σχεδιασμού χρήσεων γης. Ειδικότερα, ως προς τις ήδη αδειοδοτηθείσες μονάδες, θα θέλαμε να θέσουμε υπόψη σας τη διαφωνία μας στην επιχειρούμενη υλοποίηση των

μονάδων αυτών, με σκοπό τη δημιουργία τετελεσμένων καταστάσεων πριν από την, σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, νόμιμη ύπαρξη επίσημου χωροταξικού σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό ο Δήμος Ζάρακα έχει την άποψη ότι η όποια εκπόνηση μελετών με στόχο την επιστημονικοφανή δικαιολόγηση ατυχών επιλογών δεν αναιρεί την απαίτηση σχεδιασμού χρήσεων γης πριν από την αδειοδότηση και υλοποίηση των όποιων έργων»

Δήμος Μολάων:

Το δημοτικό συμβούλιο του δήμου Μολάων έχει πάρει ομόφωνη θετική απόφαση για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών από το 2003. Σε συνέντευξη στον τοπικό τύπο ο Δήμαρχος υποστηρίζει ότι «η αιολική ενέργεια αποδίδει καρπούς γιατί έρχεται προς την αποκατάσταση των συμβατικών σταθμών παραγωγής ενέργειας. Το εργοστάσιο της Μεγαλόπολης προκαλεί ρύπανση. Τα ΑΠ στην περιοχή μας δεν προκαλούν όχληση, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα και εμείς θα προωθήσουμε και θα στηρίξουμε αυτή την προσπάθεια.»

Δήμος Νιάτων

Ο δήμος Νιάτων διαθέτει πλούσιο αιολικό δυναμικό στο σύνολο της έκτασής του και συγκεντρώνεται υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον στα όριά του. Έχουν ήδη εκδοθεί δύο άδειες παραγωγής για ΑΠ συνολικής ισχύος 35 MW. Έντονες αντιδράσεις έχουν εκφράσει οι κάτοικοι του δήμου. Αρχικά προσέφυγαν στη Γ.Γ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ζητώντας την ακύρωση της απόφασης αδειοδότησης αιολικού σταθμού στη θέση Κρεμαστή, λόγω παρερμηνείας της εισήγησης του Δασάρχη. Το αίτημά τους απορρίφθηκε. Στη συνέχεια προσέφυγαν στη Νομική Ομάδα Υποστήριξης της WWF Ελλάς και ακολουθήθηκε προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όπου το η υπόθεση εξετάζεται εκ νέου.

Δήμος Μονεμβασίας

Το δημοτικό συμβούλιο έχει αποφασίσει ομόφωνα αρνητικά από τον Ιανουάριο 2003. Το σκεπτικό της αρνητικής γνωμοδότησης (Επαθλο, 2006) ήταν η οπτική όχληση στον αρχαιολογικό χώρο του κάστρου της Μονεμβασίας, το ξεχωριστό φυσικό περιβάλλον και η πτώση του τουρισμού που επίκειται από μία τέτοια

παρέμβαση. Στην κατεύθυνση αυτή είχαν ενεργήσει και οι κάτοικοι του δήμου, όπου από το Οκτώβριο 2001 είχαν προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο αποφάνθηκε με την 2569/2004 απόφαση ορόσημο.

Δήμος Βοιών

Η επίσημη θέση του δήμου δεν είναι καταρχήν αντίθετη. Επίσημος φορέας του δήμου, μετά από προσωπική συνέντευξη, δηλώνει: «ο δήμος διαθέτει ένα αξιόλογο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον αλλά και ένα αναλλοίωτο φυσικό απόθεμα. Αυτό το αναλλοίωτο περιβάλλον οφείλουμε να το προστατέψουμε. Έτσι, άναρχη τοποθέτηση ανεμογεννητριών χωρίς την ύπαρξη χωροταξικού σχεδιασμού και τη σύμφωνη γνώμη της τοπικής κοινωνίας, μας βρίσκει κάθετα αντίθετους». Οι κάτοικοι, ωστόσο, έχουν εκφράσει τις αντιρρήσεις τους από το 2001 με τη δημιουργία Συντονιστικής Επιτροπής Πολιτών κατά της εγκατάστασης ανεμογεννητριών.

Ο αντίλογος, ωστόσο, στις αντιδράσεις των κατοίκων θα μπορούσε να είναι η αντίληψη ότι όπως ο ορυκτός πόρος της χώρας (πχ Πτολεμαΐδα) δεν είναι τοπικός πόρος, έτσι και το αιολικό δυναμικό μιας περιοχής δεν ανήκει στους τοπικούς κατοίκους αλλά στην κοινωνία συνολικά. Η πολιτεία και το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων πρέπει να αντιληφθούν τα προβλήματα που έχουν προκύψει από το έλλειμμα πληροφόρησης που υπάρχει και να υποστηρίξουν αποτελεσματικές δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού και των τοπικών κοινωνιών, ώστε να γίνει πλήρως κατανοητή αναγκαιότητα της λειτουργίας αιολικών μονάδων.

Οι δήμοι και οι Κοινότητες της χώρας μας, έχουν ιδιαίτερα συμφέρον να αναπτυχθούν οι ΑΠΕ. Η ανάπτυξη των τοπικών πηγών ανανεώσιμης πηγής ενέργειας είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας τοπικής βάσης δεξιοτήτων και τεχνολογίας. Συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της τοπικής ανάπτυξης, με την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων και υγιών θέσεων απασχόλησης, καθώς και στη λήψη τελών, εισφορών και αντισταθμιστικών ωφελημάτων με έργα τοπικής υποδομής και ενεργειακής αυτάρκειας.

5.4 ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

5.4.1 ΑΠΟΦΑΣΗ 2569/2004 ΣΤΕ: Η ΠΟΡΕΙΑ

Οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, σχετικά με την εγκατάσταση αιολικού σταθμού (8 ανεμογεννήτριες – 4,8 MW) στη θέση Αλώνια του Δημοτικού Διαμερίσματος Ελληνικού του Δήμου Μονεμβασίας Λακωνίας, πυροδότησαν αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας με αποτέλεσμα η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας μαζί με το δήμο της Μονεμβασίας και τον Εξωραϊστικό-Πολιτιστικό του Σύλλογο, με αίτησή τους προς το Συμβούλιο Επικρατείας επεδίωξαν την ακύρωση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για την εγκατάσταση και λειτουργία αιολικού πάρκου. Το Συμβούλιο Επικρατείας κάνοντας δεκτή την αίτηση, ακυρώνει τις προσβαλλόμενες πράξεις με τις υπό αριθμό αποφάσεις του 2569/2004 και 2570/2004.

Με την απόφαση υπ' αρ. 2569/2004 του Ε' τμήματος του Συμβουλίου Επικρατείας, όπως ήδη έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενο υποκεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής, ακυρώθηκε η έγκριση περιβαλλοντικών όρων και η άδεια εγκατάστασης αιολικού πάρκου, με βασικό σκεπτικό την έλλειψη συνολικού χωροταξικού σχεδιασμού, σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων. Η απόφαση 2569/2004 του ΣτΕ αποτελεί πλέον δεδικασμένο, βάσει του οποίου ανεστάλησαν, ουσιαστικά και τυπικά, οι αδειοδοτικές διαδικασίες όλων σχεδόν των αιολικών πάρκων, με την απειλή νέων προσφυγών στο ΣτΕ με το ίδιο ακριβώς σκεπτικό (έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού) και την, ως εκ τούτου, αυτόματη πλέον αποδοχή τους από το δικαστήριο. Κρίνεται, ωστόσο, σκόπιμο να επισημανθεί ότι η συγκεκριμένη απόφαση αφορούσε συγκεκριμένη επένδυση και είχε εκδοθεί πριν από την έγκριση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Πελοποννήσου.

Το ιστορικό της υπόθεσης αρχίζει με αφορμή τις αποφάσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπου με την υπ' αριθ. πρωτ. 166/29.1.2001 απόφαση ενεκρίθησαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση και τη λειτουργία του εν λόγω αιολικού

σταθμού και με την υπ' αριθ. πρωτ. 10231/11.7.2001 απόφαση χορηγήθηκε άδεια εγκατάστασης στην ενδιαφερόμενη εταιρεία WRE HELLAS. Οι κάτοικοι και οι φορείς της θιγόμενης περιοχής προσφεύγουν στο ΣτΕ, αισθανόμενοι ότι προσβάλλονται τα συμφέροντά τους.

Στην κατεύθυνση αυτή η Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) νομού Λακωνίας συνεδρίασε την 7^η Αυγούστου 2001, «εξαιτίας της δημιουργηθείσης καταστάσεως περί εγκατάστασης Αιολικών πάρκων στο νομό Λακωνίας». Μετά από μια διαλογική συζήτηση των μελών του και των εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων, αποφάσισε ομόφωνα την έκδοση του παρακάτω ψηφίσματος:

«Η τοπική Ένωση Δήμων και κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) Νομού Λακωνίας δεν είναι καταρχήν αντίθετη με τη χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η εγκατάσταση Αιολικών πάρκων, πλην όμως τέτοιου είδους Κεφαλαιώδους και καταλυτικής σημασίας παρεμβάσεις για το μέλλον και την ανάπτυξη ενός τόπου, θα πρέπει να γίνονται όταν υφίστανται και μάλιστα αθροιστικά οι ακόλουθες (2) προϋποθέσεις:

1. Να τυγχάνουν της συναίνεσης και της αποδοχής της οικείας Τοπικής κοινωνίας, όπως αυτή εκφράζεται με τα αντίστοιχα Αυτοδιοικητικά Όργανά της και
2. Απαραιτήτως να έχει προηγηθεί χωροταξικός σχεδιασμός όχι μόνο σε επίπεδο Νομού αλλά και σε επίπεδο Περιφέρειας και Χώρας.

Κάθε άλλη ενέργεια που αποσκοπεί στην μη τήρηση των ανωτέρω δύο (2) προϋποθέσεων, βρίσκει την ΤΕΔΚ Ν. Λακωνίας αντίθετη. Για το λόγο αυτό διαμαρτύρεται για τη χορηγηθείσα από την Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Πελοποννήσου άδεια εγκατάστασης λειτουργίας του Αιολικού Σταθμού στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ελληνικού του Δήμου Μονεμβασίας».

Το Ε' τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας συνεδρίασε στις 4 Ιουνίου του 2003 για να δικάσει τις από 18 Οκτωβρίου και 22 Νοεμβρίου 2001 αιτήσεις, με τις οποίες οι αιτούντες επιδίωκαν την ακύρωση: α) της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για

την εγκατάσταση και λειτουργία αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, β) της απόφασης του Γ.Γ.Π., με την οποία χορηγήθηκε στην εταιρία άδεια εγκατάστασης του σταθμού, γ) της απόφασης του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Ανάπτυξης, με την οποία απερρίφθη προσφυγή των αιτούντων κατά της υπό στοιχ. β) απόφασης του Γ.Γ.Π. Πελοποννήσου.

Οι βασικότεροι λόγοι που οδήγησαν στην προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας είναι οι εξής:

Η περιοχή εγκατάστασης του σταθμού βρίσκεται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, χαρακτηριζόμενη, μεταξύ άλλων, ως τουριστική ζώνη και αξιόλογο καταφύγιο πουλιών, λόγος για τον οποίο ο Ε.Ο.Τ., αντιτασσόμενος, κατ' αρχήν, στην εγκατάσταση του επίμαχου σταθμού, πρότεινε η δραστηριότητα αυτή να αποτελέσει, ενδεχομένως, επιλογή στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδιασμού της περιοχής, που θα συνυπολογίσει την ανάπτυξη και των λοιπών παραγωγικών τομέων.

Για την ευρύτερη περιοχή, η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, παρατηρεί, με αφορμή την χωροθέτηση εκεί αιολικών σταθμών, ότι δεν υπάρχει πρόταση από αρμόδια αρχή για τον αριθμό των αιολικών σταθμών που μπορεί να εγκατασταθούν στην νοτιοανατολική Πελοπόννησο, με συνέπεια να μην υπάρχει δυνατότητα συνολικής εκτίμησης των επιπτώσεων από την εγκατάστασή τους και να δημιουργούνται προβλήματα σε σχέση με την επιλογή κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων και με άλλες δραστηριότητες.

Παρατηρεί επίσης ότι η περιοχή, μεταξύ άλλων της Μονεμβασίας, η οποία γειτνιάζει με την περιοχή των έργων, είναι από τα ωραιότερα τοπία της χώρας και περιοχή σχετικώς αραιοκατοικημένη, που διατηρεί την φυσικότητα της, με συνέπεια να απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην χωροθέτηση των έργων, ενώ οι μεμονωμένες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων που υποβάλλονται για κάθε έργο, εκτιμούν τις επιπτώσεις από την εγκατάστασή του και μόνον, χωρίς να λαμβάνουν πολλές φορές υπόψη ομοειδή έργα στην περιοχή, κατά τρόπο ώστε να είναι πιθανόν οι χωροθετήσεις των νέων έργων αθροιστικά να δημιουργούν σημαντική επιβάρυνση στο περιβάλλον.

Για την αυτή περιοχή της νότιας Λακωνίας, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), αφού παρατηρεί ότι έχει εκφραστεί τεράστιο επενδυτικό ενδιαφέρον και ότι ενδεχόμενη αποδοχή όλων των αιτήσεων που έχουν νομίμως υποβληθεί, και που, μάλιστα, σε σημαντικό βαθμό χωρικά επικαλύπτονται θα οδηγούσε σε σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος στην περιοχή, εισηγείται την εκπόνηση για την περιοχή χωροταξικού σχεδίου, μέσω του οποίου “να προσδιοριστεί το περιβαλλοντικά και κοινωνικά ανεκτό αλλά και οικονομικά βέλτιστο αιολικό δυναμικό που μπορεί να αναπτυχθεί καθώς και οι ζώνες και συγκεκριμένες θέσεις στις οποίες μπορούν να εγκατασταθούν τα αιολικά πάρκα”.

Επίσης, έγγραφο του Υφυπουργού Γεωργίας προς την Βουλή, κατά την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου, αναφέρεται ότι στην περιοχή της Λακωνίας από τον Πάρωνα μέχρι το ακρωτήριο Μαλέας έχουν υποβληθεί πολλά αιτήματα για εγκατάσταση ανεμογεννητριών και, λόγω αντιδράσεων των τοπικών κοινωνιών και της ύπαρξης αρχαιολογικών χώρων, τουριστικών περιοχών και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, αποφασίστηκε η εκπόνηση ειδικής χωροταξικής μελέτης, προκειμένου να χωροθετηθούν τα αιολικά πάρκα στην περιοχή.

5.4.2 ΑΛΛΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Στην κατεύθυνση αυτή οδηγήθηκαν παρόμοιες προσφυγές κατοίκων, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και συλλόγων κατά διοικητικών πράξεων (πίνακας) που αφορούσαν διαφορετικές επενδύσεις σε ξεχωριστά χωρικά δεδομένα. Μια καταγραφή των πρόσφατων διοικητικών πράξεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των αντίστοιχων προκαλούμενων αντιδράσεων, αποτελεί ο ακόλουθος πίνακας.

Πίνακας 5.3 : Αμφισβητούμενες αποφάσεις ΓΓ Περιφέρειας Πελοποννήσου

	Αποφάσεις υπ' αριθ πρωτοκόλλου	Περιεχόμενο
1	12715/1/10/1999	Προέγκριση χωροθέτησης ΑΠI στη θέση Αλώνια Δήμου Μονεμβασίας

2	166/29.1.2001	Έγκριση περιβαλλοντικών όρων ΑΠ στη θέση Αλώνια
3	10231/11.7.2001	Χορήγηση άδειας εγκατάστασης ΑΠ στη θέση Αλώνια Δήμου Μονεμβασίας
4	1754/01.09.2003	Έγκριση περιβαλλοντικών όρων ΑΠ στη θέση Γρόπες- Ράχη Γκιώνη Δήμου Ζάρακος
5	16803/16.1.2004	Χορήγηση άδειας εγκατάστασης ΑΠ στη θέση Γρόπες- Ράχη Γκιώνη Δήμου Ζάρακος
6	16801/11Ε/16.1.2004	Χορήγηση άδειας εγκατάστασης ΑΠ στη θέση Καλογεροβούνι – Πούλος Δήμου Ζάρακος
7	2555/20.2.2004	Χορήγηση άδειας εγκατάστασης ΑΠ στη θέση Καλογεροβούνι – Πούλος Δήμου Ζάρακος
8	6581/18.4.2004	Χορήγηση άδειας εγκατάστασης ΑΠ στη θέση Κατάρτια- Τούρλες Δήμου Νιάτων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Μία εξ' αυτών αφορούσε εγκατάσταση αιολικού σταθμού ανεξάρτητης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 24 MW από την εταιρεία ΑΛΦΑ ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΟΛΑΩΝ ΑΕΒΕ στη θέση Καλογεροβούνι – Πούλος Δήμου Ζάρακα Νομού Λακωνίας. Η περιοχή εγκατάστασης του έργου βρίσκεται στη νότια- ανατολική Πελοπόννησο είναι ακατοίκητη και βρίσκεται μακράν κατοικημένων περιοχών. Το ιστορικό της συγκεκριμένης υπόθεσης ξεκινά από τις 5/8/2002, όπου με κοινή υπουργική απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης και Γεωργίας (υπ' αριθ. 85891), δόθηκε η πρώτη έγκριση και αφού η περιβαλλοντική μελέτη είχε διαβιβαστεί σε όλους τους αρμόδιους φορείς. Εν συνεχεία ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Πελοποννήσου εκδίδει την υπ' αριθ 16801/11Ε/16.1.2004, την οποία ακολουθούσε η τροποποιητική αυτής της απόφασης του ίδιου οργάνου με αριθμό 2555/20.2.2004, όπου χορηγήθηκε στο εν λόγω σταθμό η άδεια εγκατάστασης. Η απόφαση αυτή αποτέλεσε αντικείμενο προσφυγής τόσο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λακωνίας, όσο και του Δήμου Ζάρακα και κατοίκων του Δήμου.

Συγκεκριμένα η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λακωνίας προσφεύγει στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ (2.4.2004) κατά της αποφάσεως αυτής και απαιτεί την ανάκληση της άδειας εγκατάστασης του αιολικού σταθμού. Οι κύριοι λόγοι της προσφυγής αυτής

είναι ότι η συγκεκριμένη «απόφαση εκδόθηκε χωρίς να ζητηθεί έστω και εκ των υστέρων η γνωμοδότηση της αρμόδιας υπηρεσίας (Δ/νση Πολεοδομίας – Τμήμα Χωροταξίας Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος) σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 της ΚΥΑ 1726/18.4.2003 ‘Διαδικασία Προκαταρκτικής περιβαλλοντικής Εκτίμησης και αξιολόγησης κλπ’ και ύστερα από κατάθεση σχετικής Προμελέτης Περιβαλλοντικών επιπτώσεων».

Επιπροσθέτως, με βάση «το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τέθηκαν οι κατευθύνσεις και οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να χορηγούνται οι σχετικές άδειες για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών παραγωγής αιολικής ενέργειας, αφού προηγουμένως συνταχθεί ειδική μελέτη και αφού καθορισθεί και εγκριθεί το πλαίσιο των προϋποθέσεων και των όρων χωροθέτησης που θα ληφθούν υπόψη για τη σύνταξη ειδικής μελέτης». Κατά συνέπεια η συγκεκριμένη απόφαση χορηγήθηκε στηριζόμενη σε αποσπασματικές μελέτες (χωροθέτησης – έγκρισης περιβαλλοντικών όρων) και χωρίς ολοκληρωμένη έκθεση η οποία να εκτιμά τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης της.

Επισημαίνεται μεταξύ άλλων στην προσφυγή, ότι η τοποθεσία Καλογεροβούνι – Πούλος του Δήμου Ζάρακα στην οποία πρόκειται να εγκατασταθεί το συγκεκριμένο αιολικό δυναμικό συμπεριλαμβάνεται στο εθνικό Κατάλογο ΦΥΣΗ 2000 «NATURA» με κωδικό αριθμό GR 2540001⁸ και προσβάλλει κατά αυτόν τον τρόπο το φυσικό περιβάλλον.

Την κατεύθυνση αυτή ακολουθεί ο θιγόμενος Δήμος Ζάρακος και οι κάτοικοί του, όπου προσφεύγουν στο Ε' τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας (αριθ. καταθέσεως 7998/2004) και ζητούν την αναστολή ισχύος των ανωτέρω αποφάσεων του Γ.Γ Περιφέρειας Πελοποννήσου και της κοινής υπουργικής απόφασης. Έχουν ζητήσει ξανά την ακύρωση των διοικητικών πράξεων από το Δικαστήριο με αίτησή τους, η οποία έλαβε αριθμό καταθέσεως 2613/24.3.2004. Στην αίτηση αυτή επισημαίνεται

⁸ Με ονομασία «Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαιδοροβούνι, Κοράκια, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα και Περιοχή Μονεμβασίας»

ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι παράνομες για τους παρακάτω λόγους που αναφέρονται επιγραμματικά:

- Είναι νομικά υποχρεωτική η προηγούμενη ύπαρξη χωρικού σχεδιασμού, η οποία έχει προσφάτως επιβεβαιωθεί με αποφάσεις του ΣτΕ 2569/2004 και 2319/2002.
- Αν και έχουν εγκριθεί οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση δύο αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Ζάρακα, δεν έχει εκπονηθεί συνολική και συνθετική μελέτη Μ.Π.Ε. και υπάρχει ο κίνδυνος για την κατασκευή ενός γιγαντιαίου ενεργειακού έργου σε ένα μέχρι στιγμής άθικτο και παρθένο ορεινό όγκο.
- Η εκπονηθείσα Μ.Π.Ε. δεν ανταποκρίνεται στις προβλέψεις και προδιαγραφές του αντίστοιχου θεσμικού πλαισίου και οι εγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι είναι γενικόλογoi, ασαφείς και αόριστοι.
- Η περιοχή έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο NATURA.
- Παραβιάζονται οι αρχές της πρόληψης και βιώσιμης ανάπτυξης.
- Το καθεστώς που διαμορφώνεται με τις προσβαλλόμενες πράξεις έρχεται σε αντίθεση με τις προβλέψεις του ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Η έγκριση επέμβασης σε δασικές εκτάσεις για την εγκατάσταση ανεμογεννητριών, προηγήθηκε των λοιπών προσβαλλόμενων πράξεων γεγονός που καθιστά, τόσο αυτές όσο και την ίδια έγκριση επέμβασης, ακυρωτέες.
- Το βασικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι το άθικτο φυσικό περιβάλλον και το τοπίο της και το επίδοκο έργο απειλεί με σίγουρη και ανεπανόρθωτη υποβάθμισή του.

Την ίδια ακριβώς εξέλιξη είχαν οι πρόσφατες αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 1754/01.09.2003 και 16803/16.1.2004. Με την πρώτη εξ αυτών, εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία του αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) ισχύος 24 MW της εταιρείας «ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΟΛΑΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΑΕ» στη θέση Γρόπες-Ράχη Γκιώνη του δήμου Ζάρακα νομού Λακωνίας, ενώ με τη δεύτερη χορηγήθηκε στον ίδιο σταθμό η άδεια εγκατάστασης.

Ο Δήμος Ζάρακος και οι κάτοικοί του προσφεύγουν στο Ε' τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας (αριθ. καταθέσεως 186/2005) και ζητούν την αναστολή ισχύος των ανωτέρω διοικητικών πράξεων επικαλούμενοι συναφείς λόγους με την υπ' αριθ. καταθέσεως 7998/2004 αίτησή τους.

Τέλος, ένας άλλος δήμος του νομού Λακωνίας, ο δήμος Νιάτων, προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά διοικητικών πράξεων του ΓΓ της Περιφέρειας Πελοποννήσου σχετικά με τη χωροθέτηση αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, στη θέση «Κατάρτια- Τούρλες» του συγκεκριμένου δήμου η Περιφέρεια Πελοποννήσου (έγγραφο αριθ. 6581/18/4/2004) χορήγησε άδεια εγκατάστασης αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 17 MW στην εταιρεία «Μελτέμι – Καστρί ΑΒΕΤΕ». Η ενέργεια αυτή δεν έλαβε υπόψη την αντίθετη προς την τοποθέτηση ανεμογεννητριών απόφαση (αριθ. 103/2004) του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Νιάτων.

Η γενική διεύθυνση ενέργειας, διεύθυνση ανανεώσιμων πηγών και εξοικονόμησης ενέργειας του Υπουργείου Ανάπτυξης (αριθ. πρωτ. Δ6/Φ38/οικ/23199) απάντησε σχετικά με την υπόθεση αυτή ότι «κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του εν λόγω αιολικού πάρκου που αποτέλεσε το πρόκριμα για την έκδοση της προαναφερόμενης απόφασης, η αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, συνεκτίμησε το γεγονός ότι ο χώρος εγκατάστασης ανήκει στο οικολογικό δίκτυο NATURA 2000. Εξάλλου στα πλαίσια της ίδιας διαδικασίας η αρμόδια Ν.Ε.Χ.Ω.Π. Λακωνίας δεν εξέδωσε γνωμάτευση που προβλέπεται στην ΚΥΑ 1726/2003». Η προτεινόμενη θέση, σύμφωνα με την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι δασώδης έκταση σημαντική περιβαλλοντικής αξίας και είναι ενταγμένη στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, αφού φιλοξενεί μοναδικούς τύπους οικοτόπων και μέρη με υψηλή βιοποικιλότητα. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ είναι στόχος επιθυμητός για τη χώρα, από την στιγμή όμως που συντρέχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις.

Ανακεφαλαιώνοντας, ο νομός Λακωνίας διαθέτει τις προοπτικές για την πραγματοποίηση σημαντικών ενεργειακών επενδύσεων, υπό τη μορφή αιολικών μονάδων, αφού είναι από τις πιο πλούσιες σε αιολικό δυναμικό περιοχές της χώρας,

με εκδηλωμένο υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, οι αντιδράσεις τοπικών φορέων και κατοίκων αποτελούν περιοριστικό παράγοντα χωροθέτησης αιολικών μονάδων, υποστηρίζοντας ότι η ανάπτυξη και μελλοντική προοπτική του, πρέπει να είναι, αφενός, αποτέλεσμα της συναίνεσης και διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία και, αφετέρου, να θεμελιώνεται στη βάση χωροταξικού, περιβαλλοντικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Η διεθνής εμπειρία και ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποδεικνύουν ότι οι επενδύσεις αυτές δεν μπορεί να προχωρήσουν σε αντιπαράθεση με τις τοπικές κοινωνίες. Οι ιδιωτικοί φορείς πρέπει να προσεγγίζουν με αυξημένη προσοχή και ενδιαφέρον τις δικαιολογημένες ευαισθησίες και ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών. Από την άλλη, οι τοπικές κοινωνίες πρέπει να συναισθανθούν ότι το περιβαλλοντικό πρόβλημα αλλά και οι οικονομικές συνέπειες για τη χώρα από την πιθανή αποτυχία μας στην επίτευξη των περιβαλλοντικών μας δεσμεύσεων, είναι τόσο οξείες ώστε απαιτείται η εισαγωγή εθνικών κριτηρίων στην χωροθέτηση και περιβαλλοντική αδειοδότηση των επενδύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΟ Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Η έλλειψη του χωροταξικού σχεδιασμού έργων ΑΠΕ αναδύθηκε με ιδιαίτερη ένταση στην περίπτωση του νομού Λακωνίας. Στις περιοχές αυτές, ομάδες προσώπων που προωθούν κοινά συμφέροντα κατά των ΑΠΕ (εξωραϊστικοί-πολιτιστικοί σύλλογοι, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ), έθεσαν επί τάπητος το γενικότερο πρόβλημα της θεσμοθέτησης στρατηγικού σχεδιασμού αιολικών πάρκων. Η απαίτηση ύπαρξης χωροταξικού σχεδιασμού ευρείας κλίμακας, με στόχο την ορθολογική χωρική οργάνωση τέτοιων υποδομών, απορρέει, μεταξύ άλλων, από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο (ν. 2742/99) και από την πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Μπροστά στο σοβαρό κίνδυνο της τελμάτωσης και τελικά απώλειας μεγάλων και ιδιαίτερα αποδοτικών, για την τοπική και εθνική οικονομία, ενεργειακών επενδύσεων στο νομό Λακωνίας έπρεπε να εκπονηθούν στρατηγικά σχέδια που θα περιλαμβάνουν συγκεκριμένες αναφορές και κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων στην περιοχή. Στην κατεύθυνση αυτή εκπονήθηκε ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία και εγκρίθηκε το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το οποίο περιλαμβάνει ορισμένες συγκεκριμένες αναφορές στην ενεργειακή υποδομή και τις ΑΠΕ.

6.1 Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου, που εγκρίθηκε μετά τις αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, με ειδικές προβλέψεις για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων, αν δεν εκμηδενίζει, περιορίζει δραστικά τον κίνδυνο ακύρωσης σχετικών πράξεων από το ΣτΕ, το οποίο είχε κρίνει ότι η χωροθέτηση αιολικών μονάδων πρέπει να είναι προϊόν ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού.

Πρέπει να γίνει σαφές, ότι η αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αποτελεί στόχο του ΠΠΧΣΑΑ. Αυτό αποδεικνύεται

εκτός από τις συχνές αναφορές που υπογραμμίζουν τη σημασία της εξοικονόμησης ενέργειας και τη μείωση των συμβατικών τρόπων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, από την ενθάρρυνση της δημιουργίας αιολικών πάρκων σε κατάλληλες περιοχές της περιφέρειας καθώς και από την αναφορά των στο πρόγραμμα δράσης.

Η ύπαρξη υψηλού αιολικού δυναμικού και κατ' επέκταση επενδυτικού ενδιαφέροντος, όπως έχει, ήδη, αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, διαπιστώνεται στο ανατολικό τμήμα του νομού. Η διαπίστωση αυτή επισημαίνεται και στο κείμενο του Περιφερειακού Πλαισίου καθώς γίνεται ειδική σχετική αναφορά στις περιοχές του Νότιου Πάρνωνα. Οι κατάλληλες περιοχές για χωροθετήσεις αιολικών πάρκων, ωστόσο, θα πρέπει να οριστούν με ειδικές μελέτες που θα λάβουν υπόψη τους και την καταλληλότητά τους από άποψη δυναμικού και τις δεσμεύσεις που προκύπτουν για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Προτείνεται, επίσης, ο συνδυασμός παραγωγής ήπιων μορφών ενέργειας στις περιοχές αυτές, και ειδικά των αιολικών σταθμών, με τις περιοχές ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων.

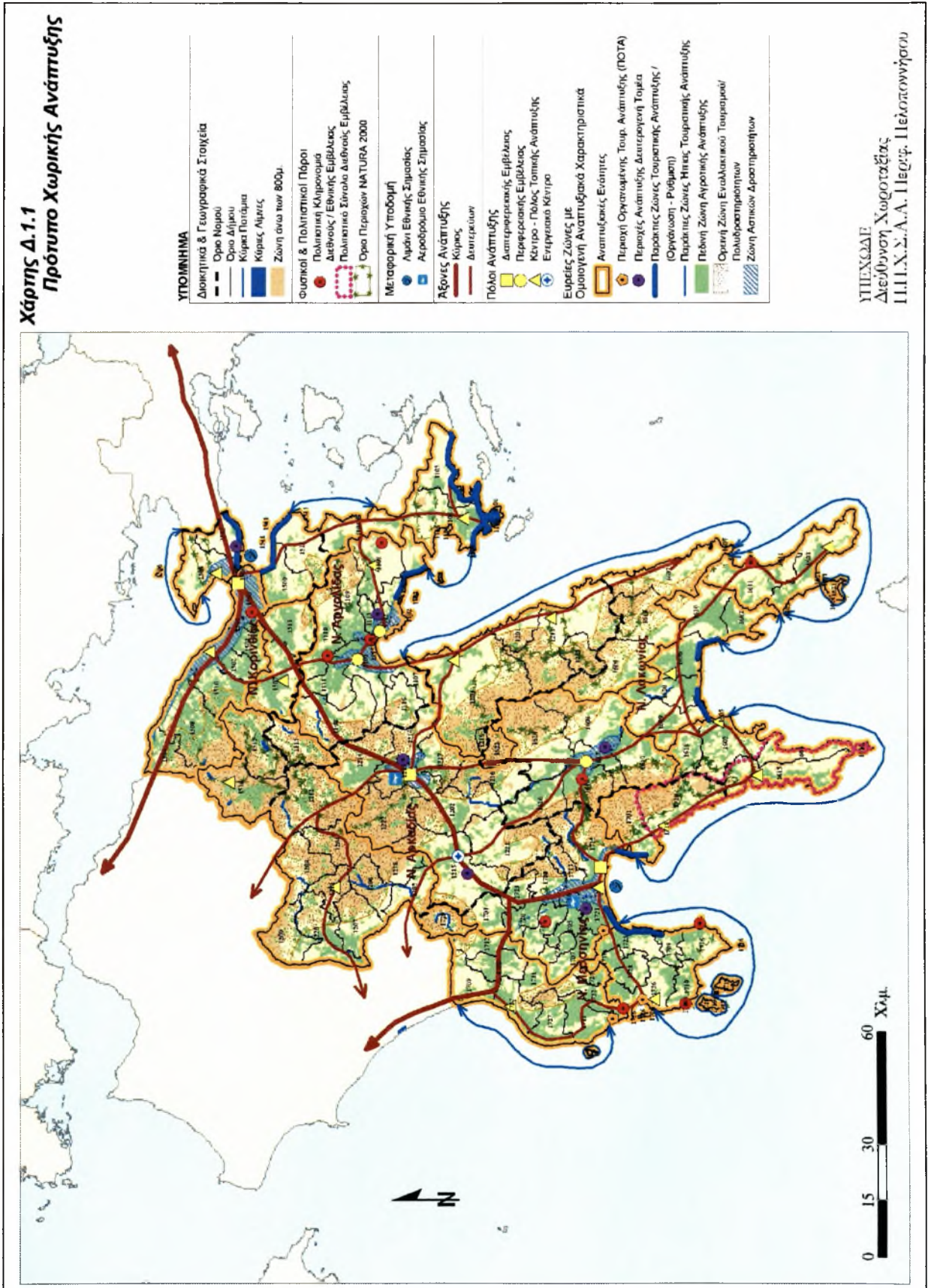
Εξετάζοντας τις επιλογές που Περιφερειακού Πλαισίου για τη χωροταξική οργάνωση της συγκεκριμένης χωρικής ενότητας, στο Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης διαιρείται σε δύο αναπτυξιακές ενότητες με διαφορετικό ρόλο (Χάρτης 6.1). Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι βάσει του κειμένου του ΠΠΧΣΑΑ «οι αναπτυξιακές ενότητες της Περιφέρειας έχουν καθοριστεί με συγκεκριμένα κριτήρια και διακρίνονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες ως προς τα γεωγραφικά, κοινωνικά, δομικά, αναπτυξιακά και λειτουργικά χαρακτηριστικά τους.»

Η μία αναπτυξιακή ενότητα (νοτιοανατολική) περιλαμβάνει τους δήμους Βοιών και Μονεμβασίας. Στην ενότητα αυτή συμπεριλαμβάνεται ο άξονας ανάπτυξης Σπάρτη – Σκάλα- Μονεμβασία -Νεάπολη, ο οποίος διασχίζει και τη νότια ακτογραμμή του νομού Λακωνίας. Χαρακτηριστικό της ενότητας αυτής είναι ότι συγκροτείται από ένα δυναμικό οικιστικό κέντρο 3^{ου} επιπέδου, τη Νεάπολη Βοιών, και έναν αξιόλογο παραδοσιακό οικισμό σε ευρύτερη γεωγραφική κλίμακα, τη Μονεμβασία. Περιλαμβάνεται, κατά συνέπεια, στις αγροτικές περιοχές με ιδιαίτερα ιστορικά χαρακτηριστικά και δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης.

Η άλλη χωρική ενότητα (βορειοανατολική) συγκροτείται από τους δήμους Ζάρακος, Νιάτων και Γερόνθρων. Πρόκειται για μια ορεινή περιοχή με δυνατότητα αγροτικής ανάπτυξης ήπιων δραστηριοτήτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αναψυχής (πολυδραστηριότητες). Στην συγκεκριμένη ενότητα καταλήγει ο παραλιακός περιφερειακός άξονας ανάπτυξης που ξεκινάει από την Κόρινθο. Χαρακτηριστικό της, είναι η απουσία ενός ισχυρού οικισμού στα όριά της και η εξάρτησή της από τους Μολάους, ο οποίος βρίσκεται εκτός των ορίων της. Επίσης, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της περιοχής μπορεί να καταταγεί στην κατηγορία των περιοχών που χρήζουν Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια για τον χαρακτηρισμό τους ως περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ). Ειδικότερα, πρέπει να ληφθεί υπόψη η εγκεκριμένη μελέτη λειτουργίας και διαχείρισης του όρους (Οικολογικό Πάρκονα – ΥΠΕΧΩΔΕ 2000).

«Με βάση τον περιφερειακό στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό η ΒΑ και η ΝΑ ενότητες του Νομού Λακωνίας έχουν διακριτή χωροταξική ένταξη και διαφορετικούς ρόλους. Η ΒΑ ενότητα έχει λιγότερες προοπτικές ανάπτυξης δραστηριοτήτων σε τομείς και κλάδους που μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις χρήσεων γης με τους αιολικούς σταθμούς.» (Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005). Κατά συνέπεια, οριοθετείται μια χωρική ενότητα στο νομό Λακωνίας όπου πληρεί συγκεκριμένα κριτήρια και μπορεί να αποτελέσει, μελλοντικά, τον τόπο εγκατάσταση αιολικών μονάδων.

Χάρτης 6.1 : Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου

6.2 ΕΙΔΙΚΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΣΤΗ ΒΑ ΛΑΚΩΝΙΑ⁹

Η εκπόνηση «ειδικής χωροταξικής μελέτης για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία», το Δεκέμβριο του 2005, αποτέλεσε σημαντική μελέτη χωροταξικού χαρακτήρα στην περιοχή της Λακωνίας για την εγκατάσταση αιολικών μονάδων. Στόχος της ήταν η «σύνταξη ενός κειμένου που θα μπορεί να λειτουργήσει ως πιλοτικού χαρακτήρα μελέτη τοπικού επιπέδου, μέχρι την ολοκλήρωση γενικότερου χωροταξικού σχεδιασμού με βάση το Ν. 2742/99...ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία αιολικών σταθμών».

Στην εισαγωγή της εν λόγω μελέτης, τονίζεται ότι δεν είναι σημειακή αλλά καλύπτει μια χωρική ενότητα. Συγκεκριμένα, «αφορά μια περιοχή τοπικού χαρακτήρα, αλλά είναι σαφές ότι δεν είναι σημειακή αλλά χωροταξική. Καλύπτει δηλαδή συνολικά την περιοχή αυτή, και αναφέρεται στις σωρευτικές χωρικές επιδράσεις πιθανών σημειακών επενδύσεων (αιολικών σταθμών). Οι επιδράσεις αυτές εστιάζονται στα ζητήματα που δεν αντιμετωπίζονται μέσω της διαδικασίας Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) και το σημείο αυτό πρέπει να είναι απόλυτα σαφές: η χωροταξική μελέτη δεν υποκαθιστά τη διαδικασία Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων και τις σχετικές αναλύσεις και δεσμεύσεις (πχ. θέματα που σχετίζονται με την αρχαιολογική ή τη δασική υπηρεσία, τοπικές οδικές προσβάσεις κλπ.), ούτε προδικάζει τα πορίσματά της ΕΠΟ για κάθε μεμονωμένη επένδυση σε συγκεκριμένες θέσεις. Θα λειτουργεί ως ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς για τις άδειες παραγωγής και για τις ΕΠΟ των συγκεκριμένων επενδύσεων. Με άλλα λόγια, η ολοκλήρωση μιας επένδυσης θα πρέπει να καλύπτει όσα προβλέπονται από την παρούσα μελέτη, και όσα απορρέουν από την ΕΠΟ».

Ακολουθώντας μια προσέγγιση κινούμενη από το γενικό προς το ειδικό επίπεδο καθορίστηκε Ζώνη Αναζήτησης για τη Χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών (ΖΑΧΑΣ) στο τμήμα της ΒΑ Λακωνίας. Το τμήμα αυτό του νομού δεν επιλέχθηκε τυχαία, καθώς διαθέτει υψηλό αιολικό δυναμικό και εκδηλωμένο επενδυτικό ενδιαφέρον. Ο προσδιορισμός της ζώνης αυτής, επιδιώκει τον έλεγχο των επιπτώσεων σε μελλοντική

⁹ Στην ενότητα αυτή η βασική πηγή πληροφοριών είναι η “Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία ”

χωροθέτηση αιολικών μονάδων σε συνάρτηση με τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής εγκατάστασης. Αναμένεται, δε, ότι για την υλοποίηση ενός αιολικού σταθμού στην ζώνη που καλύπτει η ΖΑΧΑΣ θα λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις και οι επιλογές της συγκεκριμένης μελέτης.

Για τον καθορισμό της ΖΑΧΑΣ ακολουθήθηκε συγκεκριμένη δομή και μεθοδολογία. Σε πρώτο επίπεδο ορίστηκαν οι ευρωπαϊκές, οι εθνικές, οι διαπεριφερειακές και οι ενδοπεριφερειακές τομεακές και χωρικές προτεραιότητες. Σε δεύτερο επίπεδο λήφθηκαν υπόψη οι τοπικές χωροταξικές και περιβαλλοντικές προτεραιότητες και τα κριτήρια φέρουσας ικανότητας.

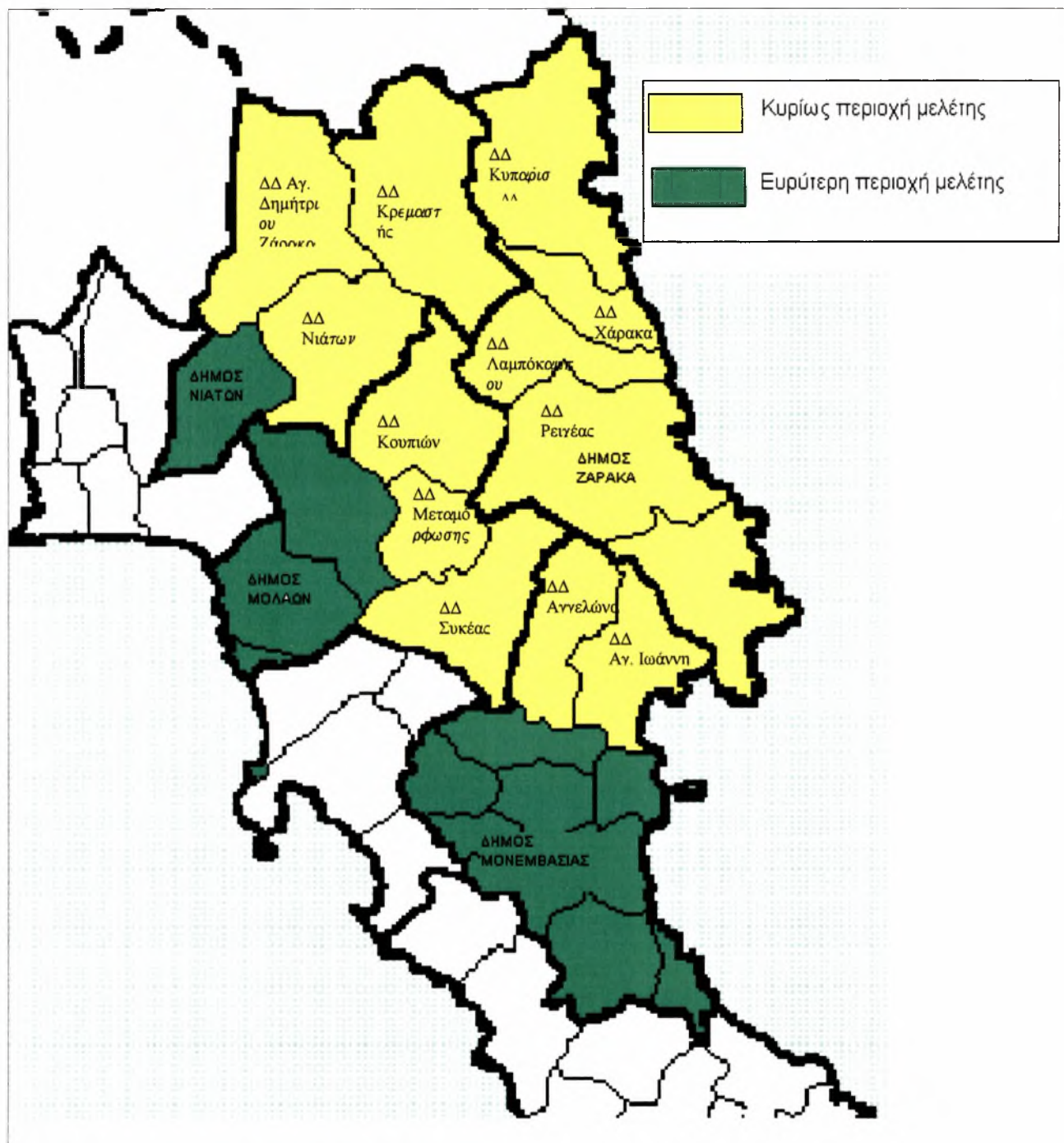
Σε διαπεριφερειακό επίπεδο διαπιστώθηκε ότι οι κύριες περιοχές της χώρας, όπου εστιάζεται το ενδιαφέρον για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας για ηλεκτροπαραγωγή είναι η Εύβοια (Στερεά Ελλάδα), η Θράκη και η Πελοπόννησος. Η μηδενική, μάλιστα, σημερινή ανάπτυξη αιολικών σταθμών στην Πελοπόννησο της δίνει υψηλή προτεραιότητα για την προώθησή τους Ένα αθροιστικό δυναμικό αιολικών σταθμών της τάξης μεγέθους των 600-700 MW ως αθροιστικό δυναμικό θα ήταν εύλογο, εφόσον επιλυθούν τα σημερινά προβλήματα υλοποίησης.

Στα όρια της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το αιολικό δυναμικό συγκεντρώνεται κυρίως στο ανατολικό τμήμα του Νομού Λακωνίας. Με διαπεριφερειακά ενεργειακά κριτήρια, η φέρουσα ικανότητα της ΝΑ Πελοποννήσου ανέρχεται σε 500 MW. Το μέγεθος αυτό μπορεί μελλοντικά να αυξηθεί (δυνατότητα νέων επενδύσεων), αλλά βραχυ-μεσοπρόθεσμα (ορίζοντας 2009) ισχύει ως έχει.

Σε ενδονομαρχιακό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι υψηλό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό και το επενδυτικό ενδιαφέρον για δημιουργία αιολικών σταθμών εστιάζεται στη νοτιοανατολική Λακωνία, κάτι το οποίο έχει επισημανθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Κατά συνέπεια, η διερεύνηση για τον προσδιορισμό της Ζώνης Αναζήτησης για τη Χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών στρέφεται στη ΒΑ Λακωνία που αποτελείται από το Δήμο Ζάρακα, τα Δημοτικά Διαμερίσματα Κουπιών, Μεταμορφώσεως και Συκέας του Δήμου Μολάων, τα Δημοτικά Διαμερίσματα Αγίου Δημητρίου Ζάρακος, Κρεμαστής και Νιάτων του Δήμου Νιάτων, και τα ΔΔ Αγγελώνα και Αγ. Ιωάννη του Δήμου Μονεμβασίας, που

συνολικά συγκροτούν μια περιοχή στην οποία υπάρχει προοπτική χωροθέτησης σημαντικού αριθμού αιολικών σταθμών.

Χάρτης 6.2 : Χωρική Ενότητα ΒΑ Λακωνίας

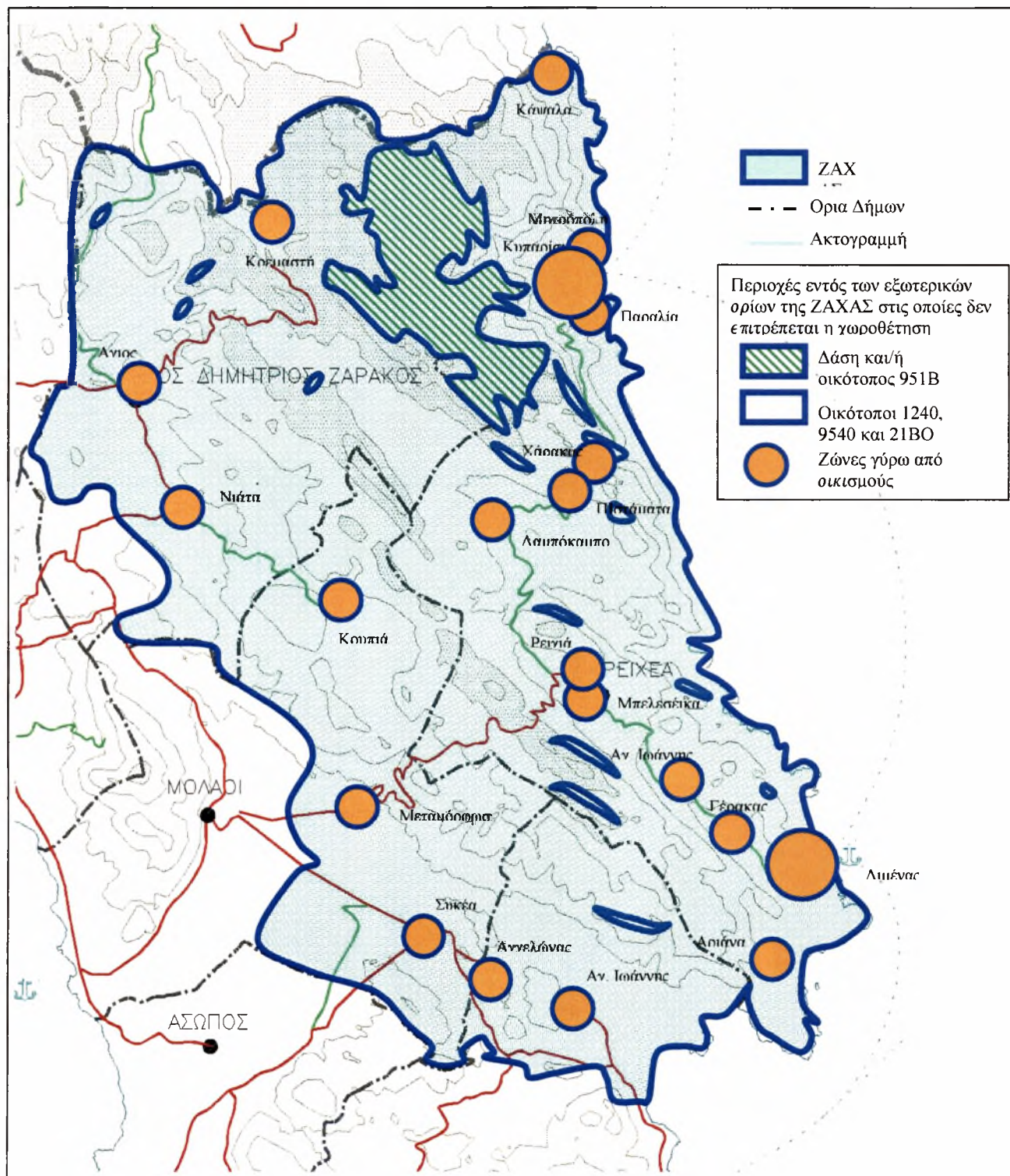

Πηγή: Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005

Επιπλέον, στο πλαίσιο της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης διερευνήθηκαν οι υπάρχουσες χρήσεις και καλύψεις του εδάφους. Διαπιστώνεται ότι «δεν υπάρχουν θέσεις εκτός δασικών εκτάσεων που να διαθέτουν εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό, πέραν από περιστασιακές περιπτώσεις με ελάχιστο συνολικό δυναμικό. Είναι όμως δυνατή η αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού της περιοχής με χωροθέτηση εκτός δασών (αποφυγή χωροθέτησης στους θύλακες δάσους, στο κεντρικό βόρειο τμήμα της κυρίως περιοχής μελέτης». Εξασφαλίζεται, με αυτόν τον τρόπο, ότι δεν θα υπάρξουν χωροθετήσεις σε δάση, δεδομένου ότι είναι δυνατή η χρήση απλών δασικών εκτάσεων.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι το κατά πόσο θίγονται ευαίσθητα οικοσυστήματα καθώς η περιοχή μελέτης ανήκει σε πολύ μεγάλο ποσοστό στο δίκτυο Natura 2000 και σε περιοχή SPA μέσης σημασίας, ένα θέμα το οποίο έχει αποτελέσει την αχίλλειο πτέρνα στο ζήτημα της χωροθέτησης αιολικών σταθμών παραγωγής ενέργειας σύμφωνα με την τοπική κοινωνία. Σύμφωνα με την μελέτη δεν εκτιμάται ως αναγκαία η λήψη απαγορευτικών μέτρων. «Η αξιοποίηση του υφιστάμενου αιολικού δυναμικού δεν μπορεί να γίνει, χωρίς τη χωροθέτηση αιολικών σταθμών στο εσωτερικό του δικτύου Natura 2000. Συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της παρούσας περιοχής (έλλειψη ιδιαίτερα ευαίσθητων οικοσυστημάτων) δεν έρχονται σε σύγκρουση με τη χωροθέτησή τους. Εξαιρέση αποτελούν οι εξής οικοτόποι: Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο (1240), Μεσογειακά δάση πεύκης με ενδημικά μεσογειακά είδη πεύκης (9540), Δάση ελληνικής ελάτης (951B), Αμμώδεις παραλίες χωρίς βλάστηση (21B0), όπου δεν πρέπει να επιτραπεί η χωροθέτηση αιολικών σταθμών λόγω της συγκριτικά με τους άλλους οικοτόπους μεγαλύτερης ευαισθησίας τους». (Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005). Οι λοιπές αγροτικές χρήσεις δεν έρχονται σε σύγκρουση με τη χωροθέτηση αιολικών σταθμών και δεν υπάρχουν εμπόδια συνδεδεμένα με το καθεστώς δόμησης για την ενεργοποίηση της Ζώνης Αναζήτησης για τη Χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών.

Χάρτης 6.3 : Ζώνη Αναζήτησης για τη Χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών (ΖΑΧΑΣ) στη ΒΑ

Πηγή: Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005

Συνοψίζοντας τις αναλύσεις αυτές προτάθηκαν τα όρια της ΖΑΧΑΣ. Εντός της ζώνης αυτής τέθηκαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις χωροθέτησης (πχ ζώνες αποκλεισμού κλπ) με βάση τη φέρουσα ικανότητά της. Τέλος, καθορίστηκαν οι αναπτυξιακές και οι χωρικές επιπτώσεις στα διάφορα χωρικά επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) οι οποίες είναι ιδιαίτερα θετικές.

Οι επιπτώσεις σε διάφορα γεωγραφικά επίπεδα και διάφορους τομείς θα έχουν ως εξής:

Πίνακας 6.1 : Επιπτώσεις της ΖΑΧΑΣ στα διάφορα γεωγραφικά επίπεδα¹⁰

	Οικονομικές	Ενεργειακές	Περιβαλλοντικές
Υπερεθνικό επίπεδο			+
Χώρα	++	+++	++
Περιφέρεια		++	+
ΝΑ Λακωνία	+++	+	+ / -

Πηγή: Ειδική χωροταξική μελέτη για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία, 2005

Δίνοντας έμφαση στο τοπικό επίπεδο, βάσει την συγκεκριμένη ειδική χωροταξική μελέτη, αναμένονται τα εξής αποτελέσματα

- Θα προκύψουν σημαντικές θετικές συνέπειες κατά τη φάση της απασχόλησης.
- Θα υπάρξει άμεση αύξηση της απασχόλησης σε μόνιμη βάση.
- Θα υπάρξουν και ποσοτικά μεγαλύτερες μόνιμες έμμεσες συνέπειες στην οικονομία, (πχ Η λειτουργία των αιολικών σταθμών δημιουργεί μια συνεχή ροή, σε ετήσια βάση, επισκεπτών για διάφορους λόγους (εξωτερικές συντηρήσεις, επιβλέψεις, ενημέρωση κλπ.). Οι επισκέπτες θα ενισχύουν, εκ των πραγμάτων, τοπικές επιχειρήσεις (καταλύματα, εστίαση, αναψυχή...).
- Οι ΟΤΑ των περιοχών χωροθέτησης των αιολικών σταθμών θα έχουν άμεσο έσοδο από τη λειτουργία των αιολικών σταθμών, με την είσπραξη ποσοστού 2% επί των εσόδων.

¹⁰ Ο αριθμός των + δείχνει την κλίμακα της συνέπειας, ενώ το μέγεθος του σταυρού δείχνει τη σημασία του ζητήματος.

- Οι αρνητικές συνέπειες συνίστανται, κυρίως, στην μεταβολή των χρήσεων γης με μείωση της γεωργικής γης χαμηλής παραγωγικότητας ή των δασικών εκτάσεων (όχι δασών) με χαμηλή και αραιή βλάστηση–και στις δύο περιπτώσεις η τρέχουσα χρήση είναι κυρίως οι βοσκότοποι. Η επίπτωση αυτή, σταθμιζόμενη με τις ωφέλειες, και σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε υπερτοπικό (αναπτυξιακές και ακόμα περισσότερο περιβαλλοντικές) είναι αποδεκτή.
- Όσον αφορά τη χωροθέτηση εντός περιοχής του δικτύου Natura 2000, έχει επίσης γίνει ανάλυση της σημασίας των οικοτόπων, κανείς οικότοπος της περιοχής δεν είναι προτεραιότητα, αλλά και πάλι ορισμένοι οικότοποι με ειδική ευαισθησία έχουν εξαιρεθεί από τη χωροθέτηση.
- Δεν θα παρεμποδισθεί η ανάπτυξη του παράκτιου τουρισμού. Όσον αφορά τον ορεινό τουρισμό, η ΖΑΧΑΣ καλύπτει μόνο ένα περιορισμένο τμήμα των ορεινών περιοχών της Πελοποννήσου, που έχει μεν δυνατότητες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, αλλά συγκριτικά έχει λιγότερες σχετικές προοπτικές από άλλες περιοχές, όπως πχ. όπως το βόρειο τμήμα του Πάρωνα. Δεν επεκτείνεται επίσης στην περιοχή της Μονεμβασίας.

Συνοψίζοντας, η εκπόνηση της “ Ειδικής χωροταξικής μελέτης για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία ” και η υλοποίηση των προβλέψεων του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου για το νομό Λακωνίας, μπορεί να λειτουργήσουν ως εργαλεία χωρικού σχεδιασμού για τη δημιουργία αιολικών πάρκων, μέχρι την ολοκλήρωση γενικότερου χωροταξικού σχεδιασμού με βάση το Ν. 2742/99. Κάτι τέτοιο ικανοποιεί τις χωροταξικές απαιτήσεις της Απόφασης 2569/2004 του ΣτΕ και επιτρέπει την ομαλή συνέχιση αδειοδότησης και υλοποίησης των εκκρεμμουσών αιολικών επενδύσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο τόσο των στρατηγικών ανάπτυξης όσο και των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος. Το γεγονός ότι δεν έχει γίνει κατανοητή στον απαιτούμενο βαθμό η σημασία του, είναι ένας από τους κύριους λόγους για τον οποίο παρουσιάζεται συνεχώς ένα πλήθος δυσλειτουργιών σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού, στις κατευθύνσεις και στις ακολουθούμενες πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η περίπτωση των αιολικών πάρκων.

Η ρύθμιση του ζητήματος των αιολικών πάρκων εντάσσεται, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, στο πλαίσιο του συνολικού συστήματος χωροταξικού σχεδιασμού, αφενός με σχεδιαστικά εργαλεία διατομεακού χαρακτήρα, και αφετέρου με σχεδιαστικά εργαλεία ειδικού (θεματικά ή τομεακού) χαρακτήρα. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εμπειρία ο τρόπος χωροθέτησης αιολικών πάρκων εξαρτάται από την πολυμορφία των χωροταξικών συστημάτων και τη διοικητική δομή των χωρών αυτών. Ο βαθμός στον οποίο το σύστημα σχεδιασμού της κάθε χώρας έχει άμεση σχέση και ενσωματώνει κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις, ή είναι περισσότερο προσανατολισμένο στον έλεγχο των χρήσεων γης και την ανάπτυξη διαχωρίζει σημαντικά τα συστήματα χωροταξικού σχεδιασμού των αιολικών πάρκων.

Στην Ελλάδα, αντίθετα, η απουσία μιας ολοκληρωμένης χωροταξικής πολιτικής έχει ως αποτέλεσμα η ρύθμιση των όρων εγκατάστασης των έργων ΑΠΕ να μην αποτελεί βασικό αντικείμενο του χωροταξικού σχεδιασμού και προγραμματισμού με βάση τις αρχές της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Το γεγονός αυτό δεν είναι άμοιρο συνεπειών. Η απρογραμμάτιστη διασπορά των εγκαταστάσεων ΑΠΕ στο χώρο δε δημιουργεί μόνο συγκρούσεις χρήσεων γης με άλλες δραστηριότητες και λειτουργίες, όπως η κατοικία και ο τουρισμός. Συνεπάγεται, επιπλέον, αδυναμία ορθολογικής χρησιμοποίησης των φυσικών πόρων και πλημμελή προστασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μέχρι σήμερα ο βασικός τρόπος χωροθέτησης αιολικών μονάδων δεν αποτέλεσε προϊόν ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού με βάση επιστημονικά κριτήρια και τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής εγκατάστασης, αλλά αντιμετωπίστηκε μέσω της σημειακής χωροθέτησης στο πλαίσιο της γενικότερης διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Ωστόσο, την αναγκαιότητα υπαγωγής των ΑΠΕ και ειδικότερα των αιολικών μονάδων σε ολοκληρωμένο χωροταξικό σχεδιασμό επιτάσσει το Σύνταγμα (άρθρο 24). Η απαίτηση αυτή απορρέει και από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο, σε πρόσφατες αποφάσεις του, έχει κρίνει ότι η χωροθέτηση αιολικών μονάδων πρέπει να είναι προϊόν ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού. Η πρόσφατη απόφαση υπ' αριθ. 2569/2004 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία ακυρώθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι και η άδεια εγκατάστασης αιολικού σταθμού ηλεκτροπαραγωγής στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Ελληνικού του Δήμου Μονεμβασίας Λακωνίας, επιβεβαίωσε και στο πεδίο των ΑΠΕ την απαίτηση του προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού. Δημιούργησε νέα νομικά δεδομένα ως προς το ζήτημα της χωροθέτησης των έργων ΑΠΕ και οδήγησε στην πράξη στην «αναστολή» της αδειοδότησης νέων αιολικών μονάδων, εν όψει του κινδύνου άσκησης αιτήσεων ακυρώσεως και ευδοκίμησής τους, λόγω ελλείψεως ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού.

Κατά συνέπεια, για την ορθολογική κατανομή τέτοιων υποδομών και δικτύων απαιτείται η ύπαρξη χωροταξικού σχεδιασμού ευρείας κλίμακας, ο οποίος, ενόψει του υφιστάμενου νομικού πλαισίου (ν. 2742/99), εξασφαλίζεται με την εκπόνηση του Γενικού, των Ειδικών και των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για όλη την ελληνική επικράτεια. Δεν προσδιορίζεται σαφώς ποιες από τις τρεις μορφές στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού πρέπει να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση των ΑΠΕ. Η μόνη αναφορά –αν και έμμεση- είναι αυτή που περιλαμβάνεται στο ν. 2941/2001 και αφορά την ανάγκη κατάρτισης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ που θα καλύπτει την Αττική και τις προστατευόμενες περιοχές. Φυσικά ο περιορισμός του μόνο σε περιοχές που αναφέρει ο εν λόγω νόμος θα δημιουργούσε προβλήματα όμοια με εκείνα που συνδέονται με την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού.

Τα μόνα σχετικά θεσμοθετημένα στρατηγικά χωροταξικά σχέδια, είναι τα 12 Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (όλων των περιφερειών πλην της Αττικής όπου υπάρχει το Ρυθμιστικό Σχέδιο). Η συγκριτική ανάλυση των πλαισίων αυτών, η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια

της παρούσας διπλωματικής, συνέβαλλε στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον τρόπο που αντιμετωπίζει ο χωροταξικός σχεδιασμός το ζήτημα της χωροθέτησης αιολικών πάρκων.

Τα ΠΠΧΣΑΑ δεν αποδίδουν τα όσα ανέμενε κανείς από προγραμματικά κείμενα τέτοιου τύπου καθώς αποδεικνύονται, στην περίπτωση των ΑΠΕ, ανεπαρκή ως στρατηγικά σχέδια. Δεν ακολουθείται ένα ενιαίο επίπεδο προσέγγισης (από την άποψη λεπτομερειακής αναφοράς, κριτηρίων χωροθέτησης, διασύνδεσης με άλλα ζητήματα, κατευθύνσεις και στόχους των ΠΠΧΣΑΑ) αποδεικνύοντας ότι η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ δεν αποτελεί αντικείμενο ειδικότερου προβληματισμού και προτάσεων των ΠΠΧΣΑΑ.

Στην πλειοψηφία των ΠΠΧΣΑΑ γίνεται αναφορά στις ΑΠΕ στον τομέα της ενεργειακής υποδομής καθώς διαπιστώνεται η ανάγκη επέκτασης των συγκεκριμένων έργων. Ωστόσο, οι αναφορές αυτές χαρακτηρίζονται γενικόλογες με παντελή έλλειψη κατευθύνσεων με χωρική διάσταση (τη μοναδική εξαίρεση αποτελούν δύο ΠΠΧΣΑΑ). Η απουσία ρητής αναφοράς στη δυνατότητα χωροθέτησης εγκαταστάσεων ΑΠΕ συγκεκριμένων περιοχών, λόγω καταλληλότητας, είτε περιοχών και χρήσεων γης αποκλεισμού, μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την προσβολή χωροθετήσεων σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες. Δεν ακολουθείται, λοιπόν, μια συγκεκριμένη πολιτική χωροθέτησης ενώ δεν υπάρχουν κατευθύνσεις επαρκώς σαφείς για τον υποκείμενο χωροταξικό σχεδιασμό.

Ειδικότερα, ορισμένες κατευθύνσεις και προβλέψεις των ΠΠΧΣΑΑ μπορεί να ερμηνευθούν ακόμη και ως αποτρεπτικές για τη χωροθέτηση έργων ΑΠΕ, καθώς δεν υπάρχει ρητή αναφορά σε συμβατότητες ή μη σε βασικές κατηγορίες χώρου και χρήσεων γης εδάφους. Οι κατευθύνσεις αυτές αφορούν, κυρίως, παραμέτρους περιβαλλοντικής προστασίας, όπως χώροι προστασίας της φύσης (π.χ. Natura 2000), προστασία δασών και δασικών εκτάσεων, προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς, πολιτικές προστασίας ορεινών όγκων και ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού. Κατά συνέπεια, Η ανάγκη λειτουργικής συσχέτισης των ιδιαίτερων απαιτήσεων της επιλογής του τόπου εγκατάστασης έργων ΑΠΕ με τις υπόλοιπες κατευθύνσεις αναπτυξιακού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού έργων ΑΠΕ αναδύθηκε με ιδιαίτερη ένταση στην περίπτωση του νομού Λακωνίας. Οι αντιδράσεις τοπικών φορέων και κατοίκων αποτέλεσαν περιοριστικό παράγοντα χωροθέτησης αιολικών μονάδων, υποστηρίζοντας ότι η ανάπτυξη και η μελλοντική προοπτική του, πρέπει να είναι, αφενός, αποτέλεσμα της συναίνεσης και διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία και, αφετέρου, να θεμελιώνεται στη βάση χωροταξικού, περιβαλλοντικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Κατά συνέπεια, έπρεπε να εκπονηθούν στρατηγικά σχέδια που θα επέτρεπαν την ομαλή συνέχιση της διαδικασίας αδειοδότησης και την υλοποίηση των εκκρεμών αιολικών επενδύσεων, σύμφωνα και με τις απαιτήσεις της απόφασης 2569/2004 του ΣτΕ.

Η εκπόνηση της “ Ειδικής χωροταξικής μελέτης για τη χωροθέτηση αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία ” και η υλοποίηση των προβλέψεων του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου για το νομό Λακωνίας λειτουργούν ως εργαλεία χωρικού σχεδιασμού για τη δημιουργία αιολικών πάρκων, μέχρι την ολοκλήρωση γενικότερου χωροταξικού σχεδιασμού με βάση το Ν. 2742/99. Έχει γίνει εντοπισμός κατάλληλων περιοχών στο νομό Λακωνίας, όπου επιτρέπεται η μεγαλύτερη δυνατή χωρική συγκέντρωση των αιολικών μονάδων. Μέσω αυτού, αναμένεται να εξασφαλισθεί αφενός η αποτελεσματικότητα και η βιωσιμότητα των αιολικών μονάδων και αφετέρου να αμβλυνθούν και να ελαχιστοποιηθούν οι συγκρούσεις χρήσεων γης και οι επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των ευρύτερων περιοχών εγκατάστασης του νομού.

Μπροστά στο σοβαρό κίνδυνο της τελμάτωσης και τελικά απώλειας μεγάλων και ιδιαίτερα αποδοτικών, για την τοπική και εθνική οικονομία, ενεργειακών επενδύσεων επισημαίνεται η αναγκαιότητα της θεσμοθέτησης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Άλλωστε η εκτιμώμενη αύξηση της εγκατάστασης αιολικών μονάδων θέτει άμεσα την ανάγκη ορθολογικού προγραμματισμού και σχεδιασμού του τόπου και του τρόπου εγκατάστασής των, ανταποκρινόμενη στους στόχους εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

Το εν λόγω Ειδικό Πλαίσιο πρέπει να αποτελεί ένα στρατηγικό κείμενο με το οποίο θα τίθενται και θα εξειδικεύονται οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου όσον αφορά τη χωρική διάρθρωση του κλάδου των ΑΠΕ. Ωστόσο, η δυνατότητα του Ειδικού Πλαισίου να λειτουργήσει ως αποτελεσματικός μηχανισμός χωροθέτησης των έργων ΑΠΕ θα εξαρτηθεί από το πόσο επιχειρησιακό θα αποδειχθεί. Τίθενται, λοιπόν, κάποια ερωτήματα σχετικά με το επίπεδο των κατευθύνσεών του, τη μεθοδολογία χωροθέτησης που προτείνει, το βαθμό λεπτομέρειάς του και στο κατά πόσο σαφή κρίνονται τα κριτήρια χωροθέτησης, όπου θα επιτρέπουν την ομαλή συνύπαρξη των αιολικών εγκαταστάσεων με άλλες παραγωγικές ή οικιστικές δραστηριότητες και χρήσεις και την ένταξή τους στο τοπίο και στο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής τους.

Η αποτελεσματικότητα του στρατηγικού σχεδιασμού των ΑΠΕ, επίσης, σχετίζεται άμεσα και με το σχεδιασμό των χρήσεων γης. Ο σχεδιασμός χρήσεων γης, με την αυτονομία που τον διακρίνει, συμβάλλει στη συνολική χωρική οργάνωση και την αντιμετώπιση θεμάτων όπως αποφυγή προβλημάτων από τις συγκρούσεις χρήσεων γης. Εντούτοις, όπως έχει αναλυθεί σε κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής οι περιοχές που καλύπτονται με σχέδια χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο στην Ελλάδα, είναι εξαιρετικά περιορισμένες σε έκταση. Κατά συνέπεια δημιουργείται ένα ερώτημα σχετικά με το κατά πόσο επιχειρησιακός μπορεί να αποδειχθεί ο στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός έργων ΑΠΕ μέσα σε ένα πλαίσιο αδύναμης πολεοδομικής πολιτικής. Αυτό μπορεί να αποτελέσει θύμα για περαιτέρω έρευνα μετά τη θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου των ΑΠΕ.

Τα παραπάνω δίνουν μια σύντομη αλλά σφαιρική εικόνα της σημερινής κατάστασης του χωροταξικού σχεδιασμού των αιολικών πάρκων στην Ελλάδα, ο οποίος χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα ανεπαρκής. Τα επόμενα χρόνια, κρίνονται σημαντικά για την πορεία του χωροταξικού σχεδιασμού των αιολικών πάρκων, ενόψει της θεσμοθέτησης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ. Αν θα λειτουργήσει, ωστόσο, ως αποτελεσματικός μηχανισμός χωροθέτησης θα συσχετιστεί από το περιεχόμενό του και την πορεία του συνολικού συστήματος σχεδιασμού στη χώρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΑΡΘΡΑ- ΒΙΒΛΙΑ

Αγγελίδης, Μ. (1991): *Χωροταξικός Σχεδιασμός, Μαθήματα Θεωρίας – η ελληνική εμπειρία*. Αθήνα: Συμμετρία.

Αμπάτης, Α. (2005): «Ενέργεια ΣτΕ 2569/2004 Τμ. Ε'». *Περιβάλλον και Δίκαιο* 1/2005, σσ. 117-121.

Βαβίζος, Γ. και Ζαννάκη, Κ. (1998): *Οικολογική Θεωρία και Πράξη στις Περιβαλλοντικές Μελέτες*. Αθήνα: Παπαζήση.

Βασιλάκος, Ν. (2006): «Αιολική ενέργεια: Μια σημαντική συμβολή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την απασχόληση στη χώρα μας». Αθήνα. www.kape.gr (26/03/2006)

Βλάχου, Α. (2001): *Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι, Οικονομική Θεωρία και Πολιτική*. Αθήνα: Κριτική.

Γετίμης, Π., Καυκαλάς, Γ. και Οικονόμου, Δ. (1994): «Χωροταξία και Περιβάλλον: νέοι θεσμοί και συμβίωση για το μέλλον». *Τόπος* τ. 8, σσ. 5-13.

Γιαννακούρου, Γ. (1994α): «Η χωροθέτηση και ο περιβαλλοντικός έλεγχος των έργων και δραστηριοτήτων μετά την Κ.Υ.Α. 69269/5384/24-10-90 (ΦΕΚ 678 Β/90)». *Τόπος* τ. 7, σσ.241-249.

Γιαννακούρου, Γ. (1994β): *Ο θεσμός της χωροθέτησης στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας*. Τόμος τιμητικός του Συμβουλίου της Επικρατείας – 75 χρόνια, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

Γιαννακούρου, Γ. (1994γ): «Το νέο πλαίσιο άσκησης της χωροταξικής πολιτικής στη δεκαετία του '90: θεσμικές ανακατατάξεις και αβεβαιότητες». *Τόπος* τ.8 7/94, σσ. 15-40.

Γιαννακούρου, Γ. (1994δ): «Χωροταξικός σχεδιασμός και διοικητικός δικαστής: από τον έλεγχο της νομιμότητας στη διαμόρφωση της πολιτικής για το χώρο;». *Περιβάλλον και Δίκαιο* τ.1, σσ. 23-40. Αθήνα: Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.

Γιαννακούρου, Γ. (1999): «Παρατηρήσεις στον Ν.2742/1999- Το νέο θεσμικό πλαίσιο για τον χωροταξικό σχεδιασμό:τα αιτήματα, τα διλλήματα και οι ρυθμίσεις». *Περιβάλλον και δίκαιο* τ.4, σσ. 457-480.

Γιαννακούρου, Γ. (2005): «Το κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας». *Νόμος και Φύση*, Ιούλιος 2005.

Daniel Reiche, Mischa Bechberger: «Policy differences in the promotion of renewable energies in the EU member states». Berlin, 2003

Δελλαδετσίμας, Π. (1997): «Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, ο Σχεδιασμός του Χώρου κι η περίπτωση της Ελλάδας». *Τόπος* 12/97, σσ. 31-53.

Δελούκας, Α. (1995): «Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός: νέος κλάδος ή διάσταση της χωροταξίας». *Τόπος* τ. 9, σσ. 147-156.

European Commission (1997): *The EU Compendium of spatial planning systems and policies*. Luxemburg: OFPEC.

European Commission (2004): «Climate Change: All provisions of the Kyoto Protocol now legally binding in the EU».

German Wind Energy Association (BWE): «A clean issue – Wind Energy in Germany». www.energon.de/en/_home.htm

Ηλία, Κ. και Πλατανιάς, Π. (2004): «Συγκριτική Ανάλυση συστημάτων χωροταξικού σχεδιασμού». Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος.

Λυπιδής, Γ. (2004): «Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η εναλλακτική τεχνολογία για ένα αειφόρο μέλλον». *Νόμος και Φύση*, Νοέμβριος 2004.

Kaldellis J.K. (2003), *Social attitude towards wind energy applications in Greece*, *Energy Policy*, 33, Elsevier, Athens, 595-602

Κιουσοπούλου, Λ. (2006): «Η δεσμευτικότητα των κανόνων της επιστήμης στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό». *Νόμος και Φύση*, Μάρτιος 2006.

Μενουδάκος, Κ. (2005): «Η απαίτηση του γενικού σχεδιασμού και της συνολικής εκτίμησης στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας». *Νόμος και Φύση*, Απρίλιος 2005.

Μπεριάτος, Η. (2004): «Χωρική Ανάπτυξη, Στρατηγική Χωροταξία, Εθνικό και Διεθνές Επίπεδο». *Πανεπιστημιακές Σημειώσεις*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Νένου, Ε. και Σαμαρίνα, Α. (1995): «Θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας: κριτική θεώρηση». Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος.

Οικονόμου, Δ. (1994): «Σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού και ειδικές χωροταξικές μελέτες». *Δίκαιο και Περιβάλλον*, τευχ. 1, σς. 41 – 86.

Οικονόμου, Δ. (1995): «Χρήσεις γης και δόμηση στον εξωαστικό χώρο: η ελληνική εκδοχή της Αειφορίας». Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, 95-01, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας- Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος.

Οικονόμου, Δ. (2000): «Σύστημα χωρικού σχεδιασμού. Η ελληνική πραγματικότητα και η διεθνής εμπειρία». *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τ. 101-102, Α'-Β', σσ. 3-58.

Οικονόμου, Δ. (2002): «Το θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας και οι περιπέτειές του». *Αειχώρος*, τ.1, σσ.116-127.

Οικονόμου, Δ. (2004α): «Εναλλακτικές προσεγγίσεις του ζητήματος του χωροταξικού σχεδιασμού των ΑΠΕ». <http://www.hellasces.gr.Greek/THEMATATA.htm> (15/2/2006)

Οικονόμου, Δ. (2004β): *Πολεοδομία III. Πανεπιστημιακές Σημειώσεις*. Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Οικονόμου, Δ. (2004γ): *Χωροταξία I: Εισαγωγή στην Χωροταξική Πολιτική Πανεπιστημιακές Σημειώσεις*. Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Παπαδημητρίου, Γ. και Παπακωνσταντίνου, Α. (2004): «Αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για τις ΑΠΕ και διαμόρφωση βέλτιστων πρακτικών ιδίως για τα αιολικά πάρκα». *Νόμος και Φύση*, Ιούλιος 2004.

Παπακωνσταντίνου, Α. (2004): «Το νομικό καθεστώς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας». *Νόμος και Φύση*, Ιούλιος 2004.

Παπαπετρόπουλος, Α. (2003): «Οι γενικές αρχές του ακυρωτικού ελέγχου κατά τη διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων». *Νόμος και Φύση*, Ιούλιος 2003.

Παπαπετρόπουλος, Α. (2004): «Εισαγωγικές παρατηρήσεις στο θεσμικό πλαίσιο και στη νομολογία για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη». *Νόμος και Φύση*, Μάιος 2004.

Παπαπετρόπουλος, Α. (2005): «Η νομολογιακή διαμόρφωση της έννοιας του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού». *Νόμος και Φύση*, Μάρτιος 2005.

Παπαπετρόπουλος, Α. (2006): «Η κοινοτική διάσταση της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης». *Νόμος και Φύση*, Μάιος 2006.

Πατρώνος, Π., Καραγεώργου, Β. και Παπαπετρόπουλος, Α. (2004): «Διεθνείς και Κοινοτικές δεσμεύσεις της Ελλάδας για την προώθηση των ΑΠΕ». *Νόμος και Φύση*, Ιούλιος 2004

- Ρόζος, Ν. (2006): «Η αντιμετώπιση, από τη νομοθεσία και τη νομολογία, ορισμένων ζητημάτων που αφορούν εκτάσεις με δασική Βλάστηση». *Νόμος και Φύση*, Ιούνιος 2006.

Σαββατιάτικη Ελευθεροτυπία. (11/2/2006), Ρεποράζ: Ο ΙΟΣ *Το τζουράσικ πάρκ του Αιόλου*, σελ. 68 -69.

Σαμαρίνα, Α. (2000): «Ρύθμιση των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο». *Μεταπτυχιακή εργασία*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

Σταματίου, Κ. (2006): «Το νομικό καθεστώς της χωροθέτησης των τουριστικών λιμένων». *Νόμος και Φύση*, Μάρτιος 2006.

United Kingdom for the Stationery Office (2004): *Planning policy Statement 22: Renewable Energy*.

Χαϊνταρλής, Μ. (1999): *Το Νομικό Καθεστώς των Οχλουσών Εγκαταστάσεων, Όψεις του Δικαίου του Περιβάλλοντος*. Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Χατζοπούλου, Α. και Γερασίμου, Σ. (2005): «Κριτική θεώρηση του νομικού πλαισίου του χωροταξικού σχεδιασμού». *Περιβάλλον και Δίκαιο* 1/2005, σσ. 55-61.

II. ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ- ΦΕΚ

Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης (2002): «Η Ελληνική Στρατηγική προς την Αειφόρο Ανάπτυξη». Αθήνα.

Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού (2005): «Ειδική Χωροταξική Μελέτη για τη χωροθέτηση ζώνης αναζήτησης αιολικών σταθμών στη ΒΑ Λακωνία». Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (1999): «Ν. 2742/99: Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις». Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 207.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1471.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Β. Αιγαίου». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1473.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1472.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1470.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ηπείρου». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1451.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1484.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 56.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 218

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1486

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1487

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1485

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003): «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας». Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1469.

ΚΑΠΕ-ΡΑΕ 2005: «Αδειοδοτική Διαδικασία για Ενεργειακές Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)». Αθήνα.

MEDD-METLTM-MDI (Ministre de l'Écologie et du Développement Durable, Ministre de l'Équipement, des Transports, du Logement, du Tourisme et de la Mer,

Ministre Deleguée a l'Industrie), 2003: « Promotion de l'énergie éolienne terrestre ». Paris. www.industrie.gouv.fr

PREDAC: « La programmation spatiale des projets éoliens ». European Actions for Renewable Energies, 2002-2004.

ΡΑΕ (2003): « Έκθεση της ΡΑΕ: «Ανανεώσιμες πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)». Αθήνα.

Συμβούλιο της Επικρατείας (2003): «Αριθμός Απόφασης 2569/2004», Τμήμα Ε'.

Υπουργείο Ανάπτυξης (2005): «3^η Εθνική Έκθεση για το επίπεδο διείσδυσης της ανανεώσιμης ενέργειας το έτος 2010». Αθήνα.

ΥΠΕΧΩΔΕ (2000): «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο». Αθήνα.

ΥΠΕΧΩΔΕ (2000): «Εισηγητική έκθεση για το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης». Αθήνα.

ΥΠΕΧΩΔΕ (2002): «Η Ελληνική Στρατηγική προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη». Αθήνα.

III. ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- http://www.vestas.com/uk/Products/products2004/prodOverview_UK.htm
(31/03/06)
- http://www.energon.de/en/_home.htm (31/03/06)
- <http://www.nomosphysics.gr>
- <http://www.hellasgres.gr.Greek/THEMATATA.htm> (15/2/2006)
- <http://www.spitia.gr> (15/10/05)
- <http://www.windpower.org>
- <http://www.teriin.org/opet/articles/art6.htm> (5/11/05)
- <http://www.ypan.gr>
- <http://www.kape.gr> (26/03/2006)
- <http://www.ewea.org>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000085635

